

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

**İSTANBUL EMNİYET SANDIĞI BİNASI
RESTORASYON PROJESİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
Mimar Nilüfer Zeynep KUMAŞ
(502031207)**

**Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 8 Mayıs 2006
Tezin Savunulduğu Tarih : 14 Haziran 2006**

**Tez Danışmanı : Yrd.Doç.Dr.Deniz MAZLUM
Diğer Jüri Üyeleri Doç.Dr.Yegan KAHYA (İ.T.Ü.)
Doç.Dr.Nadide SEÇKİN (Y.T.Ü.)**

HAZİRAN 2006

ÖNSÖZ

Çocukluk günlerimden beri tanıdığım bu yapıyı tez konusu olarak seçmek istediğim ilk günden itibaren beni her zaman destekleyen ve her türlü konuda yardımcı olan danışman hocam Yrd.Doç.Dr.Deniz Mazlum’a çok teşekkür ederim.

Çalışmalarım sırasında beni hiç yalnız bırakmayan anneme ve maddi manevi desteğini hiç eksik etmeyen babama çok teşekkür ederim.

Haziran, 2006

Nilüfer Zeynep Kumaş

İÇİNDEKİLER

ŞEKİL LİSTESİ	v
ÖZET	xii
SUMMARY	xiii
1. GİRİŞ	1
1.1. Çalışmanın Amacı	1
1.2. Çalışmanın Yöntemi	2
2. YAPININ BULUNDUĞU EMİNÖNÜ İLÇESİ VE CAĞALOĞLU SEMTİ	3
2.1. Coğrafi Konum	3
2.2. Tarihsel, Sosyal ve Ekonomik Gelişim	3
3. İSTANBUL EMNİYET SANDIĞI BİNASI	7
3.1. Konum	7
3.2. Tarihçe	8
3.3. Genel Tanım	11
3.4. Plan Özellikleri	12
3.4.1. Bodrum kat planı	12
3.4.2. Zemin kat planı	14
3.4.3. Birinci kat planı	21
3.4.4. İkinci kat planı	27
3.4.5. Üçüncü kat planı	35
3.4.6. Çatı katı planı	42
3.5. Cephe Özellikleri	44
3.5.1. Güneybatı Cephesi (Ön Cephe)	44
3.5.2. Kuzeydoğu Cephesi (Arka Cephe)	46
3.6. Strüktür ve Yapı Elemanları	48
3.6.1. Temel	48
3.6.2. Duvar	48
3.6.3. Döşeme	49
3.6.4. Çatı	49
3.6.5. Merdiven	50
3.7. Mimari Öğeler	51
3.7.1. Kapılar	51
3.7.2. Pencereleler	52
3.7.3. Kepenkler	53
3.7.4. Parmaklıklar	54

3.8. Yapıdaki Bozulmalar	54
3.8.1. Malzeme Bozulmaları	54
3.8.2. Mekansal Bozulmalar	55
3.8.3. İnsanların Neden Olduğu Bozulmalar	56
3.8.4. Dış Yüzeylerde Görülen Bozulmalar	57
4. 19.YÜZYIL SONU 20.YÜZYIL BAŞINDA MİMARLIK SANATI	59
4.1. Osmanlı Mimarlığının Son Yılları	59
4.2. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi	60
4.2.1. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemindeki Ortak Biçimlenme Özellikleri	60
4.3. İstanbul Emniyet Sandığı Binasıyla Çağdaş Kamu Yapıları	61
4.3.1. İstanbul Birinci Vakıf Han	61
4.3.2. İstanbul İkinci Vakıf Han	63
4.3.3. İncelenen Diğer Yapılar	64
5. RESTİTÜSYON	67
5.1. Yapıdaki Restitüsyon Sorunları	68
5.1.1. Restitüsyon önerisi	69
5.1.1.1. Plan restitüsyonu	69
5.1.1.2. Cephe restitüsyonu	75
5.1.1.3. Vaziyet planı restitüsyonu	77
6. RESTORASYON	78
6.1. Yapının Bugünkü İşlevine Yönelik Kullanım Önerileri	78
6.2. Yapının Onarımına İlişkin Müdahaleler	82
6.2.1. Eklerden Arındırma ve Temizleme	82
6.2.2. Sağlamaştırma	84
6.2.3. Bütünleme	84
6.2.4. Yenileme / Yeniden Yapma	85
7. SONUÇ	86
KAYNAKLAR	87
EKLER	90
ÖZGEÇMİŞ	302

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil A	: Haritalar ve Belgeler	
Şekil A1	: Eminönü ilçesi genel görünümü.....	92
Şekil A2	: Eminönü ilçesi tarihi yapıları.....	92
Şekil A3	: Tarihi Yarımada hava fotoğrafı.....	93
Şekil A4	: Eminönü ilçesi.....	94
Şekil A5	: Eminönü ilçesi Alemdar mahallesi.....	94
Şekil A6	: Eminönü ilçesi Alemdar mah. Prof. Kazım İsmail Gürkan Cad...	94
Şekil A7	: Eylül 1904 Tarihli Goad Haritası.....	95
Şekil A8	: 1913 Tarihli Deutsches Syndikat Haritası.....	96
Şekil A9	: 1950 Tarihli Suat Nirven haritası.....	97
Şekil A10	: Yapının tapu kaydı.....	98
Şekil B	: Yapının Çevresine İlişkin Fotoğraflar	
Şekil B1	: Prof.Kazım İsmail Gürkan Caddesi genel görünümü.....	100
Şekil B2	: Yapıya kuzeybatı yönünden bitişik nizamlı bina.....	101
Şekil B3	: Yapıya güneydoğu yönünden bitişik nizamlı bina.....	101
Şekil B4	: Cağaloğlu Hamamı girişi.....	102
Şekil B5	: İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü.....	102
Şekil C	: Yapıya İlişkin Fotoğraflar	
Şekil C1	: Güneybatı cephesi (Ön cephe).....	104
Şekil C2	: Güneybatı cephesi (Ön cephe).....	105
Şekil C3	: Kuzeydoğu cephesi (Arka cephe).....	106
Şekil C4	: Kuzeydoğu cephesi (Arka cephe).....	107
Şekil C5	: Bodrum kat girişi.....	108
Şekil C6	: Bodrum kat merdivenleri.....	108
Şekil C7	: BK01 mekanı.....	109
Şekil C8	: BK01 mekanı kuzeybatı duvarı.....	109
Şekil C9	: BK01 mekanı güneydoğu duvarı.....	110
Şekil C10	: BK02 mekanı güneybatı duvarı.....	110
Şekil C11	: BK02 mekanı kuzeydoğu duvarı.....	111
Şekil C12	: BK03 mekanı güneybatı duvarı.....	111
Şekil C13	: BK03 mekanı genel görünümü.....	112
Şekil C14	: BK04 mekanı kuzeydoğu duvarı.....	112
Şekil C15	: BK04 mekanı güneybatı duvarı.....	113
Şekil C16	: BK04 mekanı güneybatı duvarı, menfez.....	113
Şekil C17	: Zemin kat ana giriş.....	114
Şekil C18	: ZK01 mekanı kuzeybatı duvarı.....	114
Şekil C19	: ZK01 mekanı kuzeydoğu duvarı.....	115
Şekil C20	: ZK01 mekanı güneybatı duvarı, pencereler.....	115
Şekil C21	: ZK02 mekanı güneybatı duvarı (+0.53 m kotu).....	116
Şekil C22	: ZK02 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı.....	116
Şekil C23	: ZK02 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler (+0.47 m kotu).....	117

Şekil C24	: ZK03 mekanı güneydoğu duvarı, giriş kapısı.....	117
Şekil C25	: ZK03 mekanı kuzeydoğu duvarı.....	118
Şekil C26	: ZK03 mekanı güneybatı duvarı, pencereler.....	118
Şekil C27	: ZK04 mekanı güneybatı duvarı, giriş kapısı.....	119
Şekil C28	: ZK04 mekanı güneydoğu duvarı, sıva izi.....	119
Şekil C29	: ZK05 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı.....	120
Şekil C30	: ZK05 mekanı özgün mermer basamakları.....	120
Şekil C31	: ZK05 mekanı güneybatı duvarı, penceresi.....	121
Şekil C32	: ZK06 mekanı güneybatı duvarı, giriş kapısı.....	121
Şekil C33	: ZK06 mekanı kuzeydoğu yönü görünüşü.....	122
Şekil C34	: ZK06 mekanı güneydoğu duvarı, ZK01 mekanı giriş kapısı.....	122
Şekil C35	: ZK06 mekanı güneydoğu duvarı, ZK02 mekanı giriş kapısı.....	123
Şekil C36	: ZK07 mekanı güneybatı duvarı, giriş kapısı.....	123
Şekil C37	: ZK07 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler.....	124
Şekil C38	: ZK07 mekanı kuzeybatı duvarı, geçiş.....	124
Şekil C39	: ZK07 mekanı kuzeydoğu duvarı, ZK08 mekanı giriş kapısı.....	125
Şekil C40	: ZK08 mekanı güneybatı duvarı, giriş kapısı.....	125
Şekil C41	: ZK08 mekanı kuzeydoğu duvarı, kapı.....	126
Şekil C42	: 1K01 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı.....	126
Şekil C43	: 1K01 mekanı kuzeydoğu duvarı, kapı.....	127
Şekil C44	: 1K01 mekanı güneybatı duvarı, pencereler.....	127
Şekil C45	: 1K02 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı.....	128
Şekil C46	: 1K02 mekanı güneybatı duvarı, pencereler.....	128
Şekil C47	: 1K02 mekanı giriş görünümü.....	129
Şekil C48	: 1K03 mekanı güneydoğu duvarı, giriş kapısı.....	129
Şekil C49	: 1K03 mekanı güneybatı cephesi, pencereler.....	130
Şekil C50	: 1K03 mekanı genel görünüşü.....	130
Şekil C51	: 1K04 mekanı giriş kapısı.....	131
Şekil C52	: 1K04 mekanı bayan wc giriş kapısı.....	131
Şekil C53	: 1K04 hela kısmının genel görünüşü.....	132
Şekil C54	: 1K04 mekanı kuzeydoğu duvarı, penceresi.....	132
Şekil C55	: 1K04 mekanı kuzeybatı duvarı, niş görünüşü.....	133
Şekil C56	: 1K04 mekanı kuzeybatı duvarı, niş görünüşü.....	133
Şekil C57	: 1K05 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı.....	134
Şekil C58	: 1K05 mekanı güneybatı duvarı, kapı.....	134
Şekil C59	: 1K05 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler.....	135
Şekil C60	: 1K05 mekanı güneydoğu duvarı, niş.....	135
Şekil C61	: 1K06 mekanı güneydoğu duvarı, 1K01 mekanı giriş kapısı.....	136
Şekil C62	: 1K06 mekanı kuzeybatı duvarı, 1K03 mekanı giriş kapısı.....	136
Şekil C63	: 1K06 mekanı güneybatı duvarı, 1K02 mekanı giriş kapısı.....	137
Şekil C64	: 1K06 hol mekanı kuzeydoğu duvarı, özgün ahşap bölücü.....	138
Şekil C65	: 1K07 mekanı merdiven çıkış aksı genel görünüşü.....	139
Şekil C66	: 1K07 mekanı güneybatı duvarı, özgün ahşap bölücü.....	140
Şekil C67	: 1K08 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler.....	140
Şekil C68	: 1K08 mekanı baca çıkışı.....	141
Şekil C69	: 2K01 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı.....	141
Şekil C70	: 2K01 mekanı kuzeybatı duvarı, kapı.....	142
Şekil C71	: 2K01 mekanı güneybatı duvarı, pencere.....	142
Şekil C72	: 2K02 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı.....	143
Şekil C73	: 2K02 mekanı güneybatı duvarı, pencereler.....	143

Şekil C74	: 2K03 mekanı güneydoğu duvarı, niş.....	144
Şekil C75	: 2K03 mekanı güneybatı duvarı, pencereler.....	144
Şekil C76	: 2K03 mekanı güneybatı duvarı, pencere detayı.....	145
Şekil C77	: 2K03 mekanı kuzeybatı duvarı.....	145
Şekil C78	: 2K04 mekanı kot farkı.....	146
Şekil C79	: 2K04 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler.....	146
Şekil C80	: 2K04 mekanı kuzeybatı duvarı, niş.....	147
Şekil C81	: 2K04 mekanı kuzeybatı duvarı, niş.....	147
Şekil C82	: 2K04 mekanı güneydoğu duvarı, niş.....	148
Şekil C83	: 2K04 mekanı su deposu görünüşü.....	148
Şekil C84	: 2K05 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı.....	149
Şekil C85	: 2K05 mekanı güneybatı duvarı, 2K01 mekanı giriş kapısı.....	149
Şekil C86	: 2K05 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler.....	150
Şekil C87	: 2K05 mekanı güneydoğu duvarı, niş.....	150
Şekil C88	: 2K06 mekanı genel görünüşü.....	151
Şekil C89	: 2K06 mekanı güneydoğu duvarı, 2K01, 2K05 giriş kapıları.....	151
Şekil C90	: 2K06 mekanı güneybatı duvarı, 2K02 mekanı giriş kapısı.....	152
Şekil C91	: 2K06 mekanı kuzeybatı duvarı, 2K03, 2K07 giriş kapıları.....	152
Şekil C92	: 2K07 mekanı giriş kapısı.....	153
Şekil C93	: 2K07 mekanı wc giriş kapısı.....	153
Şekil C94	: 2K07 mekanı hela giriş kapısı.....	154
Şekil C95	: 2K07 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencere.....	154
Şekil C96	: 2K08 merdiven çıkışı genel görünüşü.....	155
Şekil C97	: 2K08 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler.....	155
Şekil C98	: 2K08 mekanı genel görünüşü.....	156
Şekil C99	: 3K01 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı.....	156
Şekil C100	: 3K01 mekanı kuzeydoğu duvarı, ahşap bölücü.....	157
Şekil C101	: 3K01 mekanı kuzeybatı duvarı, niş.....	157
Şekil C102	: 3K01 mekanı güneybatı duvarı, pencereler.....	158
Şekil C103	: 3K02 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı.....	158
Şekil C104	: 3K02 mekanı güneybatı duvarı, pencereler.....	159
Şekil C105	: 3K02 mekanı güneybatı duvarı, yuvarlak tepe penceresi.....	159
Şekil C106	: 3K03 mekanı güneydoğu duvarı, giriş kapısı.....	160
Şekil C107	: 3K03 mekanı kuzeydoğu duvarı, 3K04 mekanı giriş kapısı.....	160
Şekil C108	: 3K03 mekanı güneybatı duvarı, pencereler.....	161
Şekil C109	: 3K04 mekanı genel görünüş.....	161
Şekil C110	: 3K04 mekanı giriş kapısı.....	162
Şekil C111	: 3K04 mekanı güneydoğu duvarı, niş.....	162
Şekil C112	: 3K04 mekanı güneydoğu duvarı, niş.....	163
Şekil C113	: 3K04 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencere.....	163
Şekil C114	: 3K04 mekanı özgün masif ahşap döşeme kaplaması.....	164
Şekil C115	: 3K05 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı.....	164
Şekil C116	: 3K05 güneydoğu duvarı, niş.....	165
Şekil C117	: 3K05 güneybatı duvarı, ahşap bölücü.....	165
Şekil C118	: 3K05 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler.....	166
Şekil C119	: 3K06 mekanı genel görünüşü.....	166
Şekil C120	: 3K06 mekanı güneydoğu duvarı, 3K05, 3K01 giriş kapıları.....	167
Şekil C121	: 3K06 mekanı güneybatı duvarı 3K02 mekanı giriş kapısı.....	167
Şekil C122	: 3K06 mekanı kuzeybatı duvarı, 3K03, 3K07 giriş kapıları.....	168
Şekil C123	: 3K07 mekanı genel görünüşü.....	168

Şekil C124: 3K07 mekanı hela girişi.....	169
Şekil C125: 3K07 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencere.....	169
Şekil C126: 3K08 mekanı genel görünüşü.....	170
Şekil C127: 3K08 genel görünüşü.....	170
Şekil C128: ÇK01 mekanı ahşap merdiven görünüşü.....	171
Şekil C129: ÇK01 mekanı ahşap merdiven çıkışı.....	171
Şekil C130: ÇK01 mekanı genel görünüşü.....	172
Şekil C131: ÇK01 mekanı genel görünüşü.....	172
Şekil C132: ÇK01 mekanı sonradan kapatılmış pencere izleri.....	173
Şekil C133: ÇK02 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı.....	173
Şekil C134: ÇK02 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencere.....	174
Şekil C135: ÇK02 mekanı, kolonlar.....	174
Şekil C136: ÇK02 mekanı, çelik girişler.....	175
Şekil C137: ÇK02 mekanı, mahya girişi.....	175
Şekil C138: ÇK02 mekanı, sonradan yapılmış tuğla bölücü duvar.....	176
Şekil C139: ÇK02 mekanı, çatı penceresi.....	176
Şekil C140: ÇK02 mekanı, sivri kemerli geçiş.....	177
Şekil C141: ÇK02 mekanı, güneybatı duvarı.....	177
Şekil C142: Güneybatı cephesi (ön cephe).....	178
Şekil C143: Güneybatı cephesi, özgün mermer kaldırım.....	179
Şekil C144: Güneybatı cephesi, giriş.....	179
Şekil C145: Güneybatı cephesi, zemin kat ikili pencere düzeni.....	180
Şekil C146: Güneybatı cephesi, zemin kat menfez kapağı.....	180
Şekil C147: Güneybatı cephesi, taş konsol.....	181
Şekil C148: Güneybatı cephesi, üçlü pencere düzeni.....	181
Şekil C149: Güneybatı cephesi, ikili pencere düzeni, balkon.....	182
Şekil C150: Güneybatı cephesi, balkon taş konsolları.....	182
Şekil C151: Güneybatı cephesi, üçüncü kat pencere düzeni.....	183
Şekil C152: Güneybatı cephesi, ikinci kat orta aks pencere düzeni.....	183
Şekil C153: Güneybatı cephesi, üçüncü kat orta aks pencere düzeni.....	184
Şekil C154: Güneybatı cephesi, mukarnas detayı.....	184
Şekil C155: Güneybatı cephesi, üçüncü kat yuvarlak tepe penceresi.....	185
Şekil C156: Güneybatı cephesi, ikinci kat ikili(vitraylı) pencere düzeni.....	185
Şekil C157: Güneybatı cephesi, saçaklar.....	186
Şekil C158: Kuzeydoğu cephesi (arka cephe).....	186
Şekil C159: Kuzeydoğu cephesi, bodrum kat ve mutfak mekanı kapıları.....	187
Şekil C160: Kuzeydoğu cephesi, ZK02 mekanı ikili pencere düzeni.....	187
Şekil C161: Kuzeydoğu cephesi, ZK07 mekanı pencere düzeni.....	188
Şekil C162: Kuzeydoğu cephesi, kuzeybatı yönü.....	188
Şekil C163: Kuzeydoğu cephesi, orta aks ikili pencere düzeni.....	189
Şekil C164: Kuzeydoğu cephesi, üçüncü kat sonradan kapatılmış pencereler.....	189
Şekil C165: Kuzeydoğu cephesi, güneydoğu yönü pencere düzeni.....	190
Şekil C166: Volta tavan döşemesi.....	190
Şekil C167: Çatı katı ara sahanlığı ahşap döşemesi.....	191
Şekil C168: Çatı-kuzeydoğu yönü.....	191
Şekil C169: Çatı-kalkan duvarı.....	192
Şekil C170: Çatı- çatı pencereleri.....	192
Şekil C171: Çatı-cumba çatısı.....	193
Şekil C172: Mermer basamak detayı.....	193
Şekil C173: Mermer basamak-mermer süpürgelik.....	194

Şekil C174: Çatı katı ahşap merdiveni.....	194
Şekil C175: Mermer merdiven küpeşte ve korkulukları.....	195
Şekil C176: Ahşap merdiven küpeşte ve korkulukları.....	195
Şekil C177: K101 kapısı.....	196
Şekil C178: K102 kapısı.....	196
Şekil C179: K106 kapısı.....	196
Şekil C180: K201 kapısı.....	196
Şekil C181: K301 kapısı.....	196
Şekil C182: KÇ01 kapısı.....	196
Şekil C183: Sahanlık penceresi.....	197
Şekil C184: Sonradan kapatılmış pencereler.....	197
Şekil C185: Orta aks üçlü pencere düzeni.....	197
Şekil C186: Üçüncü kat yuvarlak tepe penceresi.....	197
Şekil C187: Metal pencere kepengi.....	197
Şekil C188: Demir parmaklıklar.....	197
Şekil C189: 2K03 mekanı, rutubetlenme.....	198
Şekil C190: Çatı katı, volta döşeme kirişlerinde paslanma.....	198
Şekil C191: Kapı üzerinde kablolar için açılan boşluklar.....	198
Şekil C192: Pencerelere takılan jaluzi taşıyıcıları.....	199
Şekil C193: Bodrum katta rutubetlenme ve kirişlerde paslanma.....	199
Şekil C194: Cumba çatısı, korozyona uğramış çelik.....	199
Şekil C195: Çatı altı mukarnaslarda siyah kabuk oluşumu.....	200
Şekil C196: Güneybatı cephesi, yosunlanma.....	200
Şekil C197: Güneybatı cephesi ahşap saçakta görülen bozulmalar.....	200
Şekil C198: İkinci kat balkon içlerinde oluşan bitkiler.....	201
Şekil D : 20.yy Başında İnşa Edilmiş Kamu Yapılarına İlişkin Fotoğraflar	
Şekil D1 : 1.Vakıf Han binası, kesit.....	203
Şekil D2 : 1.Vakıf Han binası, görünüş.....	204
Şekil D3 : 1.Vakıf Han binası, taş konsol görünüşü.....	204
Şekil D4 : 1.Vakıf Han binası, girişi.....	205
Şekil D5 : 1.Vakıf Han binası, giriş kapısı.....	205
Şekil D6 : 1.Vakıf Han binası, ahşap kapı.....	205
Şekil D7 : 1.Vakıf Han binası, merdiveni.....	206
Şekil D8 : 1.Vakıf Han binası, ahşap bölücü içerisindeki çarpma kapı.....	206
Şekil D9 : 2.Vakıf Han binası, girişi.....	207
Şekil D10 : 2.Vakıf Han binası, ön cephesi.....	207
Şekil D11 : 2.Vakıf Han binası, zemin kat-1.kat rölövesi.....	208
Şekil D12 : 2.Vakıf Han binası, mermer basamak.....	208
Şekil D13 : 2.Vakıf Han binası, mermer basamak.....	208
Şekil D14 : 2.Vakıf Han binası, asansör boşluğuna bakan pencere.....	208
Şekil D15 : Cağaloğlu Ziraat Bankası, ön cephesi.....	209
Şekil D16 : Osmanlı Bankası, giriş kapısı.....	209
Şekil D17 : İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, kesiti.....	210
Şekil D18 : İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, ön cephesi.....	210
Şekil E : Çizimler	
Şekil E1 : Vaziyet planı; 1/1000.....	212
Şekil E2 : Vaziyet planı; 1/500.....	213
Şekil E3 : Bodrum kat plan rölövesi.....	214
Şekil E4 : Bodrum kat ölçülü plan rölövesi.....	215
Şekil E5 : Zemin kat plan rölövesi.....	216

Şekil E6	: Zemin kat ölçülü plan rölövesi.....	217
Şekil E7	: Birinci kat plan rölövesi.....	218
Şekil E8	: Birinci kat ölçülü plan rölövesi.....	219
Şekil E9	: İkinci kat plan rölövesi.....	220
Şekil E10	: İkinci kat ölçülü plan rölövesi.....	221
Şekil E11	: Üçüncü kat plan rölövesi.....	222
Şekil E12	: Üçüncü kat ölçülü plan rölövesi.....	223
Şekil E13	: Çatı katı plan rölövesi.....	224
Şekil E14	: Çatı katı ölçülü plan rölövesi.....	225
Şekil E15	: Çatı planı rölövesi.....	226
Şekil E16	: Tavan planları rölövesi.....	227
Şekil E17	: 1-1 Kesiti rölövesi.....	228
Şekil E18	: 2-2 Kesiti rölövesi.....	229
Şekil E19	: 3-3 Kesiti rölövesi.....	230
Şekil E20	: 4-4 Kesiti rölövesi.....	231
Şekil E21	: 5-5 Kesiti rölövesi.....	232
Şekil E22	: 6-6 Kesiti rölövesi.....	233
Şekil E23	: 7-7 Kesiti rölövesi.....	234
Şekil E24	: 8-8 Kesiti rölövesi.....	235
Şekil E25	: 9-9 Kesiti rölövesi.....	236
Şekil E26	: 10-10 Kesiti rölövesi.....	237
Şekil E27	: Güneybatı cephe rölövesi.....	238
Şekil E28	: Kuzeydoğu cephe rölövesi.....	239
Şekil E29	: K101 kapı detayı.....	240
Şekil E30	: K102 kapı detayı.....	241
Şekil E31	: K106 kapı detayı.....	242
Şekil E32	: K201 kapı detayı.....	243
Şekil E33	: K301 kapı detayı.....	244
Şekil E34	: P102 pencere detayı.....	245
Şekil E35	: P103 pencere detayı.....	246
Şekil E36	: P106 pencere detayı.....	247
Şekil E37	: P201 pencere detayı.....	248
Şekil E38	: P304 pencere detayı.....	249
Şekil E39	: Tepe penceresi & mukarnas detayı.....	250
Şekil E40	: Güneybatı, kuzeydoğu cephesi malzeme analizi; 1/100.....	251
Şekil E41	: 1-1, 2-2 kesitleri malzeme analizi; 1/100.....	252
Şekil E42	: 4-4, 6-6 kesitleri malzeme analizi; 1/100.....	253
Şekil E43	: 7-7, 9-9 kesitleri malzeme analizi; 1/100.....	254
Şekil E44	: Bodrum, zemin kat dönem analizi; 1/100.....	255
Şekil E45	: Birinci, ikinci kat dönem analizi; 1/100.....	256
Şekil E46	: Üçüncü, çatı katı dönem analizi; 1/100.....	257
Şekil E47	: 1-1, 2-2 kesitleri dönem analizi; 1/100.....	258
Şekil E48	: 3-3, 4-4 kesitleri dönem analizi; 1/100.....	259
Şekil E49	: 5-5, 6-6 kesitleri dönem analizi; 1/100.....	260
Şekil E50	: 7-7, 8-8 kesitleri dönem analizi; 1/100.....	261
Şekil E51	: 9-9, 10-10 kesitleri dönem analizi; 1/100.....	262
Şekil E52	: Güneybatı, kuzeydoğu cepheleri dönem analizi; 1/100.....	263
Şekil E53	: Güneybatı, kuzeydoğu cepheleri bozulma analizi; 1/100.....	264
Şekil E54	: 2-2, 6-6 kesitleri bozulma analizi; 1/100.....	265
Şekil E55	: Bodrum kat planı restitüsyonu.....	266

Şekil E56 : Zemin kat planı restitüsyonu.....	267
Şekil E57 : Birinci kat planı restitüsyonu.....	268
Şekil E58 : İkinci kat planı restitüsyonu.....	269
Şekil E59 : Üçüncü kat planı restitüsyonu.....	270
Şekil E60 : Çatı kat planı restitüsyonu.....	271
Şekil E61 : 1-1 kesiti restitüsyonu.....	272
Şekil E62 : 2-2 kesiti restitüsyonu.....	273
Şekil E63 : 3-3 kesiti restitüsyonu.....	274
Şekil E64 : 4-4 kesiti restitüsyonu.....	275
Şekil E65 : 5-5 kesiti restitüsyonu.....	276
Şekil E66 : 6-6 kesiti restitüsyonu.....	277
Şekil E67 : 7-7 kesiti restitüsyonu.....	278
Şekil E68 : 8-8 kesiti restitüsyonu.....	279
Şekil E69 : 9-9 kesiti restitüsyonu.....	280
Şekil E70 : 10-10 kesiti restitüsyonu.....	281
Şekil E71 : Güneybatı cephe restitüsyonu.....	282
Şekil E72 : Kuzeydoğu cephe restitüsyonu.....	283
Şekil E73 : Bodrum kat planı restorasyonu.....	284
Şekil E74 : Zemin kat planı restorasyonu.....	285
Şekil E75 : Birinci kat planı restorasyonu.....	286
Şekil E76 : İkinci kat planı restorasyonu.....	287
Şekil E77 : Üçüncü kat planı restorasyonu.....	288
Şekil E78 : Çatı kat planı restorasyonu.....	289
Şekil E79 : 1-1 kesiti restorasyonu.....	290
Şekil E80 : 2-2 kesiti restorasyonu.....	291
Şekil E81 : 3-3 kesiti restorasyonu.....	292
Şekil E82 : 4-4 kesiti restorasyonu.....	293
Şekil E83 : 5-5 kesiti restorasyonu.....	294
Şekil E84 : 6-6 kesiti restorasyonu.....	295
Şekil E85 : 7-7 kesiti restorasyonu.....	296
Şekil E86 : 8-8 kesiti restorasyonu.....	297
Şekil E87 : 9-9 kesiti restorasyonu.....	298
Şekil E88 : 10-10 kesiti restorasyonu.....	299
Şekil E89 : Güneybatı cephe restorasyonu.....	300
Şekil E90 : Kuzeydoğu cephe restorasyonu.....	301

İSTANBUL EMNİYET SANDIĞI BİNASI RESTORASYON PROJESİ

ÖZET

Bu çalışmada İstanbul'da Eminönü ilçesine bağlı Cağaloğlu Semsiti'nde yer alan Emniyet Sandığı Binası konu alınmıştır. Çalışmada yapının mevcut durumunun belgelenmesi, tarihsel gelişim sürecinin araştırılması ve korunmasına yönelik müdahalelerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Bugünkü durumunda bitişik nizamlı olan kargir yapının ön cephesi Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne , arka cephesi Taşsavaklar Sokağı'na bakmaktadır. 1934 tarihinde Himaye-i Etfal Cemiyeti tarafından satın alınan bina günümüzde de Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından kullanılmaktadır. Yapı inşa edildiği dönem itibarıyla, plan ve cephe düzenlenişi bakımından Birinci Ulusal Mimarlık döneminin etkilerini göstermektedir. Günümüze nispeten korunmuş durumda ulaşmış nitelikli bir yapı olması sebebiyle tez konusu olarak seçilmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde çalışmanın amacı ve çeşitli aşamalarında kullanılan yöntemler anlatılmıştır. İkinci bölümde İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nın bulunduğu Cağaloğlu Semsiti'nin ve bağlı olduğu Eminönü İlçesi'nin coğrafi konumu ve yüzyıllar içerisinde bölgenin tarihsel, sosyal ve ekonomik gelişimi ele alınmıştır. Üçüncü bölümde yapının çevresindeki önemli yapılar da ele alınarak konumu ve tarihçesi incelenmiş ve yapının genel bir tanımı yapıldıktan sonra tüm mekanları, cepheleri, yapı elemanları, mimari öğeleri ve yapıdaki bozulmalar detaylı bir şekilde anlatılmıştır. Çalışmanın dördüncü bölümünde yapının yapıldığı dönem olan 19. yy sonu ile 20.yy başında İstanbul mimarlığının üslup ve yapı özellikleri incelenmiştir. Beşinci bölümde restitüsyon çalışması konu alınmıştır. Restitüsyon çalışmasında çağdaş kamu yapıları incelenerek, restitüsyon sorunlarına cevap aranmıştır ve elde edilen bilgiler doğrultusunda plan, cephe ve vaziyet planı restitüsyon projeleri hazırlanmıştır. Altıncı bölümde restorasyon çalışması ele alınmıştır. Yapıda herhangi bir işlev değişikliği öngörülmediğinden yapının bugünkü işlevine ait sorunlarına cevap aranmış ve onarıma ilişkin müdahaleler tespit edilerek rapor edilmiştir.

Tüm bu kaynak araştırmaları, ölçümler ve çizimler sonucunda yapının rölöve, restitüsyon ve restorasyon projeleri hazırlanmıştır. Yapılan bu çalışmalarla elde edilen bulgular çalışmanın sonuç kısmında değerlendirilmiştir.

RESTORATION PROJECT OF İSTANBUL PUBLIC PAWN

SUMMARY

In this thesis İstanbul Public Pawn, located in Cağaloğlu neighborhood of Eminönü district in İstanbul is studied. It is aimed to document the existing situation, to discuss the historical evolution process and to propose proper interventions for the conservation of the building.

This masonry building is now in contiguous order. The front elevation is located on the Prof. Kazım İsmail Gürkan Street and the back elevation is located on the Taşsavaklar Street. This structure was build,t in the early years of 1900's. The special characteristics and the elevation organization reflect the effects of the so-called First Turkish National Architecture Period. This particular structure is relatively in a good state of preservation so it is choosen as the subject of this thesis.

In the first section of the study, the aim and the methods of the study have been described. In the second section, geographical location and also historical, social, economical development of Cağaloğlu neighborhood and Eminönü district were examined. In the third section, the location and the history of the structure was examined in detail. Also in this part of the thesis all spaces, elevations, deteriorations, architectural and structurel elements were described. In the fourth part of the research the architectural art in the latest 19.th century and the early 20th century was investigated in order to understand the style of the building. Study on the restitution of the building was discussed in the fifth section. In this study the structures which were constructed in the same period were observed, for finding some similarities. The data provided by old maps and other documents served as evidences in the preparation of the restitution project. The restoration study was handled in the sixth part. Since no change is considered for the function of the structure, it was aimed to answer the daily functional problems and interventions for the restoration project.

As a result of all the research, measurements and drawings the surveys, restitution and restoration projects were prepared. In the final part of the study all the results were evaluated.

1. GİRİŞ

Tez konusu olarak seçilen İstanbul Emniyet Sandığı Binası 20. yüzyıl başlarında Cağaloğlu'nda inşa edilmiş bir kamu yapısıdır. Cağaloğlu semti saraya yakınlığı nedeniyle Cumhuriyet'in ilanına kadar siyasal yönden önemli bir niteliğe sahip olmuştur. Günümüzde de semtte birçok devlet dairesi vardır. 1908-1930 yılları arasında etkisini gösteren Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin özelliklerini taşıyan İstanbul Emniyet Sandığı Binası tarihi değeri olan sivil mimarlık örneklerimizdendir. Sivil mimarlık örnekleri bir daha geri gelmeyecek bir zamanı, o dönemdeki kullanım koşullarını, biçimlerini bizlere aktarmaktadır ve hiç şüphesiz bu değerlerin geleceğe aktarılabilmesi için korunmaları gerekmektedir. Bugünkü kullanım koşullarına cevap veremeyen tarihi yapılarımız, koruma bilincine sahip kişiler tarafından akılcı restorasyon çözümleriyle çağdaş konfor şartlarına ulaşacaktır.

1.1. Çalışmanın Amacı

İstanbul Emniyet Sandığı Binası günümüze nispeten iyi durumda ulaşmıştır. Yapıda mekansal bütünlüğü bozacak bir takım müdahaleler yapılmıştır. İstenilen kullanım koşullarına düşünülmeden aranan cevaplar sonucunda yapının özellikle giriş bölümünde geri dönüşü olmayan kötü müdahaleler yapılmıştır. Yapının diğer katları mekansal bütünlük ve özellikler bakımından büyük ölçüde korunarak günümüze ulaşmıştır.

Yapının tez konusu olarak seçilmesindeki amaç, yapının mekansal özellik ve bütünlüklerini kaybetmeden korunmasına yönelik müdahaleleri belirlemek ve bugünkü işlevini daha sağlıklı, konforlu koşullarda devam ettirmesini sağlamaktır. Rölöve ve restitüsyon çalışmalarıyla da yapının ayrıntılı çizimlerle belgelenmesi ve tarihinin aydınlatılması amaçlanmıştır.

1.2. Çalışmanın Yöntemi

Çalışma İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nın bugünkü durumunu çizim ve fotoğraflarla belgeleyen rölöve, ilk yapıldığı durumunu gösteren restitüsyon ve bugünkü kullanım sorunları doğrultusunda yapılacak müdahaleleri açıklayan restorasyon projelerinin hazırlanmasını kapsamaktadır.

Rölöve çalışmaları düz ve üçgen metotlarıyla alınan ölçülerle oluşturulan plan çizimleriyle başlamıştır. Dış cephe konturlarının plan düzlemine işlenmesi amacıyla da gerekli dış ölçüler cepheden alınmıştır. Plan çizimlerini takiben kesit krokileri hazırlanmıştır. Her katta kurulan nivo ile yatay düzlemler birbirine bağlanmıştır ve bu şekilde yükseklikler alınmıştır. Ön ve arka cephede de kurulan nivo ile oluşturulan yatay düzlemler içeride kullanılan iç düzlemlere bağlanmıştır. İhtiyaç görülen durumlarda içerdeki yatay düzlemler 360 derece dönen ayaklı su terazisi yardımıyla dış cepheye de taşınmıştır. Bu şekilde dış cephede gerekli ölçüler alınmıştır. Yapıda bulunan ahşap detaylar profil tıraşıyla alınarak 1/1 ölçekte çizime aktarılmıştır. Cephedeki profiller de yine profil tıraşıyla zemin kat kotundan ve ikinci katta ön cephede bulunan balkondan alınmıştır.

Vaziyet planı 1/1000 ve 1/500 ölçeklerinde , plan, kesit ve görünüşler 1/50 ölçekte hazırlanmıştır. Yapıda bulunan farklı türdeki kapı ve pencereler için 1/10 ölçekli detay çizimleri yapılmıştır. Yapıda kullanılan malzeme, dönem ve bozulma analizleri rölöve çizimleri üzerinde lejantla gösterilmiştir.

Yapının restitüsyon projesi eski harita, fotoğraf ve yazılı kaynaklardan sağlanan bilgiler ile yapının kendisinden elde edilen birtakım veriler doğrultusunda ve çağdaş yapıların incelenmesi sonucunda hazırlanmıştır.

Yapının kamu yapısı olarak kullanımı sürdüğünden, işlevinde herhangi bir değişiklik öngörülmemiştir. Restorasyon çalışmasında yapının sorunlarına cevaplar aranarak, hasarların ortadan kaldırılması amaçlanmış, yapının çağdaş konfor koşullarına kavuşması için yapılması gerekli müdahaleler belirlenerek restorasyon projesi ve raporu hazırlanmıştır.

2. YAPININ BULUNDUĞU EMİNÖNÜ İLÇESİ VE CAĞALOĞLU SEMTİ

2.1. Coğrafi Konum

İstanbul Emniyet Sandığı Binası, İstanbul'un Avrupa yakasında, Eminönü ilçesine bağlı 33 mahalleden biri olan Cağaloğlu semtindeki Alemdar Mahallesi'nde yer almaktadır (Şekil A1-A2). Eminönü İstanbul'un Haliç girişinde, kentin ilk kurulduğu dönemden beri var olan limanın, Sirkeci ile birlikte en önemli bölümüdür. Eminönü, kent yaşamının önemli odaklarından. Eminönü ilçesi, Unkapanı yolu üzerindeki İstanbul Ticaret Odası binası ile Sirkeci arasındaki kıyı şeridini ve onun hemen arkasındaki çarşı bölgesini kapsar.

Hobyar Mahallesi ile Alemdar Mahallesi sınırları içinde yer alan Cağaloğlu semti Tarihi Yarımada'da vilayet binasından başlayarak II.Mahmud Türbesi köşesine kadar uzanan yolun iki tarafında kuruludur (Taşkın, 1994) (Şekil A3). Cağaloğlu semti kuzeyden Sirkeci, batı ve güneyden Çemberlitaş ve doğudan Sultanahmet semtleri ile çevrilidir (Akyel, 2003).

2.2. Tarihsel, Sosyal ve Ekonomik Gelişim

Eminönü

Eminönü ilçesi İ.Ö 'ki dönemde de yerleşim alanı olması nedeniyle İstanbul'daki ilk yerleşim bölgelerinden biridir.

Bugünkü Eminönü, Haliç kıyısı üzerindeki 'Neorion Kapısı' (Bahçekapı) ile 'Porta Drungari' (Odun Kapısı) arasındaki kıyı ve liman bölgesidir (Yılmaz, 2003). Bizans döneminde Haliç üzerinde bulunan surların varlığı ve denize yakınlığı, Bizans döneminden itibaren, ticaret akslarının şekillenmesinde belirleyici olmuştur. Surlardan limana açılan her kapıda, aynı isimle anılan bir de iskelenin bulunması, limana gelen ve boşaltılan malların kolaylıkla sur içine taşınmasını sağlamıştır.

Doğudan batıya doğru kapılar; Neorion Kapısı (Bahçekapı), Perama Kapısı (Balıkpazarı Kapısı), Cornibuslu St. Jean Kapısı (Zindan Kapı), Viglae Kapısı (Odun Kapı) ve Platea Kapısı (Un Kapanı Kapısı) 'dır. Kapılar ve kapılara ulaşan yollar ana ticaret akslarını oluşturmuştur (Gökten, 2005).

Osmanlı döneminde Eminönü İstanbul'da önemli bir ticaret merkeziydi. Eminönü'nde Fatih Sultan Mehmed dönemi sonunda onbir mahalle vardır ve bu dönemden başlayarak surların içinde kent tarihinin önemli anıtları yapılmıştır. 17.yy'da Eremya Çelebi'nin anlatımına göre bölgede; Marmara'ya, Anadolu yakasına, Mısır'a kadar giden gemilerin demirlediğini, gümrük ambarlarının olduğunu, bunlarla birlikte önemli bir ticaret merkezi olduğunu, çarşı ve fırınların bulunduğunu, yüz Yahudi'nin evinin bu bölgede olduğunu görmekteyiz. İstanbul'un bu büyük liman semti hem kentin ithal ettiği malların boşaltılıp saklandığı, hem de binlerce denizci ve tüccarla, onlara hizmet verenlerin ihtiyaçlarını gören yoğun bir iş merkeziydi. Dolayısıyla bölgenin arka kısmında yoğun bir hanlar ve çarşı bölgesi oluşmuştur (Kuban, 1994).

1836 yılında yapılan Unkapanı Köprüsü'nden sonra, 1845 yılında 'Cisr-i Cedid' (Yeni Köprü) denilen köprü yapılmıştır ve köprü 1875 yılında yenilenmiş, 1912 yılında yıkılarak yeni bir köprü inşa edilmiştir. Köprülerin etkisiyle Eminönü'nde sanayileşme başlamıştır. Buharlı gemilerin yapılması ve demiryolunun Sirkeci'ye gelişi, 19. yy'ın sonunda Galata ve Sirkeci'de yapılan yeni rıhtımlar, depolar Eminönü ve meydanının görüntüsünü tümüyle değiştirmiştir. Batılı üsluplarda inşa edilen, eskiye göre daha büyük ölçekteki kargir dükkanlar ve büyük mağazalar da Eminönü'nün mimari karakterini değiştirmeye başlamıştır (Kuban, 1994).

Cumhuriyet döneminde 1938-1949 yılları arasında, denizden Yeni Cami'nin bütünüyle algılanmasını sağlamak amacıyla, önündeki yapıların ortadan kaldırılmasıyla başlayan yıkım hareketleri bölgenin geleneksel mekanını değiştiren önemli bir darbe olmuştur. Yine bu dönemde Haliç kenarına rıhtım inşa edilmiş, Mısır Çarşısı'nın etrafı temizlenerek restore edilmiş ve caminin arkasına park yapılmıştır. 1956 yılında Unkapanı-Eminönü yolu açılmıştır ve Balıkpazarı istismak kararları ile yok olmuştur. 1986 yılına kadar kalan Yemiş İskelesi'nden Unkapanı'na kadar olan bölümün eski dokusu dönemin Belediye Başkanı Bedreddin Dalan'ın Haliç uygulamasında tümüyle ortadan kaldırılmıştır. Köprünün yapılmasından sonra

bir trafik meydanı olan Eminönü, Unkapanı yolu açılıp iki köprü arasındaki trafik artınca, denizle arka bölgedeki iş merkezi arasındaki bağlantılar büsbütün zayıflamıştır (Kuban, 1994).

Günümüzde de Eminönü yoğun iş merkezlerinden biridir. Özellikle Eminönü merkezi iş alanı çevresindeki mahallelerin gece nüfusu gittikçe azalmakta, konutların yerini işyerleri almaktadır.

Cağaloğlu

1935 yılında yol genişletme çalışmaları sırasında bulunan mozaik kalıntıları Cağaloğlu'nun Bizans döneminde de bir yerleşim yeri olduğunu göstermektedir. Saraya yakınlığından dolayı Osmanlı döneminde bölge, önde gelen kişilerin konak ve köşklerinin bulunduğu bir semttir. Cağaloğlu ismi 16.yy'ın son çeyreğinde sadrazamlık yapan Ciğalazade Sinan Paşa'nın sarayının ve yaptırdığı hamamın bu bölgede bulunmasından gelmektedir. Osmanlı Devleti'nin sadrazam makamının ve devletin yönetim merkezi olan Babıali'nin varlığı semte 18.yy'dan itibaren özellik kazandırmıştır. Semt Osmanlı bürokrasisinin, Müslüman seçkinlerinin yaşadığı bölge halini almıştır. Cağaloğlu sakinlerinin semtlerinin temizliğine ve aydınlatmasına verdikleri önem semtin toplumsal düzeyinin yüksek olduğunun göstergesidir. Semt 1870'lerden sonra Türkçe basın merkezi haline gelmeye başlamış, bu dönemden sonra Cağaloğlu ve Babıali sözcükleri, devlet yönetimiyle birlikte basın yayın çağrışımını da yapmıştır. Cumhuriyet'in ilanı ile semt siyasal ağırlık ve niteliğini kaybederek, basın merkezi olma özelliğiyle öne çıkmıştır. Sirkeci'den Cağaloğlu'na doğru tırmanan Babıali Yokuşu günümüzde Cağaloğlu yokuşu olarak da bilinmektedir. Cağaloğlu'nda kimisi günümüze kadar kalmış, kimisi ise yok olmuş önemli yapılar vardır. Günümüze ulaşamamış yapılar arasında çeşitli konaklar, okullar, tekkeler, çeşmeler, dükkanlar ve bazı dini yapılar bulunmaktadır. Bugünkü İstanbul Valiliği Osmanlı döneminde, Babıali'nin Sadaret Dairesi'dir. Cumhuriyet Türkiye'sinde İstanbul İli valilik makamı ve il bürosu olarak kullanılan Babıali müstemilatının bir bölümünde İstanbul Defterdarlığı, bir diğerinde Başbakanlık Osmanlı Arşivi vardır. Ciğalazade Sinan Paşa'nın sarayının ve hamamının bulunduğu yerdeki Düyun-ı Umumiye binası bugün İstanbul Erkek Lisesi'dir. İran Konsoloslugu da semtte bulunan önemli yapılardan biridir. Eski adı Hilal-i Ahmer

olan bugünkü Prof. Kazım İsmail Gürkan caddesi üzerinde Cağaloğlu Hamamı yer almaktadır. Günümüzde konut yerleşim bölgesi olmaktan çıkan Cağaloğlu, basın-yayın hayatının merkezi iken önemli gazetelerin İkitelli'ye taşınmasından sonra şimdi de büyük gündelik basının merkezi olmaktan çıkma sürecine gelmiştir. Önemli devlet daireleri ve bankalar ile önemli iş merkezleri de bu semttedir. Turizm yönünden önemli merkezlerin arasında olması da semt için önemlidir. Cağaloğlu, Eminönü-Sirkeci bölgesini Sultanahmet ve Beyazıt'a bağlayan bir geçiş semtidir. Semtin basın-yayın merkezi olma özelliği ortadan kalkarken, turizm işlevinin ağırlık kazandığı; öte yandan çeşitli eğitim ve devlet kurumları nedeniyle de eğitim ve yönetim işlevini koruduğu gözlenmektedir¹.

¹ Cağaloğlu semti tarihsel gelişimine ait bilgiler *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi* ile *İstanbul Kültür ve Sanat Ansiklopedisi*'nin Cağaloğlu bölümü ve İBB Kültür İşleri Daire Başkanlığı tarafından hazırlanan İstanbul'un Semtleri kaynaklarından derlenmiştir.

3. İSTANBUL EMNİYET SANDIĞI BİNASI

3.1. Konum

Emniyet Sandığı Binası İstanbul'un Avrupa yakasında Eminönü ilçesine bağlı Cağaloğlu semtinde Alemdar mahallesinde yer almaktadır (Şekil A4-A5). Yapı Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi üzerinde 8 kapı numaralı kargir yapıdır (Şekil B1). Parsel alanı ön cepheden arka cepheye doğru daralmaktadır ve yapı parsel sınırlarına uygun olarak inşa edilmiştir. Yapı kuzeybatı ve güneydoğu yönlerinden beşer katlı binalara bitişik nizamlıdır (Şekil B2-B3). Ana girişin bulunduğu güneybatı cephesi caddeden 3.5 m genişliğindeki kaldırımla ayrılmakta, yapının kuzeydoğu yönündeki arka cephesi önünde de bir kaldırım yer almaktadır.

Emniyet Sandığı Binasıyla aynı silüet içerisinde bulunan yapılardan en önemlisi bir 18.yy yapısı olan Cağaloğlu Hamamı'dır (Şekil B4). Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne bakan anıt, Sultan I.Mahmud tarafından Ayasofya Cami içinde yaptırılarak vakfedilen kütüphaneye gelir sağlamak amacıyla inşa edilmiştir. Hamamın kapısı üstünde yer alan uzun manzum kitabe binanın Sultan I. Mahmud tarafından 1154 (1741-1742) yılında yaptırılmış olduğunu bildirir (Eyice, 1993). Prof.Kazım İsmail Gürkan Caddesi üzerinden kaldırım kotu yükseldiği için merdiven ile inilerek girilmektedir. Cağaloğlu Hamamı bir çifte hamamdır. Günümüzde özel mülkiyette değerini hiçe sayan bir tutum içinde işletilmektedir.

Emniyet Sandığı Binası'na komşu önemli yapılardan bir diğeri Prof.Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne bakan, yapıyla çapraz konumlu, 9 kapı numaralı bugün İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü olarak kullanılan üç katlı kargir yapıdır (Şekil B5). Yapı 1831-1902 tarihlerinde yaşamış 7-8 lakabıyla tanınan Hasan Paşa'nın konağıdır (www.istanbulsaglik.gov.tr)

Yapıya komşu önemli yapılardan bir diğeri de Taşsavaklar Sokağı'nda binanın karşısındaki parselde bulunan üç katlı kargir yapıdır. Yapı günümüzde Kredi Yurtlar Kurumu olarak kullanılmaktadır.

3.2. Tarihçe

Yapının yapım yılına veya mimarına ait net bir bilgiye ulaşılamamıştır. Yapı en erken 1904 tarihli Goad haritasında görülmektedir (Şekil A7). Haritada Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi ile Taşsavaklar Sokağı bugünkü şekliyle görülmektedir. Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi '*Rue Djihaloglou*' adıyla anılmakta, Taşsavaklar Sokağı ise isim belirtilmeksizin haritada yer almaktadır. Yapının üzerinde 'tasarruf sandığı' anlamına gelen '*Caisse D'epargne*' tanımı bulunmaktadır. 1904 tarihli bu haritada yapının kuzeybatı yönündeki komşu parselinde yapıya bitişik nizamda inşa edilmiş dört katlı bir yapı görülmektedir. Yapının güneydoğu yönündeki komşu parseli ise haritada boş olarak gösterilmiştir. 1904 tarihli Goad haritasında bugün Kredi Yurtlar Kurumu olarak kullanılan yapı da görülmektedir ve '*Dar-ul-Moualim Tatbigat Mektebi Ecole Turque*' olarak tanımlanmıştır. 1913 tarihli Deutsches Syndikat haritalarında da yapı görülmektedir (Şekil A8). Yapının yer aldığı ada üzerinde '*che'ftali*' yazısı dikkati çekmektedir. Bu yazı 'şefkat' sözcüğünün bozulmuş bir biçimi olabilir. O dönemlerde çeşitli ihtiyaç kredisi veren kurumlara 'Şefkat Sandıkları' denilmektedir. Yine aynı haritada Emniyet Sandığı Binası'nın çaprazında bulunan bugünkü 'İl Sağlık Müdürlüğü' binasının üzerinde '*Caisse des Invalides*' tanımı bulunmaktadır. Tapu Kadastro Müdürlüğü'nde incelenen 1928 tarihli bir başka haritada da binanın kuzeybatı yönündeki komşu parselinde yapıya bitişik nizamli bir yapı bulunmaktadır. Güneydoğu yönündeki komşu parseli ise bu haritada boş olarak görülmektedir. 1950 tarihli Suat Nirven'in hazırladığı haritada yapının kuzeybatı yönündeki komşu parselinde Belediye Tahsil Şubesi olarak kullanılan dört katlı bir binanın bulunduğu görülmektedir (Şekil A9). Yine aynı haritada yapının güneydoğu komşu parselinde bitişik nizamda inşa edilmiş dört katlı bir yapı vardır. Suat Nirven'in hazırladığı bu haritada Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'nin ismi '*Hilali Ahmer Caddesi*' olarak geçmektedir. Taşsavaklar Sokağı'ndaki Kredi Yurtlar Kurumu Binası da İstanbul Üniversitesi Talebe Yurdu (Eski İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Sınai Kimya Enstitüsü) olarak

görülmektedir. 1940-1941 yılları arasında hazırlanan Pervititch Eminönü bölgesinin indeks haritasında yapının bulunduğu alan harita sınırları dışında kalmaktadır.

Yapının Eminönü Tapu Sicil Müdürlüğü'nden tapu kaydı alınmıştır ve ilk kayıt kargir Emniyet Sandığı Binası olarak geçmektedir (Şekil A10). Açıklamalar bölümünde 'Sultan Mahmud-ı Evvel Vakfından' tanımı ile korunması gerekli kültür varlığı notları bulunmaktadır. Ancak İstanbul Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nda yapıya ilişkin herhangi bir dosya bulunmamaktadır. Eminönü Tapu Sicil Müdürlüğü'nden verilen belgede yapıya ilişkin tüm tapu kayıtları bulunmamaktadır. Tapu kaydı incelendiğinde sahibinin ismi ve şöhreti sütununda ilk kayıt olarak Emniyet Sandığı görülmektedir ve tarih olarak 9.11.1323 (4 Ocak 1906) kaydı bulunmaktadır. İkinci kayıt olarak ise isim ve şöhret sütununda Himaye-i Etfal Cemiyeti bulunmaktadır ve yıl olarak da 10.8.1934 yazmaktadır. Üçüncü kayıta isim sütununda Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bulunmaktadır ve yıl kaydında da 22.3.1984 yazmaktadır. En son kayıt ise Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'dür ve 27.6.1989 yılı olarak kaydedilmiştir.

İstanbul Emniyet Sandığı

İstanbul Emniyet Sandığı kurumu, bir tasarruf ve ödünç verme kurumudur. Bu tarz kurumlar bir yandan halkın küçük tasarruflarını elverişli faizle toplarlar, bir yandan da bu paraları günlük ihtiyaçlarda kullanılan az-çok değerli eşyaların (menkullerin) rehni karşılığında nispeten düşük faizlerle kısa vadelerde halka borç verirler. Bu kurumlarda amaç, kazançtan çok sosyal bir hizmettir. Bu çeşit ihtiyaç kredileri veren kurumlara '*Şefkat Sandıkları*' , Fransızca'da ise '*Caisse D'epargne*' denilmektedir. Avrupa'daki benzerleri örnek alınarak kurulan İstanbul Emniyet Sandığı, halkı para biriktirme alışkanlığına özendiren ve günlük ihtiyaçlar için krediler açan kamu kuruluşu niteliğinde bir kurumdur. Bu kuruluşa ihtiyaç olduğunu gören kişi Mithat Paşa olmuştur. Böylece Paşa, Türk çiftçisinin kredi ihtiyacını en elverişli şartlarla karşılamak için kurduğu Memleket Sandıkları'ndan sonra, yoksul ve orta tabakanın tasarruf ve ödünç verme hizmetini görecek İstanbul Emniyet Sandığı'nın temelini atmıştır. Emniyet Sandığı için devlet garantisi ilkesi konularak halkın güvenini kazanması sağlanmıştır. Sandık 19 Haziran 1868 Perşembe günü, İstanbul'da Mahmutpaşa semtinde Tarakçılar mevkiinde Valide Han'ın karşısındaki sokakta,

Sarraflar Loncasının odasının bulunduğu Hazineye ait mağazada göreve başlamıştır. 1907 yılına kadar Sandık sözü edilen mağazada çalışmıştır. 1907’de Ziraat Bankası Umum Müdürlüğü’nün Cağaloğlu’ndaki binasının arka tarafından birkaç odaya yerleşmiştir. Sandık’ın tez konusu olarak ele aldığımız kendi malı olan yapıya taşınma tarihi 1909 olarak belirtilmektedir. Tapu kaydında ise yapının ilk kaydı 1906 Emniyet Sandığı Binası olarak geçmektedir ve arada üç yıllık fark olması ilginçtir ancak bununla ilgili herhangi bir bilgi bulunamamıştır. 1927 yılında Ziraat Bankası Cağaloğlu’ndaki Umum Müdürlük binasını boşaltınca Emniyet Sandığı buraya geçmiş ve 1931 yılında da binanın mülkiyetine sahip olmuştur. Binanın arkasına düşen Hazine’ye ait bir arsayı da Sandık 1933’de satın almıştır. Kendisinin 1909-1927 yılları arasında kullandığı binayı ise Sandık 1934’de Çocuk Esirgeme Kurumu’na satmıştır (Hazar, 1986). Sandık Ziraat Bankası’na katılımından sonra Cağaloğlu’nda inşa edilen özel dairesine, 1927 senesi başında da eski Ziraat Bankası Umum Müdürlüğü’ne nakledilmiştir.

Yukarıdaki kaynaklardan elde edilen bilgilere göre tez konusu olarak seçilen binanın İstanbul Emniyet Sandığı için inşa edildiği ve 1909-1927 yılları arasında Emniyet Sandığı işleviyle kullanıldığı ve 1934 senesinde Çocuk Esirgeme Kurumu’na satıldığı görülmektedir. Bu belgeler tapudan ve eski haritalardan sağlanan bilgilerle örtüşmektedir ve yapının İstanbul Emniyet Sandığı Binası olduğunu ispatlamaktadır.

Sandığın Ziraat Bankası’na bağlanmasının sebeplerinden en önemlisi, mali durumunun bozulmasıdır. Ziraat Bankası, İstanbul Emniyet Sandığı’nın durumunun düzeltilmesi, eski itibarının geri gelmesi ve mali bakımdan güçlenmesi için ciddi tedbirlere girişmiştir. Bu sayede Sandık, yok olmaktan, en azından durgunluktan kurtulmuş ve yeni gelişme dönemine girmiştir. 1907 tarihiyle başlayan bu yeni dönemde Emniyet Sandığı olumlu bir şekilde gelişmiş ve halkın güvenini kazanmıştır (Hazar, 1986).

Ziraat Bankası da İstanbul Emniyet Sandığı da Mithat Paşa’nın eseridir. Ziraat Bankası Mithat Paşa tarafından 1888 yılında kurulmuştur. Her iki kurum da tarihleri boyunca bunun bilincinde olmuşlardır. 1907’den sonra Sandık’ın Banka’ya bağlanmasıyla her iki kurum arasındaki dayanışma daha da artmıştır. Bağlanma olayı ile birlikte Banka, Sandık’ı kendi binasına taşımıştır. İstanbul Emniyet Sandığı ilk milli kredi kurumumuz yani bankamız olması nedeniyle önemlidir (Hazar, 1986).

Emniyet Sandığı'nın 80.kuruluş yılı olan 1948 yılında kurumun Cağaloğlu'ndaki binasının önüne Mithat Paşa'nın bir büstü konmuştur. Emniyet Sandığı uzun yıllar tüzel kişiliğe sahip, ancak Ziraat Bankası'nın denetiminde bir kurum olarak faaliyetini sürdürmüştür(Hazar, 1986).

3.3. Genel Tanım

Yapı Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi üzerinde ki sınırlı sayıda korunarak gelmiş kargir yapılardan biridir. Günümüzde kuzeybatı ve güneydoğu yönlerinde beşer katlı betonarme yapılara komşu olan yapının bu iki cephesi sağırdır.

İstanbul Emniyet Sandığı Binası 90 pafta, 410 ada, 5 parselde, ön cephede Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi, arka cephede Taşsavaklar Sokağı üzerinde bulunmaktadır. 184 m²'lik taban alanına sahip, 8 kapı numaralı kargir yapı zemin üzeri üç kat ile bodrum ve çatı katlarından oluşmaktadır. Yapının bodrum katı zemin kat oturma alanının belli bir kısmını kaplamaktadır. Yapının ön cephesinden anlaşıldığı üzere planlamada simetri anlayışının olduğu görülmektedir (Şekil C1-C2). Giriş cephesi simetrik bir biçimde düzenlenmiştir ve ana giriş orta aks üzerinde konumlandırılmıştır. Yapının ön cephesinde çeşitli süslemeler vardır, buna karşılık arka cephe oldukça yalındır (Şekil C3-C4). Parsel alanı kuzeybatı yönünde ön cepheden arka cepheye doğru daralmaktadır. Yapının ön ve arka cepheleri caddeden kaldırım ile ayrılmaktadır. Arka cephede kat geçişleri kat silmeleri ile belirginleştirilmiştir. Yapıda arka cephe yönünde orta aksta yer alan merdiven yuvası dışarı taşırılarak vurgulanmıştır.

Yapının zemin katı en çok müdahale gören katıdır. Diğer katlar daha iyi şekilde korunarak günümüze gelmiştir. Katlarda planlamadaki simetri en iyi şekilde hissedilmektedir. Günümüzde Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu olarak kullanılan yapıda işleve cevap bulmak adına birtakım müdahaleler yapılmıştır.

3.4. Plan Özellikleri

3.4.1. Bodrum Kat Planı

Yapının bodrum katla ilişkisi Taşsavaklar Sokağı üzerindeki kapıdan gerçekleşmektedir (Şekil C5). Bodrum kat yapının zemin kat oturma alanının bir kısmını kaplamaktadır. Bodrum katta toplam beş adet mekan bulunmaktadır (Şekil E3). Yapının ısıtma sistemi bu kattaki BKO3 mekanındadır. Bodrum katta merdiven inişi üzerinden girilen -1.42 m kotundaki mekana ve BK03 mekanı içinde sonradan bölünerek oluşturulan alana kilitli oldukları için girilememiştir. Bodrum katta bulunan diğer mekanlar depo ve arşiv mekanları olarak kullanılmaktadır. Bodrum kattaki tüm mekanlar arşiv dolapları, yığılmış eşyalar ve dosyalarla dolu olduğu için sağlıklı ölçü alınamamıştır ve bu nedenle yaklaşık ölçülerle çizilmiştir.

BK01 Mekanı-Hol+Merdiven

Bodrum kata yapının Taşsavaklar Sokağı'na bakan cephesi üzerindeki 110x197 cm boyutlarındaki tek kanatlı metal (KZ11) kapıdan girilmektedir. Kapının bulunduğu yerde kaldırım kotu +0.23 m'dir ve tek kademeli bir inişle kot -0.02 m olmaktadır. KZ11 kapısıyla girilen sahanlık alanında döşeme kaplaması mermerdir ancak kapıdan 82 cm sonra başlayan merdivenlerin basamakları taştır. Sahanlık alanının tavanı volta döşemedir. Merdivenin bulunduğu alanda bir üst kattaki merdivenin volta döşemesi altı ahşap lambri ile kaplanmıştır. Sahanlıkta güneydoğu duvarı üzerinde kazan dairesinden gelen boruların saca kaplanarak bu duvar yüzeyinden çıkarıldığı görülmektedir. Onbeş basamak ile -3.20 m kotuna inilmektedir (Şekil C6). -0.02 m kotundan -3.20 m kotuna inerken son iki basamak mermerdir. Yine merdivenin iniş aksında yaklaşık 6. ve 7. basamakların denk geldiği noktada kuzeybatı duvarı üzerinde metal bir kapı bulunmaktadır. 78x170 cm boyutlarındaki tek kanatlı (BK01) kapının açıldığı mekan -1.42 m kotundadır ancak bu mekana kilitli olduğu için girilememiştir. Merdivenle inilen -3.20 m kotundaki hol alanının döşemesi 33x33 cm boyutlarında seramik kaplamadır ve tavanı 332 cm yüksekliğinde volta döşemedir. Hol mekanının kuzeydoğu ile kuzeybatı duvarlarının kesişiminde 88x80 cm boyutlarında bir kuyu bulunmaktadır ve kuyu ağzının yüksekliği 150 cm'dir (Şekil C7). Holün kuzeydoğu duvarı üzerinde 46 cm

genişliğinde 65.5 cm yüksekliğinde bir menfez açılmıştır. Mekanın duvarları sıva üzeri boyadır ve döşeme duvar birleşimlerinde seramik süpürgelik kullanılmıştır. Mekanda duvar yüzeylerinde yoğun şekilde rutubetlenmeden kaynaklanan sıva kabarması ve çiçeklenme görülmüştür (Şekil C8). Hol alanının güneybatı duvarı üzerinde kuzeybatı duvarından 69 cm uzaklıkta 137x222 cm boyutlarında metal (KB02) bir kapı bulunmaktadır. Bu kapı ile BK02 depo mekanına ulaşılmaktadır. - 3.20 m kotundan iki rıhtla çıkılarak ulaşılan -2.81 m kotunda güneydoğu duvarı üzerinde BK03 kazan dairesi mekanına açılan 110x190 cm boyutlarında tek kanatlı metal bir (BK03) kapı bulunmaktadır (Şekil C9)

BK02 Mekanı-Depo

359.5-706.5-382-703 cm boyutlarındaki mekanın kullanım alanı 27.35 m²'dir. Mekanın döşeme kotu -3.20 m'dir ve volta tavan döşemesinin yüksekliği 332 cm'dir. Ancak mekanın güneybatı yönünde tavan yüksekliği 285 cm olmaktadır ve zemin kattaki üç rıhtlı merdiven çıkışı tavan döşemesinde izlenmektedir (Şekil C10).

Mekana kuzeydoğu duvarındaki 137x222 cm boyutlarındaki metal (KB02) kapıdan girilmektedir (Şekil C11).

Mekanın döşemesi 33x33 cm'lik seramik kaplamadır ve duvar ile döşeme birleşiminde seramik süpürgelik vardır. Duvar yüzeyleri sıva üzeri boyadır ve daha çok duvarların zemine yakın yüzeylerinde rutubetlenme gözlenmektedir.

BK03 Mekanı-Kazan Dairesi

Net kullanım alanı 12.78 m² olan mekana kuzeybatı yönünde bulunan 110x190 cm boyutlarındaki metal (BK03) bir kapıdan girilmektedir. BK03 kapısıyla girilen alanda döşeme kotu -2.83 m'dir ve iki kademeli iniş ile mekanın esas döşeme kotu olan -3.12 m kotuna ulaşılmaktadır. Döşeme kaplaması 33x33 cm boyutlarında seramiktir. Duvarlar sıva üzeri boyadır ve duvar yüzeylerinde özellikle kuzeybatı duvarında yoğun şekilde rutubetlenme görülmektedir. Tavan yüksekliği 324 cm'dir ve tavan volta döşemedir.

Mekanın güneydoğu ile güneybatı duvarlarının köşesinde yaklaşık 3 m²'lik bir alan PVC bir bölücü ve sonradan yapılmış bir duvarla mekandan ayrılmıştır. Bu sonradan yapılmış bölüme kilitli olması nedeniyle girilememiştir.

Güneybatı duvarı üzerinde 84x232 cm boyutlarındaki tek kanatlı metal (BK04) kapıdan BK04 depo alanına girilmektedir (Şekil C12).

Mekanda bulunan kazan döşemeden 10 cm yükseklikteki bir topuk üzerine yerleştirilmiştir. Kazan dairesinden çıkan bir kanal kuzeydoğu duvarı üzerinden Taşsavaklar Sokağı'na çıkmaktadır ve kirli hava buradan dışarı atılmaktadır (Şekil C13).

BK04 Mekanı-Depo

Mekan -3.12 m kotundadır ve volta tavan döşemesi 324 cm yüksekliktedir. Döşeme kaplaması 33x33 cm boyutlarında seramiktir. Duvarlar sıva üzeri boyadır ve yine bu mekanda da duvar yüzeylerinde yoğun rutubetlenme görülmektedir.

Mekana kuzeydoğu duvarı üzerindeki 84x232 cm boyutlarındaki tek kanatlı metal (BK04) kapıdan girilmektedir (Şekil C14).

Kuzeydoğu duvarından 218 cm uzaklıkta basık kemerli bir geçiş bulunmaktadır (Şekil C15). Kemer döşemeden 258 cm yüksekliktedir.

Mekanın güneybatı duvarı üzerinde Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne açılan bir menfez bulunmaktadır (Şekil C16). Havalandırma kanalları bu yüzeyden temiz havayı almaktadır. Menfez yaklaşık 90 cm genişliğinde ve 60 cm yüksekliğindedir.

3.4.2. Zemin Kat Planı

Yapının en çok müdahale görmüş katı zemin kattır. Üst katlarda görülen simetrik plan şeması bu katta sonradan yapılan bölücü duvarlar nedeniyle tam olarak hissedilememektedir (Şekil E5). Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'nden olan ana giriş tamamen değiştirilmiştir ve bu nedenle günümüzde niteliksiz PVC doğramalı dar bir kapıdan girilmektedir ve özgün ferah giriş holünün yerini dar bir koridor almıştır (Şekil C17). Zemin kata Taşsavaklar Sokağı üzerinde bulunan metal bir kapıdan da girilebilmektedir. Bu katta toplam dokuz mekan bulunmaktadır. Zemin

katta diğerk katların aksine hela bulunmamaktadır ve buna dair herhangi bir ize de rastlanmamıştır. Yine günümüzde mutfak olarak düzenlenmiş olan mekanın özgün halinde de bu işlevde kullanıldığını kanıtlayacak herhangi bir ize rastlanmamıştır.

ZK01 Mekanı-Ofis

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan mekan 480–360.5–483-317 cm boyutlarında olup toplam kullanım alanı 16.56 m²'dir. Mekanın döşeme kotu +0.53 m, volta tavan döşemesinin yüksekliği 378 cm'dir.

Mekana kuzeybatı duvarında yer alan 84.5x240 cm boyutundaki tek kanatlı metal bir kapı (KZ01) ile girilmektedir (Şekil C18). KZ01 kapısının üzeri basık kemerlidir. Kuzeybatı duvarında kuzeydoğu yönünden 24 cm uzaklıkta başlayan basık kemer 99.5 cm genişliğindedir. Kemer +3.19 m kotunda başlayıp +3.31 m kotunda bitmektedir. Kuzeydoğu duvarı üzerinde mekanın ZK02 ile ilişkisini sağlayan 155x291 cm boyutunda tek kanatlı niteliksiz alüminyum bir kapı (KZ02) yer almaktadır (Şekil C19). KZ02 kapısı duvar boşluğunun iç yüzüne değil dışına takılmış niteliksiz bir doğramadır. Kapının bulunduğu duvar boşluğu 140.5 cm genişliğindedir ve üzerindeki basık kemer +3.22 m kotunda başlayıp +3.40 m bitmektedir.

Mekanın Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne bakan güneybatı duvarı üzerinde iki adet çift kanatlı ahşap (PZ01) pencere bulunmaktadır (Şekil C20). Pencereler döşemeden 70 cm yükseklikte başlamaktadır ve genişlikleri 88-89.5 cm , yükseklikleri 152 cm'dir. Bu iki pencerenin üzerinde 15.5 cm kalınlığındaki düz lentonun üzerinde 74.5 cm yükseklikte beşik kemerli ahşap doğramalı pencereler bulunmaktadır. Güneybatı duvarı üzerinde pencereler üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır. PZ01 pencerelerinin iç yüzlerinde yer alan 207 cm genişliğinde 221 cm yüksekliğindeki niteliksiz alüminyum doğrama rölöve çalışmaları sırasında ki bir tadilat sırasında sökülmüştür.

Mekanın döşeme kaplaması marley olup yer yer kırık döşeme taşlarına da rastlanmaktadır. Mekanın dört duvarında yer yer özgün süpürgelik izleri görülmektedir. Özgün süpürgeliğin üzeri zaman içinde boyayla kapatılmıştır.

Duvarlar sıva üzeri boyadır. Mekanda kuzeybatı duvarındaki kolonun iki köşesinde köşe pahi vardır.

ZK02 Mekanı-Ofis

Taşsavaklar Sokağı'na cephesi olan ZK02 mekanı 423.5-865-362-868 cm boyutlarında olup toplam kullanım alanı 34.52 m²'dir. Mekan içinde +0.53 m ile +0.47 m kotları vardır. Bu kot farkının olduğu kısımda duvar +3.22 kotu yüksekliğinde 246 cm genişliğinde duvar kalınlığınca kesintiye uğramaktadır (Şekil C21). +0.47 m kotunda volta tavan döşemesi 380 cm yüksekliğindedir..

Mekana kuzeybatı duvarında yer alan 100x282 cm boyutundaki tek kanatlı metal bir kapıyla (KZ03) girilmektedir (Şekil C22). KZ03 kapısı derinliği 54.5 cm olan basık kemer içinde yer almaktadır. Kemer +3.16 m kotunda başlayıp +3.29 m kotunda bitmektedir. Mekanın güneybatı duvarında ofisi ZK01'e bağlayan KZ02 kapısı bulunmaktadır. Kuzeybatı duvarından 110 cm uzaklıkta başlayan KZ02 alüminyum kapısı 155x291 cm boyutlarındadır. KZ02 kapısı duvar boşluğunun iç yüzüne değil dışına takılmış niteliksiz bir doğramadır. KZ02 kapısının bulunduğu duvar boşluğunun üzeri basık kemerlidir. Kemer +3.22 m kotunda başlayıp +3.38 m kotunda bitmektedir.

Mekanın +0.47 m kotundaki alanında kuzeybatı duvarında 214 cm genişliğinde 16 cm derinliğinde bir girinti bulunmaktadır. Döşemeden 263 cm yükseklikte biten bu duvar girintisinin bulunduğu kuzeybatı duvarı üzerinde özgün süpürgelik izine rastlanmamaktadır.

Mekanın Taşsavaklar Sokağı'na cephesi olan kuzeydoğu duvarı üzerinde iki adet pencere yer almaktadır ve bu pencereler çift doğramalıdır (Şekil C23). Mekanın iç yüzüne bakan doğramalar özgün mermer denizlik üzerine takılmıştır ve 95.5x207 cm boyutlarındadır. PZ03 kodlu bu PVC doğramalar döşemeden ortalama 91 cm yükseklikte başlamaktadır. Duvar boşluğunun dış yüzünde bulunan çift kanatlı özgün ahşap pencereler (PZ02) 95.5x218 cm boyutlarındadır. Sokağa bakan dış yüzeyde demir parmaklıklar vardır. Pencerelerin üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır.

Mekanın döşeme kaplaması PVC esaslı bir malzemedir. Mekanın +0.53 m kotundaki bölümünün kuzeybatı duvarı hariç diğer tüm duvarlarında yer yer özgün ahşap süpürgelik izine rastlanmaktadır. Mekanın +0.47 m kotundaki bölümünde de yer yer özgün süpürgelik izleri vardır. Duvarlar sıva üzeri boyadır. Mekanın +0.53 m kotundaki bölümünde güneydoğu duvarındaki baca çıkıntısının köşesinde köşe pahı vardır.

ZK03 Mekanı-Ofis

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan mekan 286-485-305.5-479.5 cm boyutlarında olup kullanım alanı 14.47 m²'dir. Mekanın döşeme kotu +0.54 m olup volta tavan döşemesi 377 cm yüksekliktedir.

Mekana güneydoğu duvarında yer alan 89.5x215 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap bir kapıdan (KZ04) girilmektedir (Şekil C24). KZO4 kapısının üzerindeki basık kemer +3.25 m kotunda başlayıp +3.40 m kotunda bitmektedir. KZ04 kapısı ZK09 hol mekanına açılmaktadır. Mekanın kuzeybatı duvarından 74.5 cm uzaklıkta kuzeydoğu duvarında 143x285cm boyutlarında basık kemerli bir geçiş bulunmaktadır. ZK04 santral mekanına geçişi sağlayan basık kemer içinde 72x206cm boyutlarında tek kanatlı ahşap bir kapı vardır (Şekil C25). KZ04 kapısı üzerindeki basık kemer +326.5 m kotunda başlayarak +3.39 m kotunda bitmektedir.

Mekanın Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne bakan güneybatı duvarı üzerinde iki adet çift kanatlı ahşap (PZ01) pencere bulunmaktadır (Şekil C26). Pencereleer döşemeden 73 cm yükseklikte başlamaktadır ve 85x149 cm boyutlarındadır. Bu iki pencerenin üzerinde 14.5 cm kalınlığında düz lento bulunmaktadır ve lentodan sonra beşik kemerli 85x76.5 cm boyutlarındaki ahşap doğramalı pencereler başlamaktadır. Güneybatı duvarı üzerinde pencereler üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır.

Döşeme kaplaması 30x30 cm'lik seramik kaplamadır. Döşeme ile duvar arasında 15 cm yüksekliğinde seramik süpürgelik mevcuttur. Duvarlar sıva üzeri boyadır , duvar yüzeylerinde yer yer 70.5 cm yüksekliğinde başlayan ve genişliği 16.5 cm olan ahşap sandalyelik bulunmaktadır. Mekanda güneydoğu duvarındaki kolonun köşelerinde köşe pahı bulunmaktadır.

ZK04 Mekanı-Santral

ZK03 mekanından ulaşılan 292-260-303-257 cm boyutlarındaki ZK04 Santral mekanının kullanım alanı 8.28 m²'dir. Döşeme kotu +0.54 m olan mekanın volta tavan döşemesi 377 cm yüksekliktedir.

Mekana güneybatı duvarında yer alan ZK03 mekanına açılan KZ05 kapısından girilmektedir (Şekil C27).

Güneydoğu duvarında güneybatı duvarından 22 cm uzaklıkta döşemeden başlayıp +3.21 m kotunda biten 15 cm derinliğinde duvar girintisi bulunmaktadır (Şekil C28). Bu girintinin etrafında düzensiz sıva izi görülmektedir.

Güneydoğu duvarında kuzeydoğu duvarından 27 cm uzaklıkta 43x82 cm boyutunda döşemede 5cm derinliğinde bir düşüş vardır. Zemindeki bu düşüşün santrale ait makinayı koymak için oluşturulmuş olabileceği, mekandaki özgün bir iz olmadığı düşünülmektedir.

Döşeme kaplaması 30x30 cm'lik seramik kaplamadır. Döşeme ile duvar arasında 15 cm yüksekliğinde seramik süpürgelik bulunmaktadır. Duvarlar sıva üzeri boya olup mekanın kuzeydoğu , kuzeybatı ve güneybatı duvarlarının bir kısmında yerden 55.5 cm yükseklikte başlayan 16.5 cm genişliğinde ahşap sandalyelik bulunmaktadır.

ZK05 Mekanı-Danışma

Prof.Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan mekan 205.5-400-205.5-400 cm boyutlarında olup kullanım alanı 8.21 m²'dir.

Mekana kuzeydoğu duvarındaki KZ06 kapısından girilmektedir (Şekil C29). Kuzeydoğu duvarının tümünü kaplayan ve tavana kadar devam eden bu niteliksiz PVC doğrama 205.5x379 cm boyutlarındadır.

KZ06 kapısıyla girilen mekanın döşeme kotu +0.54 m'dir. Volta döşeme olan tavanı ise 379 cm yüksekliktedir. Kuzeydoğu duvarından 162 cm uzaklıkta üç adet özgün mermer basamak bulunmaktadır (Şekil C30). Mermer basamaklar ile +0.54 kotundan 0.00 m kotuna inilmektedir. 0.00 m kotunda tavan yüksekliği 433 cm'dir ve döşeme kaplaması mermerdir.

Mekanın caddeye bakan güneybatı duvarında PZ04 penceresi yer almaktadır (Şekil C31). PZ04 penceresi 205.5x433 cm boyutlarında tüm duvar ve tavan boyunca devam etmektedir. Güneydoğu duvarında güneybatı duvarı yönünde 171.5 cm uzunluğunda PZ05 penceresi bulunmaktadır. PZ04 penceresinin güneydoğu duvarında devam etmesiyle oluşan PZ05 penceresi 171.5x433 cm boyutlarındadır. PZ04 ve PZ05 pencereleri özgün olmayan PVC doğramalardır , niteliksiz birer ektir.

Mekanın +0.54 m kotlu alanında döşeme kaplaması 30x30 cm'lik seramiktir, bu alanda döşeme duvar birleşiminde seramik süpürgelik görülmektedir. Seramik döşeme kaplaması son mermer basamağın da üzerini kısmen kapatmaktadır. 0.00 m kotunda ise döşeme kaplaması özgün mermer döşemedir. Döşemede yer yer çatlaklar bulunmaktadır. Duvarlar sıva üzeri boyadır.

ZK06 Mekanı-Koridor

Binanın ana girişinin bulunduğu mekan 132-1013-135-1021 cm boyutlarında olup toplam kullanım alanı 13.54 m²'dir.

Mekana Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi yönünden girilmektedir (Şekil C32). Binanın ana girişi olan KZ07 kapısı 96.5x201 cm boyutlarındadır. KZ07 kapısının üstü ve mekanın geri kalan güneybatı yüzeyi PZ06 doğramasıyla kapatılmıştır. Mekanın güneybatı yüzü tavana kadar PVC doğramadır. PVC doğrama olan KZ07 kapısı ile girilen mekanın döşeme kaplaması özgün mermerdir ve döşeme kotu 0.00 m'dir. Girişten 174 cm uzaklıkta özgün mermer basamaklar bulunmaktadır. Basamaklar boyunca ve 0.00 m kotundaki alanın güneydoğu duvarında mermer denizlik bulunmaktadır. 0.00 m kotlu alanın tavanı ahşap lambridir ve +3.10 kotundadır. Üç rıhtlı özgün mermer basamaklarla +0.51 kotuna çıkılmaktadır. Özgün mermer basamaklarla çıkılan +0.51 kotunda döşeme kaplaması 30x30 cm'lik seramiktir. Döşeme ve duvar birleşimleri boyunca seramik süpürgelik bulunmaktadır. Mekanın kuzeydoğu yönünde 1.kata çıkışı sağlayan mermer basamaklar bulunmaktadır (Şekil C33). Toplam 13 rıht ile +2.69 m kotundaki ara sahanlığa ulaşılır. Koridor mekanının girişten ZK02'in giriş kaspısına kadar olan kısmında tavan kaplaması +3.10 m kotunda ahşap lambridir. Kapı ile merdiven arasındaki alanın tavanı ise volta döşemedir. Özgün volta tavan döşemesi +4.33 m

kotundadır. +3.10 m kotundaki ahşap lambri tavan ile +4.33 m kotundaki volta tavan döşemesi arasında kalan alan dolap olarak değerlendirilmektedir.

+0.51 m kotunda kuzeybatı duvarı üzerinde bugün sadece ahşap kasası kalmış olan açıklıktan ZK09 hol mekanına geçilmektedir. Güneydoğu duvarındaki 84.5x240 cm boyutlarındaki KZ01 tek kanatlı metal kapı ile ZK01 mekanına girilmektedir (Şekil C34). Yine güneydoğu duvarında yer alan 100x282 cm boyutlarındaki KZ03 kapısı ile ZK02 mekanına girilmektedir (Şekil C35). Mekanda tüm duvarlar sıva üzeri boyadır.

ZK07 Mekanı-Yemekhane

Toplam kullanım alanı 30.62 m² olan +0.54 m kotundaki bu mekan zaman içinde güneydoğu yönündeki duvarın yapılmasıyla meydana gelmiştir. Alçıpan asma tavan olan mekanın tavan yüksekliği 310 cm'dir. Asma tavanların çıkarıldığı bazı kısımlardan görüldüğü üzere özgün tavanı volta döşeme olup +4.30 m kotundadır. Alçıpan asma tavan, tavan döşemesine metal kancalı çubuklarla asılmıştır. Duvarlar sıva üzerine boyadır.

Mekana güneybatı yönünde bulunan 89x201 cm boyutundaki tek kanatlı alüminyum KZ08 kapısından girilmektedir (Şekil C36). KZ08 kapısının bulunduğu mekanın güneybatı duvarı ZK09 mekanından tümüyle bu alüminyum doğramayla ayrılmıştır. Güneybatı duvarı genişliğinde olan bu niteliksiz ekin yüksekliği 376 cm'dir.

Taşsavaklar Sokağı'na cephesi olan mekanın bu yönünde 187.5x148 cm boyutlarında ahşap PZ07 penceresi bulunmaktadır (Şekil C37). PZ07 penceresinin dış kısmında metal kepenk yer almaktadır. Pencerelemin üzerinde basık kemerli özgün duvarın izleri bulunmaktadır. Zaman içerisinde duvar kalınlığı muhtemelen yer kazanmak için daraltılmıştır ve özgün doğramalar çıkartılarak bugünkü duruma ulaşılmıştır.

Mekanın döşeme kaplaması 30x30 cm boyutunda seramik kaplamadır. Duvar ile döşeme birleşimlerinde seramik süpürgelik bulunmaktadır. Tüm mekanda duvarlarda döşemeden 6 cm yükseklikte başlayan kendi yüksekliği ortalama 106.5 cm olan ahşap lambri kaplama bulunmaktadır . Mekan kuzeybatı duvarı üzerindeki düz lentolu ve basık kemerli geçişlerle iki bölüme ayrılmıştır (Şekil C38).

Mekanın kuzeydoğu yönündeki KZ09 kapısı ile ZK08 mutfak mekanına girilmektedir (Şekil C39). KZ09 PVC doğrama duvar boyunca devam ederek iki mekanı birbirinden ayırmaktadır. Bu PVC doğramanın önünde +1.40 m kotunda mermer banko dönmektedir.

ZK08 Mekanı-Mutfak

Mekan ara sahanlığı birinci kata bağlayan merdiven çıkışının altında konumlanmıştır. Mekanın kullanım alanı 6.96 m²'dir. +0.54 m kotundaki mekanın tavan yüksekliği 185 cm olup, tavanı ahşap lambri kaplamadır.

Mekana 73x201 cm boyutundaki güneybatı yönünde yer alan tek kanatlı PVC kapıdan (KZ09) girilmektedir (Şekil C40).

Binanın Taşsavaklar Sokağıyla ilişkisini sağlayan tek kapısı bu mekandadır (Şekil C41). Mekanın kuzeydoğu cephesinde yer alan bu geçişi sağlayan KZ10 kapısı 84x184 cm boyutunda tek kanatlı niteliksiz metal bir kapıdır.

Mekanın döşeme kaplaması 30x30 cm seramik kaplamadır. Mekanın duvarları da fayans kaplamadır. ZK07'den PVC doğramayla ayrılan mekanın bu yönünde yerden 45 cm yükseklikte mermer ayaklar bulunmaktadır. Bu mermer ayaklar gelen yemek kaplarını koymak için sonradan yapılmıştır.

Mekanın güneydoğu yönünde 217 cm genişliğinde 58 cm derinliğinde duvar girintisi bulunmaktadır.

3.4.3. Birinci Kat Planı

Zemin kattan çift kollu özgün mermer basamaklı merdivenle ulaşılan birinci katta toplam yedi mekan bulunmaktadır (Şekil E7). Birinci kat planı orta akstan simetrik bir plan şemasına sahiptir. Merdivenlerle ulaşılan kat sahanlığına iki mekan açılmaktadır. Bu iki mekan birinci katın arka cepheye yani Taşsavaklar Sokağı'na bakan yüzleridir. Bu iki mekandan kuzeybatı yönünde olanı heladır ve tüm katlarda hela mekanları aynı yerde konumlanmıştır. Kat sahanlığından sadece bu katta korunarak kalmış olan ahşap kapılı bölücüyle hol mekanına ulaşılmaktadır. Ahşap kapılı bölücü merdiven sahanlığını iç ofis mekanlarıyla birbirinden ayırmaktadır. Hol

mekanına üç mekan açılmaktadır. Bu üç mekanın Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cepheleri vardır. Orta aksta bulunan 1K02 mekanı giriş cephesindeki bakışımı vurgulamak için kapalı cumba biçiminde dışarı doğru taşmaktadır.

1K01 Mekanı-Ofis

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan 1K01 mekanı 386-778-321.5-775 cm boyutlarında olup kullanım alanı 27.78 m²'dir. Döşeme kotu +4.59 m olan mekanın volta tavan döşemesi 420.5 cm yüksekliktedir.

Mekana kuzeybatı duvarı üzerindeki 115x278 cm boyutlarında tek kanatlı ahşap kapıdan (K101) girilmektedir (Şekil C42-E29).

Kuzeydoğu duvarı üzerinde bulunan 132x287 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap kapı (K102) 1K01 mekanı ile 1K05 mekanı arasındaki geçişi sağlamaktadır (Şekil C43). Ancak kapı zaman içinde 1K01 mekanı yönünde sunta ile kapatılmıştır ve 1K05 mekanında kapının iç kısmı dolap olarak kullanılmaktadır.

Mekanın Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan güneybatı duvarında iki adet ahşap, çift kanatlı ve sivri kemerli pencere (P101) bulunmaktadır (Şekil C44). Pencere 92.5cm ile 93 cm genişliktedir ve yükseklikleri 252.5 cm'dir. Özgün mermer denizlikleri bulunan pencerelerin iç duvar köşelerinde köşe pahları vardır. Güneybatı duvarındaki bu pencerelerin üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır.

Döşeme kaplaması laminat parke olan mekanın duvarları sıva üzeri boyadır. Döşeme ile duvar birleşimlerinde 5 cm yükseklikteki ahşap süpürgelik üzerinde laminat süpürgelik bulunmaktadır. Duvar yüzeylerinde yer yer döşemeden 76.5 cm yükseklikte kendi yüksekliği 7 cm olan ahşap sandalyelik bulunmaktadır. Mekanın kuzeydoğu ile güneydoğu yönündeki duvarlarının birleşimindeki baca çıkıntısının köşesi pahlıdır. Kuzeybatı duvarı üzerinde güneybatı duvarından 272 cm uzaklıktaki çıkıntının köşesinde de köşe pahlı görülmektedir.

Güneybatı duvarından 272 cm uzaklıkta kuzeybatı duvarından başlayarak güneydoğu duvarına devam eden PVC ara bölücüsü rölöve çalışmaları esnasında kaldırılmıştır.

1K02 Mekanı-Ofis

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan 358-360-357-360 cm boyutlarındaki kare formlu odanın kullanım alanı 12.86 m²'dir. Döşeme kotu +4.57 m olan mekanın volta tavan döşemesi 423 cm yüksekliktedir. Birinci katın orta aksında bulunan mekan kapalı cumba şeklinde dışarı taşırılmıştır.

Mekana kuzeydoğu duvarı üzerindeki 172.5x287 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap kapıdan (K103) girilmektedir (Şekil C45). K103 kapısı 1K02 mekanı ile 1K06 hol mekanını birbirine bağlamaktadır .

Mekanın güneybatı duvarında P102 ve P103 pencereleri bulunmaktadır (Şekil C46-E34-E35). Güneybatı duvarını ortalayan P103 penceresi 104x266 cm boyutlarında olup çift kanatlı, sivri kemerli ahşap bir penceredir. P103 penceresinin iki yanında iki adet P102 pencereleri yer almaktadır. P102 pencerelerinin genişlikleri 66 ve 68 cm olup, yükseklikleri 245 cm'dir. P102 pencereleri tek kanatlı sivri kemerli ahşap pencerelerdir. Pencerelerin iç duvar köşelerinde köşe pahları vardır. Tüm pencerelerde özgün mermer denizlik bulunmaktadır. Pencereler üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik mevcuttur.

Güneybatı duvarının 73 cm gerisinde kuzeybatı ve güneydoğu duvarlarını birbirine bağlayan 30 cm yüksekliğinde sarkan bir giriş bulunmaktadır (Şekil C47).

Döşeme kaplaması laminat parke olan mekanın duvarları sıva üzeri boyadır . 5 cm yükseklikteki ahşap süpürgelik üzerinde laminat süpürgelik bulunmaktadır.

1K03 Mekanı-Ofis

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan mekan 291-791-312.5-786 cm boyutlarındadır ve kullanım alanı 23.89 m²'dir. Döşeme kotu +4.58 m olan mekanın volta tavan döşemesi 422 cm yüksekliktedir.

Mekana güneydoğu duvarındaki 113x269 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap kapıdan (K101) girilmektedir (Şekil C48-E29). K101 kapısı 1K03 mekanıyla 1K06 mekanlarını birbirine bağlamaktadır.

Mekanın caddeye bakan güneybatı cephesinde genişlikleri 93 ve 94 cm, yükseklikleri 252.5 cm olan iki adet, ahşap, çift kanatlı, sivri kemerli (P101) pencere bulunmaktadır (Şekil C49). Özgün mermer denizlikleri olan pencerelerin iç duvar köşelerinde köşe pahları vardır. Güneybatı duvarında pencereler üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır.

Döşeme kaplaması laminat parkedir (Şekil C50) . Duvarlar sıva üzeri boyadır. Kuzeybatı duvarında baca deliği bulunmaktadır. Kuzeybatı duvarında yer yer döşemeden 80 cm yükseklikte kendi yüksekliği 6 cm olan ahşap sandalyelik bulunmaktadır. Güneybatı ve kuzeybatı duvarlarında rutubetlenme gözlenmektedir. 2 cm kalınlıkta 5 cm yükseklikteki eski ahşap süpürgelik üzerine laminat süpürgelik yapılmıştır. Güneybatı duvarından 275 cm uzaklıkta güneydoğu duvarı üzerindeki 9.5 cm'lik çıkıntının köşesinde köşe pahu vardır.

1K04 Mekanı-WC

Taşsavaklar Sokağı'na cephesi olan mekan 248-581.5-270-581 cm boyutlarında olup kullanım alanı 13.88 m²'dir. Döşeme kotu +4.60 m olan mekanın volta tavan döşemesi 418 cm yüksekliktedir.

Mekana güneydoğu duvarında yer alan 131x290 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap kapıdan (K102) girilmektedir (Şekil C51-E30). Dikdörtgen formlu hela mekanı erkek ve kadın bölümü olarak ikiye ayrılmıştır. Bu bölümlere K104 kodlu kapılardan girilir (Şekil C52). 81 ve 85 cm genişliklerdeki kapılar 232cm yüksekliktedir. +4.60 m kotunda olan bu mekanlar kendi içlerinde de ikiye bölünmüştür. Kot farkı yaratılarak lavabo ve hela kısımları birbirinden ayrılmıştır. Hela kısımları +4.78 m kotunda olup bu alanlara K105 kodlu tek kanatlı ahşap kapılarla girilmektedir (Şekil C53). Kapıların genişlikleri 71 cm olup yükseklikleri 239 cm'dir. Lavabo alanları da +4.60 m kotundadır.

Taşsavaklar Sokağı'na bakan kuzeydoğu duvarında iki adet ahşap, çift kanatlı, sivri kemerli (P104) pencere yer almaktadır (Şekil C54). Genişlikleri 87 ve 84 cm olan pencerelerin yükseklikleri 257 cm'dir. P104 pencerelerinin denizlikleri özgün mermerdir.

Döşeme kaplaması 30x30cm seramik kaplamadır. Duvarlar 180 cm yüksekliğe kadar 15x15cm'lik beyaz fayans ile kaplanmıştır. Geri kalan duvar yüzeyleri sıva üzeri boyadır. Bu mekanda yoğun bir şekilde rutubetlenme görülmüştür. Duvardaki fayans kaplamanın üzerinde düzensiz sıva izi vardır.

Kuzeybatı duvarı üzerinde iki adet niş bulunmaktadır. Güneybatı duvarından 25 cm uzaklıktaki 120 cm genişliğindeki niş +5.40 m kotundan başlamaktadır (Şekil C55). Nişin üzerindeki kemer +7.29 m kotunda başlamakta ve +7.38 m kotunda bitmektedir. Diğer niş güneybatı duvarından 302.5 cm uzaklıktadır (Şekil C56). 121 cm genişliğindeki niş +5.95 m kotunda başlamaktadır. Nişin üzerindeki basık kemer +7.25 m kotunda başlayarak +7.41 m kotunda bitmektedir.

1K05 Mekan-Ofis

Kuzeydoğu duvarı Taşsavaklar Sokağı'na bakan mekan 413-580.5-400-580 cm boyutlarında olup kullanım alanı 23.59 m²'dir. Döşeme kotu +4.57 m olan mekanın volta tavan döşemesi 420 cm yüksekliktedir.

Mekana kuzeybatı duvarında bulunan 134.5x288 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap kapıdan (K102) girilmektedir (Şekil C57). Mekanın güneybatı duvarı üzerinde de 132x287 cm boyutlarında tek kanatlı ahşap kapı (K102a) bulunmaktadır. 1K01 ve 1K05 mekanlarını birbirine bağlayan kapı 1K01 mekanından sunta ile kapatılmıştır ve günümüzde kapı içi 1K05 mekanından dolap olarak kullanılmaktadır (Şekil C58).

Mekanın kuzeydoğu duvarı üzerinde iki adet ahşap, çift kanatlı, sivri kemerli pencere (P105) bulunmaktadır (Şekil C59). Genişlikleri 92.5cm, yükseklikleri 260 cm olan pencereler döşemeden ortalama 67 cm yükseklikte başlamaktadır. Özgün mermer denizlikleri bulunan pencerelerin iç duvar köşelerinde köşe pahı bulunmaktadır. Kuzeybatı duvarına yakın olan pencerenin üst doğraması çıkartılarak klima takılmıştır ve boş kalan kısımlar sunta ile kapatılmıştır.

Güneydoğu duvarı üzerinde kuzeydoğu duvarından 101 cm uzaklıkta basık kemerli bir niş bulunmaktadır (Şekil C60). Genişliği 124.5 cm, yüksekliği 190 cm olan niş +4.57 m kotundan 65 cm yükseklikte başlamaktadır. Niş bugün dolap olarak kullanılmaktadır. Zemin kattaki aynı duvar yüzeyi arsa sınırlarına paraleldir, ancak birinci kattaki bu mekanda güneydoğu duvarı arsa sınırlarına paralel gitmemektedir.

Yapının yapıldığı tarihte bu yönünde komşu bir binanın olmaması ve nişin özgün pencere boyutlarını tutması nedeniyle binanın özgün durumunda nişin bir pencere olabileceği düşünülmektedir. Zaman içinde yan parsele bitişik nizamda bir yapı yapıldığı sırada pencere boşluğunun kapatıldığı ve eğri olması gereken bu duvar yüzeyinin dik köşe elde etmek adına tadilattan geçirildiği düşünülmektedir.

Döşeme kaplaması laminat parke olan mekanın duvarları sıva üzeri boyadır. Kuzeydoğu duvar yüzeyinde rutubetlenme gözlenmiştir. Mekanın sadece güneybatı duvarının bir bölümünde 5cm yükseklikte ahşap süpürgelik görülmektedir. Odanın diğer döşeme ve duvar birleşimlerinde süpürgelik bulunmamaktadır.

1K06 Mekanı-Hol

368-519-367-514 cm boyutlarındaki mekanın kullanım alanı 19.52 m²'dir. Döşeme kotu +4.57 m olan mekanın volta tavan döşemesi 423 cm yüksekliktedir.

Holden 1K01, 1K02 ve 1K03 mekanlarına ulaşılmaktadır (Şekil C61-C62-C63). Mekana 1K07 sahanlık mekanından özgün ahşap bir kapı ile girilmektedir (Şekil C64). Çift kanatlı K106 nolu çarpma kapı, genişliği 357 cm, yüksekliği de 416 cm olan ahşap bir bölücü içerisinde yer almaktadır (Şekil E31). Üst kotlardaki pencereleri vitraylı cam olan kapının alt kotlardaki camları zaman içerisinde değiştirilmiştir.

Döşeme kaplaması 30x30 cm seramik kaplama olup döşeme ve duvar birleşimlerinde de seramik süpürgelik kullanılmıştır. Duvar yüzeyleri sıva üzeri boyadır.

1K07 Mekanı-Kat Sahanlığı

+2.69 m kotundaki ara sahanlıktan on bir adet mermer basamakla ulaşılan mekan +4.57 m kotundadır. Mermer basamaklarla +4.57 m kotundan 13 rıhtla +6.81 m kotundaki 2K07 ara sahanlığa ulaşılır (Şekil C65). Merdivenin korkulukları demir, küpeştesi ahşaptır. Mekanda merdiven çıkışı mermer sahanlık basamağıyla sonlandırılmıştır. Basamaklar boyunca özgün mermer süpürgelik devam etmektedir. Volta tavan döşemesi 423 cm yüksekliktedir.

Mekandan 1K04 WC ve 1K05 ofis mekanlarına tek kanatlı ahşap (K102) kapılardan, 1K06-Hol mekanına da çift kanatlı (K106) ahşap kapıdan ulaşılmaktadır (Şekil C66).

Döşeme kaplaması 30x30 cm seramik kaplamadır. Duvarlar sıva üzeri boyadır.

1K08 Mekanı-Ara Sahanlık

+0.51 m kotundaki ZK06 mekanından 13 rıhtla ulaşılan mekanın döşeme kotu +2.69 m olup, volta tavan döşemesi 382 cm yüksekliktedir. 13 rıhtla ulaşılan ara sahanlıkta merdiven mermer sahanlık basamağıyla sonlandırılmıştır. Mermer basamaklar ile bu mekandan 11 rıhtla 1K07 mekanına ulaşılmaktadır.

Taşsavaklar Sokağı'na bakan kuzeydoğu duvarı üzerinde genişlikleri 104 ve 105 cm, yükseklikleri 265 cm olan çift kanatlı, sivri kemerli iki adet (P106) ahşap pencere bulunmaktadır (Şekil C67-E36). Özgün mermer denizlikleri bulunan pencerelerin iç duvar köşelerinde köşe pahları vardır. Pencerelerin dışında demir parmaklıklar bulunmaktadır. Pencerelerin üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır.

Kuzeydoğu ile güneydoğu duvarlarının köşesindeki çıkıntı baca çıkışıdır. Baca çıkışının döşeme duvar birleşimlerinde süpürgelik bulunmamaktadır (Şekil C68).

Döşeme kaplaması 30x30 cm seramik kaplama olan mekanın duvarları sıva üzeri boyadır. Baca çıkıntısı dışında mekanın tüm duvarlarında ve mermer basamaklar boyunca özgün mermer süpürgelik bulunmaktadır.

3.4.4. İkinci Kat Planı

İkinci kata birinci kattan çift kollu özgün mermer basamaklı merdiven ile ulaşılmaktadır. Bu katta da simetrik planlama şeması görülmektedir (Şekil E9). Hela mekanı planda aynı yerde konumlandırılmıştır ancak bu katta birinci kattan farklı olarak hela mekanı bir adettir. İkinci katta toplam yedi mekan bulunmaktadır. Kattaki tüm mekanlar hole açılmaktadır. Birinci katta görülen özgün ahşap kapılı bölücünün bu katta yalnızca ahşap kapı kasası kalmıştır. Kapı kasası üzerinden kapı kanadının oturduğu yer görülmektedir ve kapı boyutlarından da anlaşıldığı üzere birinci katta görülen ahşap kapılı bölücü özgün halinde bu katta da yer almaktaydı. Hole açılan iki mekanın Taşsavaklar Sokağı'na, diğer üç mekanın da Prof. Kazım İsmail Gürkan

Caddesi'ne cephesi vardır. Orta akstaki mekan yine bu katta da kapalı cumba biçiminde dışarı taşırılmıştır ancak birinci kattan farklı olarak bu mekan daha büyüktür ve bununla birlikte hol alanı daha dardır. Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne bakan diğer iki mekan da dışarı doğru birer balkonla çıkma yapmıştır.

2K01 Mekanı-Müdür Odası

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan mekan 379-781-321.5-779.5 cm boyutlarında olup mekanın kullanım alanı 27.60 m²'dir. Döşeme kotu +9.02 m olan mekanın volta tavan döşemesi 417 cm yüksekliktedir.

Mekana kuzeydoğu duvarı üzerinde yer alan 138x293 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K202) kapıdan girilmektedir (Şekil 69). Bu kapı müdür odası ile (2K05) sekreter odasını birbirine bağlamaktadır.

Kuzeybatı duvarı üzerinde 166x288 cm boyutlarında çift kanatlı ahşap (K201) kapı bulunmaktadır (Şekil C70-E32). Bu kapı mekanı (2K06) hol mekanıyla ilişkilendirmektedir ancak günümüzde kullanılmamaktadır. Yine kuzeybatı duvarı üzerinde yaklaşık 290 cm yükseklikte 130 cm genişliğinde düzensiz sıva izi görülmektedir. Duvardaki bu iz yaklaşık olarak özgün kapılarla aynı boyutlardadır. Mekanda görülen eski süpürgelik sıva izinin bulunduğu yerde kesintiye uğramamaktadır.

Mekanın Prof.Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan güneybatı duvarı üzerinde genişlikleri 93 cm , yükseklikleri 310 cm olan iki adet sivri kemerli (P201) pencere bulunmaktadır (Şekil C71-E37). P201 pencerelerinin yerden yükseklikleri yaklaşık 22.5 cm olup ana caddeye doğru taşırılan 219 cm uzunluğunda, 33 cm derinliğindeki balkona açılmaktadır. P201 pencereleri ahşap çift kanatlı pencerelerdir ve iç tarafta özgün mermer denizlikleri vardır. Pencerelerin kemerli kısımlarındaki camlar vitraylıdır. Pencereler üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır.

Müdür odasının döşemesi laminat parkedir. Duvarlar sıva üzeri boya olup döşeme ve duvar birleşimlerinde 30 cm yükseklikteki eski ahşap süpürgelik üzerinde laminat

süpürgelik bulunmaktadır. Mekanın güneybatı duvarında rutubetlenme sebebiyle sıva yer yer kabarmıştır.

2K02 Mekanı-Müdür Yardımcısı Odası

355.5-641.5-355.5-637 cm boyutlarındaki mekanın toplam kullanım alanı 22.71 m²'dir. Prof.Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan mekanın döşeme kotu +9.03 m olup volta tavan döşemesinin yüksekliği 419 cm'dir. Planda orta aks üzerinde yer alan mekan cephede kapalı cumba şeklinde dışarı taşırılmıştır.

Mekana kuzeydoğu duvarı üzerinde bulunan 169x297 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap (K201) kapıdan girilmektedir (Şekil C72). Bu kapı Müdür yardımcısı odasını (2K06) hol mekanına bağlamaktadır.

Güneybatı duvarı üzerinde duvarı ortalayan konumda P203 penceresi bulunmaktadır (Şekil C73). Sivri kemerli P203 penceresi çift doğramalıdır. Her iki doğrama da ahşaptır ve çift kanatlıdır. Dış yüzdeki doğramalar özgün, iç yüzdekiler ise özgün değildir. Pencere 105.5x266 cm boyutlarındadır , özgün mermer denizliği vardır ve duvarın iç köşesinde köşe pahları bulunmaktadır. P203 penceresinin iç doğramasının kemerli kısmı ahşaptır. Klima ünitesini yerleştirebilmek için üst doğramalar sökülmüştür . Klima ünitesini taşıtabilmek için de duvarın dış kısmına kutu profiller konulmuştur.

P203 penceresinin iki yanında iki adet, tek kanatlı, sivri kemerli, ahşap P202 pencereleri yer almaktadır. Bu pencerelerin boyutu 68x252.5 cm'dir. P203 penceresi gibi bu pencereler de çift doğramadan oluşmaktadır ve yine kemerli kısımları içte ahşaptır. Bu pencerelerin de içteki doğramaları özgün değildir. Duvar iç köşelerinde köşe pahları bulunan pencerelerin denizlikleri özgün mermerdir. Pencerelerin üzerinde güneybatı duvarı boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır.

Güneybatı duvarının 72 cm uzaklığında kuzeybatı ve güneydoğu duvarlarını birbirine bağlayan yaklaşık 30 cm yüksekliğinde sarkan bir giriş geçmektedir.

Mekanın döşeme kaplaması laminat parkedir. Mekanda özgün süpürgelik izleri görülmektedir ve bunların üzerine günümüzde laminat süpürgelik gelmiştir. Duvarlar sıva üzeri badanadır.

2K03 Mekanı-Müdür Yardımcısı Odası

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan mekan 279-796-311.5-791 cm boyutlarındadır ve toplam kullanım alanı 23.41 m²'dir. Döşeme kotu +9.07 m olan mekanın volta tavan döşemesi 415 cm yüksekliktedir.

Mekana güneydoğu duvarı üzerinde 99x286 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap kapıdan girilmektedir. Tek kanatlı ahşap kapının yanında 32x286 cm boyutlarında sabit bir kanat bulunmaktadır. K203 nolu bu kapı müdür yardımcısı odasını (2K06) hol mekanına bağlamaktadır.

Güneydoğu duvarı üzerinde kuzeydoğu duvarından 308.5 cm uzaklıkta 104 cm genişliğinde ,267cm yüksekliğinde düz lentolu bir niş bulunmaktadır (Şekil C74). Nişin etrafında 132 cm genişliğinde 293 cm yüksekliğinde düzensiz sıva izi görülmektedir ve bu sıva izinin genişliği boyunca duvardaki özgün süpürgelik kesintiye uğramaktadır, bu nedenle bu izin sonradan kapatılmış bir kapının izi olabileceği düşünülmektedir.

Mekanın Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan güneybatı duvarı üzerinde genişlikleri 93 ve 94 cm, yükseklikleri 310 cm olan iki adet sivri kemerli, çift kanatlı ahşap (P201) pencere bulunmaktadır (Şekil C75). Döşemeden yaklaşık 19 cm yükseklikte olan pencereler ana caddeye doğru çıkan 219 cm uzunluğunda, 33 cm derinliğindeki balkona açılmaktadır (Şekil C76). Ahşap çift kanatlı bu pencerelerin iç denizlikleri özgün mermerdir, iç duvar köşelerinde köşe pahları bulunmaktadır. Pencereler üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik vardır.

Döşeme kaplaması laminat parke olan mekanın özgün süpürgelikleri üzerine yeni laminat süpürgelik yapılmıştır. Duvarları sıva üzeri badana olan mekanın güneybatı duvarında rutubetlenme görülmektedir. Kuzeybatı ve güneydoğu duvarları üzerinde yerden yüksekliği yaklaşık 78 cm olan 6x3cm boyutlarında ahşap sandalyelik bulunmaktadır (Şekil C77).

2K04 Mekanı-Çay Ocağı

105-579.5-138.5-579 cm boyutlarındaki mekanın toplam kullanım alanı 7.08 m²'dir. Mekanın kuzeydoğu duvarı Taşsavaklar Sokağı'na bakmaktadır.

Mekanın döşeme kotu +9.09 m'dir ancak güneybatı duvarından yaklaşık 286.5 cm uzağındaki tek kademeli çıkışla döşeme kotu +9.26 m olmaktadır (Şekil C78). +9.09 m kotunda volta tavan döşemesi 414 cm yüksekliktedir.

Mekana güneydoğu duvarı üzerinde 132.5x288 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K205) kapıdan girilmektedir. Bu kapı çay ocağını (2K07) WC mekanının önündeki girişle ilişkilendirir.

Kuzeydoğu duvarı üzerinde 85x257 cm boyutlarında çift kanatlı, sivri kemerli ahşap (P204) pencere bulunmaktadır (Şekil C79). Döşemeden yaklaşık 54 cm yükseklikte başlayan pencerenin denizliği özgün mermerdir. Pencere güneydoğu duvarına sıfır dayanmaktadır. Kuzeybatı yönünde pencerenin iç duvar köşesinde köşe pahi bulunmaktadır.

Kuzeybatı duvarında güneybatı duvarından 25 cm uzaklıkta 115.5 cm genişliğinde, 206 cm yüksekliğinde basık kemerli bir niş bulunmaktadır (Şekil C80). Bugün dolap olarak kullanılan nişin ön yüzü ahşap kapaklıdır. Nişin +9.09 m kotundan yüksekliği yaklaşık 83 cm'dir. Yine aynı duvar üzerinde kuzeydoğu duvarından 157.5 cm uzaklıkta ikinci bir basık kemerli niş bulunmaktadır (Şekil C81). Bu nişin genişliği 125 cm, yüksekliği de 213 cm'dir. Ön yüzü açık olan nişin içine ahşap raflar yerleştirilmiştir. Niş +9.26 m kotundan yaklaşık 61 cm yükseklikte başlamaktadır.

Güneydoğu duvarı üzerinde güneybatı duvarından 178.5 cm uzaklıkta üçüncü bir niş bulunmaktadır (Şekil C82). Genişliği 115.5 cm, yüksekliği 190 cm olan niş +9.09 m kotundan 75 cm yükseklikte başlamaktadır.

Kuzeydoğu duvarından 25 ve 125 cm uzaklıklarda iki adet U profil bulunmaktadır. Kuzeybatı ile güneydoğu duvarları arasında olan bu iki U profil +9.26 m kotundan 240 cm yüksekliktedir (Şekil C83). U profiller 6 cm yüksekliğinde 14 cm genişliğindedir. U profiller 101 cm yüksekliğinde, 198 cm uzunluğunda, 101 cm genişliğindeki su deposunu taşımaktadır.

Döşeme kaplaması 30x30 cm'lik seramik kaplamadır. Duvarlar 180 cm yüksekliğe kadar 15x15 cm'lik fayans kaplamadır, geri kalan duvar yüzeyleri sıva üzeri boyadır. Mekanın duvarlarında rutubetlenmeden kaynaklanan sıva kabarmaları görülmektedir.

2K05 Mekanı-Sekreter Odası

Taşsavaklar Sokağı'na cephesi olan mekan 407-579.5-396-579.5 cm boyutlarında olup kullanım alanı 23.34 m²'dir. Döşeme kotu +9.08 m olan mekanın volta tavan döşemesi 411 cm yüksekliktedir.

Mekana kuzeybatı duvarı üzerindeki 132x288 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K204) kapıdan girilmektedir (Şekil C84). Bu kapı mekanı (2K06) hol mekanıyla ilişkilendirmektedir. Güneybatı duvarı üzerinde 138x293 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K202) kapı mekanı 2K01 müdür odasına bağlamaktadır (Şekil C85). Güneydoğu duvarı yönünden gelen özgün ahşap süpürgelik K202 kapı kasasının üzerinde 10 cm kadar devam etmektedir.

Taşsavaklar Sokağı'na bakan kuzeydoğu duvarı üzerinde genişlikleri 94 cm , yükseklikleri 257 cm olan iki adet çift kanatlı, ahşap (P205) pencere bulunmaktadır (Şekil C86). Sivri kemerli bu pencerelerin döşemeden yükseklikleri ortalama 66.5 cm'dir. İç kısımda özgün mermer denizlikleri bulunan pencerelerin iç duvar yüzeylerinde köşe pahları bulunmaktadır. Pencerelerin kemerli kısımlarında özgün vitraylı camları bulunmaktadır.

Güneydoğu duvarı üzerinde kuzeydoğu duvarından 104 cm uzaklıkta genişliği 124 cm, yüksekliği 224 cm olan basık kemerli niş bulunmaktadır (Şekil C87). Niş döşemeden 70 cm yükseklikte başlamaktadır. Günümüzde nişin ön yüzü ahşap kapaklarla kapatılmıştır ve iç yüzü de dolap olarak kullanılmaktadır. Nişin alt yüzünde özgün mermer denizlik bulunmaktadır. Zemin kattaki aynı duvar yüzeyi arsa sınırlarına paraleldir, ancak ikinci kattaki bu mekanda güneydoğu duvarı arsa sınırlarına paralel gitmemektedir. Yapının yapıldığı tarihte bu yönünde komşu bir binanın olmaması ve nişin özgün pencere boyutlarını tutması nedeniyle binanın özgün durumunda nişin bir pencere olabileceği düşünülmektedir. Zaman içinde yan parsele bitişik nizamda bir yapı yapıldığı sırada pencere boşluğunun kapatıldığı ve eğri olması gereken bu duvar yüzeyinin dik köşe elde etmek adına tadilattan geçirildiği düşünülmektedir.

Döşeme kaplaması laminat parke olan mekanın duvarları sıva üzeri boyadır. Mekanda özgün ahşap süpürgelik üzerine laminat süpürgelik yapılmıştır.

2K06 Mekanı-Hol

355.5-404-355.5-401 cm boyutlarındaki mekan 16.82 m² kullanım alanına sahiptir. Döşeme kotu +9.07 m olan mekanın volta tavan döşemesi 415 cm yüksekliğindedir (Şekil C88).

Mekana +6.81 m kotundaki (2K07) ara sahanlıktan 13 rıhtlı mermer basamaklı merdiven ile ulaşılmaktadır.

Güneydoğu duvarı üzerindeki 132x288 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K204) kapıdan 2K05 sekreter odasına ulaşılmaktadır (Şekil C89). Yine aynı duvar üzerinde 166x288 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap (K201) kapıdan 2K01 müdür odasına ulaşılmaktadır. Güneybatı duvarı üzerindeki 169x297 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap (K201) kapı 2K02 müdür yardımcısı odasına açılmaktadır (Şekil C90). Kuzeybatı duvarı üzerinde 167.5x286 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K203) kapıdan ise 2K03 müdür yardımcısı odasına ulaşılmaktadır. Yine aynı duvarda bulunan 125x287 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K204) kapıdan 2K07 WC mekanına ulaşılmaktadır (Şekil C91).

Beş adet mekanın açıldığı holde güneybatı duvarından 238 cm uzaklıkta kuzeybatı ve güneydoğu duvarları arasında ahşap kapı kasası bulunmaktadır. Bugün sadece kasası kalmış olan kapının döşemeden yüksekliği 404 cm olup kasa iç yüzü ahşap profillidir.

Döşeme kaplaması 30x30 cm seramik kaplama olan holün süpürgelikleri 15 cm yüksekliğinde seramiktir. Merdiven çıkışı bu kotta mermer sahanlık basamağı ile sonlandırılmıştır. Duvarlar sıva üzeri boyadır. Mekanda yer yer boya yüzeylerinde kabarmalar gözlenmiştir.

2K07 Mekanı-WC

115-579-105-579 cm boyutlarındaki mekanın kullanım alanı 6.36 m²'dir. Mekana +9.09 m kotundan girilmektedir ancak hela kısmına tek kademeli çıkışla ulaşılmaktadır ve burada döşeme kotu +9.31 m'dir. Kotun +9.09 m olduğu alanda volta tavan döşemesi 414 cm yüksekliğindedir.

Mekana güneydoğu duvarı üzerinde 125x287 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K204) kapıdan girilmektedir (Şekil C92). Bu kapı mekanı hole bağlamaktadır.

Kuzeybatı duvarı üzerinde 132.5x288 cm boyutlarında tek kanatlı ahşap (K205) kapı bulunmaktadır. Kapı (2K04) çay ocağı mekanına girişi sağlamaktadır.

K205 nolu kapıdan 76.5 cm, K206 nolu kapıdan 60 cm uzaklıkta güneydoğu ve kuzeybatı duvarları arasında 70x210 cm boyutlarında tek kanatlı ahşap (K206) kapı bulunmaktadır (Şekil C93). Bu kapı ile seramik lavabonun olduğu alana geçilmektedir. K206 kapısından güneydoğu yönünde 220.5 , kuzeybatı yönünde 221 cm uzaklıkta 73x235 cm boyutlarında tek kanatlı ahşap (K207) kapı bulunmaktadır (Şekil C94). Bu kapı ile lavabo kısmından hela alanına geçilir ve + 9.09 m olan döşeme kotu tek kademeye +9.31 m kotuna yükselir.

Taşsavaklar Sokağı'na bakan kuzeydoğu duvarı üzerinde 84x257 cm boyutlarında sivri kemerli, ahşap çift kanatlı (P204) pencere bulunmaktadır (Şekil C95). Denizliği özgün mermer olan pencere kuzeybatı yönündeki duvara sıfır dayanmaktadır. Güneydoğu yönünde pencerenin iç duvar köşesinde köşe pahı vardır.

Döşeme kaplaması 30x30 cm'lik seramiktir. Duvarlar 180 cm yüksekliğine kadar 15x15 cm'lik fayans kaplamadır, geri kalan kısımlar sıva üzeri boyadır. Duvar yüzeylerinde rutubetlenmeden dolayı hafif sıva kabarmaları görülmektedir.

2K08 Mekanı-Ara Sahanlık

355.5-136-355.5-136 cm boyutlarındaki mekanın kullanım alanı 4.69 m²'dir. Taşsavaklar Sokağı'na cephesi olan mekanın döşeme kotu +6.81 m 'dir ve volta tavan döşemesi 418 cm yüksekliktedir.

+4.57 m kotundaki birinci kat sahanlığından (2K08) ara sahanlığına oniki adet mermer basamakla ulaşılmaktadır (Şekil C96). Merdiven çıkışı mermer sahanlık basamağı ile sonlandırılmıştır. Mermer basamakların duvarla birleştiği kısımlarda mermer süpürgelik vardır. +6.81m kotundaki bu alandan 13 rıhtlı, mermer basamaklı merdiven ile (2K06) hol mekanına ulaşılır. Merdivenin küpeştesi ahşap, korkulukları metaldir.

Alanın kuzeydoğu duvarında 106x267 cm boyutlarında sivri kemerli çift kanatlı iki adet ahşap (P206) pencere bulunmaktadır (Şekil C97). Döşemeden ortalama 75.5 cm yükseklikteki pencerelerin denizlikleri özgün mermerdir. Pencerelerin iç duvar köşelerinde köşe pahı vardır.

Döşeme kaplaması 30x30 cm'lik seramiktir. Duvarlar sıva üzeri badanadır. Duvar ve döşeme kesişimlerinde özgün mermer süpürgelik vardır. Kuzeydoğu ve güneydoğu duvarlarının kesiştiği yerde baca çıkışı yer almaktadır. Baca çıkıntısının olduğu yüzeyde mermer süpürgelik bulunmamaktadır (Şekil C98).

3.4.5. Üçüncü Kat Planı

Üçüncü kata çift kollu özgün mermer basamaklı merdivenle ulaşılmaktadır. İkinci kattaki plan şeması bu katta da aynı şekildedir (Şekil E11). Ancak sadece bu katta güneydoğu yönündeki mekanlar günümüzde ahşap bir bölücüyle ayrılmıştır. Bu katta da hela mekanı planda aynı yerde konumlandırılmıştır ve tektir. Yine ikinci katta olduğu gibi bu katta da sadece birinci katta görülen ahşap kapılı bölücünün ahşap kapı kasası kalmıştır. Orta eksendeki mekan bu katta da kapalı cumbayla dışarı taşırılmıştır. Katta toplam yedi mekan bulunmaktadır. Bu mekanlardan beşi ana hol mekanına açılmaktadır. Taşsavaklar Sokağı'na bakan Arşiv mekanı ana hole açılmamaktadır ve bu mekana 3K03 mekanından ulaşılmaktadır. Arşiv mekanı özgün masif ahşap döşeme kaplaması ve diğer pencerelerde sadece taşıyıcılarını gördüğümüz metal kepenklerin korunmasıyla bize yapının özgün durumu hakkında önemli bilgiler vermektedir.

3K01 Mekanı-Ofis

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan mekan 380-813-334-814 cm boyutlarındadır. Kullanım alanı 29.55 m²'dir. Döşeme kotu +13.52 m olan mekanın volta tavan döşemesi 410 cm yüksekliktedir.

Mekana kuzeybatı duvarı üzerinde 256-285 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap (K301) kapıdan girilmektedir (Şekil C99-E33). Bu kapı mekanı hole (3K06) bağlamaktadır.

Kuzeydoğu duvarında 317.5 cm genişliğinde tavana kadar ahşap bölücü bulunmaktadır² (Şekil C100). M.Erdoğan'la yapılan görüşmelerde 1980'lerin başında bu bölücünün olmadığı, sonradan yapıldığı öğrenilmiştir. İki mekan arasındaki duvar yüzeyinde yaklaşık özgün kapıların boyutunda sıva izi bulunmaktadır. Bu iz nedeniyle birinci ve ikinci katlarda olduğu gibi bu kattada iki mekan arasında özgün durumda duvar olduğu ve geçişin duvar üzerindeki kapıdan yapıldığı düşünülmektedir¹.

Kuzeybatı duvarı üzerinde güneybatı duvarından 33 cm uzaklıkta genişliği 73 cm, yüksekliği 175 cm olan bir niş bulunmaktadır (Şekil C101). Yerden yüksekliği 20 cm olan niş dolap olarak kullanılmaktadır.

Caddeye bakan güneybatı duvarı üzerinde genişlikleri 92 ve 94 cm, yükseklikleri 208 cm olan sivri kemerli, çift kanatlı iki adet ahşap (P301) pencere bulunmaktadır (Şekil C102). İç denizlikleri özgün mermer olan pencerelerin iç duvar köşeleri pahlıdır. Yerden yaklaşık yükseklikleri 69 cm olan pencerelerin üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır.

Mekanın döşemesi laminat parkedir. Duvarlar sıva üzeri boyadır. Duvar ve döşeme birleşimlerinde ahşap süpürgelik üzerine laminat süpürgelik yapılmıştır. Güneydoğu ve kuzeybatı duvarları üzerinde yer yer ahşap sandalyelik bulunmaktadır.

3K02 Mekanı-Ofis

353.5-641.5-353-640 cm boyutlarındaki mekanın kullanım alanı 22.63 m²'dir. Döşeme kotu +13.51m olan mekanın volta tavan döşemesinin yüksekliği 411 cm'dir.

Mekana kuzeydoğu duvarı üzerinde yer alan 163x288 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap (K302) kapıdan girilmektedir (Şekil C103). Kapı 3K06 hol mekanıyla 3K02 ofis mekanını birbirine bağlamaktadır.

3K01 mekanının kuzeybatı duvarında yer alan nişin 3K02 mekanında güneydoğu duvarında da hafif dışarı taşıdığı görülmektedir. Binada iki oda arasındaki duvar

² 1974 yılından itibaren yapıda çalışmakta olan Mehmet Erdoğan ile yapılan kişisel görüşmelerde 3K01 ile 3K05 mekanları arasındaki ahşap bölücünün seksenli yıllarda yapıldığı öğrenilmiştir.

içinde niş ikinci kattaki 2K03 ile 3K01 mekanlarında bulunmaktadır. 2K03 mekanındaki nişin boyutları ve kesintiye uğrayan süpürgeliği nedeniyle özgün halinde kapı olabileceğini düşünülmektedir ancak 3K01 mekanındaki nişin boyutları nedeniyle özgün durumunda kapı olabileceği düşünülmemektedir ve buna ilişkin duvar yüzeyinde herhangi bir iz bulunmamaktadır.

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne bakan güneybatı duvarı üzerinde orta aksta 105.5 cm genişliğinde 216 cm yüksekliğinde sivri kemerli , çift kanatlı ahşap (P303) pencere bulunmaktadır (Şekil C104). P303 penceresi döşemeden 71.5 cm yüksekliktedir. İç denizliği mermer olan pencerenin iç duvar köşelerinde köşe pahları vardır. P303 penceresinin iki tarafında 66 cm genişliğinde, 193 cm yüksekliğinde sivri kemerli, çift kanatlı iki adet ahşap (P302) pencere bulunmaktadır. P302 pencerelerinin döşemeden yükseklikleri yaklaşık 72 cm'dir. İç denizlikleri mermer olan pencerelerin iç duvar köşelerinde köşe pahları vardır. Mekanda yine güneybatı duvarında P302 ve P303 pencerelerinin üzerinde yuvarlak tepe penceresi bulunmaktadır (Şekil C105-E39). Döşemeden 302 cm yükseklikte başlayan yuvarlak tepe penceresinin yarıçapı 52 cm'dir. Yuvarlak tepe penceresinin doğramaları profilli ahşaptır. Çok sağlam durumda olmayan pencerenin mekana bakan iç yüzüne ahşap tahtalar konulmuştur.

Döşeme kaplaması laminat parke olan mekanın duvarları sıva üzeri boyadır. Döşeme ve duvar birleşimlerinde özgün süpürgelik üzerine laminat süpürgelik yapılmıştır. Mekanın güneydoğu duvarı üzerinde döşemeden 70 cm yükseklikte ahşap sandalyelik vardır.

3K03 Mekanı-Ofis

288-802-321-796.5 cm boyutlarındaki mekanın toplam kullanım alanı 24.31 m²'dir. Döşeme kotu +13.51 m olan mekanın volta tavan döşemesi 411 cm yüksekliktedir.

Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi'ne cephesi olan mekana güneydoğu duvarı üzerinde 167.5x301 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap (K301) kapıdan girilmektedir (Şekil C106). Bu kapı mekanı 3K06 hol mekanına bağlamaktadır.

Mekanın kuzeydoğu duvarı üzerinde 121x288 cm boyutlarında tek kanatlı ahşap (K303) kapı bulunmaktadır (Şekil C107). Bu kapı ile 3K04 arşiv mekanına ulaşılmaktadır.

Güneybatı duvarı üzerinde 93 cm genişliklerinde 208 cm yüksekliklerinde sivri kemerli , çift kanatlı iki adet ahşap (P301) pencere bulunmaktadır (Şekil C108). İçte mermer denizlikleri olan pencerelerin iç duvar köşelerinde köşe pahı bulunmaktadır. Pencerelerin üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik vardır.

Döşeme kaplaması laminat parke olan mekanın duvarları sıva üzeri boyadır. Duvar ile döşeme birleşimlerinde özgün süpürgelik üzerinde laminat süpürgelik vardır.

3K04 Mekanı-Arşiv

Taşsavaklar Sokağı'na cephesi olan mekan 119-595.5-145-595 cm boyutlarında olup, kullanım alanı 7.84 m²'dir. Döşeme kotu +13.46 m olan mekanın volta tavan döşemesi 416 cm yüksekliğindedir (Şekil C109).

Mekana güneybatı duvarında bulunan 121x288 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K303) kapıdan girilmektedir (Şekil C110). Bu kapı 3K03 ofis mekanına açılmaktadır.

Mekanın güneydoğu duvarı üzerinde güneybatı duvarından 16.5 cm uzaklıkta, genişliği 123 cm, yüksekliği 202 cm olan bir niş bulunmaktadır (Şekil C111-112). Aynı duvar üzerinde bu nişten 39.5 cm uzaklıkta ikinci bir niş bulunmaktadır. İkinci nişin genişliği 122.5 cm , yüksekliği de 202 cm'dir. Döşemeden ortalama 73 cm yükseklikteki düz lentolu iki nişte de özgün mermer denizlik bulunmaktadır.

Kuzeydoğu duvarında 87x207 cm boyutlarında sivri kemerli, çift kanatlı ahşap (P304) pencere bulunmaktadır (Şekil C113-E38). Yapıda sadece bu pencerede özgün metal kepenkler korunmuştur. Diğer tüm pencerelerde yalnızca kepenklerin takıldığı metal çerçeveler kalmıştır. İç denizliği mermer olan pencerenin iç duvar köşesinde köşe pahı bulunmaktadır. Rölöve çalışmaları sırasında P304 penceresi aynı detay uygulanarak yenilenmiştir.

Yapıda sadece bu mekanda özgün döşeme kaplaması korunarak günümüze ulaşmıştır (Şekil C114). Döşeme kaplaması 355 cm uzunluğunda 15 cm genişliğinde masif

ahşap kaplamadır. Duvar yüzeyleri sıva üzeri boyadır. Duvar ile döşeme birleşimlerinde 22.5 cm yüksekliğinde özgün ahşap süpürgelik bulunmaktadır. Mekanda duvar boyunca arşiv dolapları bulunduğu için çapraz ölçü alınamamış ve kuzeybatı duvarında sağlıklı gözlemler yapılamamıştır.

3K05 Mekanı-Ofis

Taşsavaklar Sokağı'na cephesi olan mekan 432-596-403-597 cm boyutlarında olup kullanım alanı 24.89 m²'dir. Döşeme kotu +13.51 m olan mekanın volta tavan döşemesi 411 cm yüksekliğindedir.

Mekana kuzeybatı duvarı üzerinde yer alan 132.5x288 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K303) kapıdan girilmektedir (Şekil C115). Kapı 3K05 mekanını 3K06 hol mekanına bağlamaktadır.

Güneydoğu duvarı üzerinde kuzeydoğu duvarından 102.5 cm uzaklıkta, 128 cm genişliğinde, 187 cm yükseklikte basık kemerli niş bulunmaktadır (Şekil C116). Bugün ahşap kapakla kapatılarak dolap olarak kullanılan nişin döşemeden yüksekliği 53 cm'dir. Zemin kattaki aynı duvar yüzeyi arsa sınırlarına paraleldir, ancak üçüncü kattaki bu mekanda güneydoğu duvarı arsa sınırlarına paralel gitmemektedir. Yapının yapıldığı tarihte bu yönünde komşu bir binanın olmaması ve nişin özgün pencere boyutlarını tutması nedeniyle binanın özgün durumunda nişin bir pencere olabileceği düşünülmektedir. Zaman içinde yan parsele bitişik nizamda bir yapı yapıldığı sırada pencere boşluğunun kapatıldığı ve eğri olması gereken bu duvar yüzeyinin dik köşe elde etmek adına tadilattan geçirildiği düşünülmektedir.

Güneybatı duvarında güneydoğu duvarından 24 cm uzaklıkta genişliği 317.5 cm , yüksekliği 411 cm olan ahşap bölücü bulunmaktadır (Şekil C117). 3K01 ile 3K05 mekanlarını ayırmak için sonradan yapılmıştır.

Kuzeydoğu duvarında 91 ve 91.5 cm genişliklerinde 208 cm yüksekliğinde sivri kemerli, çift kanatlı iki adet ahşap (P305) pencere bulunmaktadır (Şekil C118). Döşemeden ortalama 75 cm yükseklikteki bu iki pencerenin özgün mermer denizlikleri bulunmaktadır. Pencere üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik vardır.

Döşeme kaplaması laminat parke olan mekanın duvarları sıva üzeri boyadır. Duvar ile döşeme birleşiminde laminat süpürgelik bulunmaktadır. Mekanın kuzeybatı ve güneydoğu duvarlarında döşemeden ortalama 74.5 cm yükseklikte ahşap sandalyelikler vardır.

3K06 Mekanı-Hol

355-417-354-404 cm boyutlarındaki hol mekanının kullanım alanı 17.48 m²'dir. Döşeme kotu +13.50 m olan mekanın volta tavan döşemesi 412 cm yüksekliktedir (Şekil C119).

Mekana +11.30 m kotundaki (3K08) ara sahanlık'tan on iki adet mermer basamakla ulaşılmaktadır.

Güneydoğu duvarı üzerinde 132.5x288 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K303) kapıdan 3K05 ofis mekanına ulaşılmaktadır (Şekil C120). Yine aynı duvar üzerinde yer alan 256x285 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap (K301) kapıdan 3K01 ofis mekanına ulaşılmaktadır. Güneybatı duvarı üzerindeki 163x288 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap kapıdan ise 3K02 ofis mekanına girilmektedir (Şekil C121). Kuzeybatı duvarındaki 167.5x301 cm boyutlarındaki çift kanatlı ahşap (K301) kapıdan 3K03 ofis mekanına girilmektedir. Yine aynı duvar üzerindeki 131x288 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K303) kapıdan 3K07 WC mekanına ulaşılmaktadır (Şekil C122).

Beş adet mekanın açıldığı holde güneybatı duvarından 253 cm uzaklıkta kuzeybatı ve güneydoğu duvarları arasında ahşap kapı kasası bulunmaktadır. Bugün sadece kasası kalmış olan kapının döşemeden yüksekliği 404 cm olup kasa iç yüzü ahşap profillidir.

Mekanın döşeme kaplaması 30x30 cm boyutlarında seramik olup tüm mekanda 15 cm yükseklikte seramik süpürgelik kullanılmıştır. Merdiven çıkışı bu mekanda mermer sahanlık basamağı ile sonlandırılmıştır. Duvarlar sıva üzeri boyadır.

3K07 Mekanı-WC

118-595-118-594.5 cm boyutlarındaki dikdörtgen formlu bu mekanın kullanım alanı 7.00 m²'dir. Döşeme kotu +13.55 m olan mekanın volta tavan döşemesi 407 cm yüksekliktedir (Şekil C123).

Mekana güneydoğu duvarı üzerinde yer alan 131x288 cm boyutlarındaki tek kanatlı ahşap (K303) kapıdan girilmektedir.

Kuzeydoğu duvarından 121 cm uzaklıkta güneydoğu ile kuzeybatı duvarları arasında 74x250 cm boyutlarında tek kanatlı ahşap (K304) kapı bulunmaktadır (Şekil C124). K304 kapısı mekanda lavabo ile hela kısmını birbirinden ayırmaktadır. +13.55 m olan döşeme kotu hela kısmında +13.67 m olmaktadır.

Mekanın kuzeydoğu duvarı üzerinde 85 cm genişliğinde, 209 cm yüksekliğinde sivri kemerli, çift kanatlı ahşap (P304) pencere bulunmaktadır (Şekil C125). Özgün mermer iç denizliği bulunan pencerenin iç duvar köşesi pahlı yapılmıştır. Rölöve çalışmaları sırasında aynı detay uygulanarak P304 penceresi yenilenmiştir.

Döşeme kaplaması 30x30 seramik kaplama olan mekanın duvarları 180 cm yüksekliğine kadar 15x15 cm boyutlarında fayans kaplamadır . Geri kalan duvar yüzeyleri sıva üzeri boyadır. Duvar yüzeylerinde rutubetlenmeden kaynaklanan sıva kabarması gözlenmiştir.

3K08 Mekanı-Ara Sahanlık

355-131.5-355-131.5 cm boyutlarındaki mekanın kullanım alanı 4.56 m²'dir. Taşsavaklar Sokağı'na cephesi olan mekanın döşeme kotu +11.30 m 'dir ve ahşap tavan döşemesi 421 cm yüksekliktedir (Şekil C126-C127).

+9.07 m kotundaki ikinci kat hol (2K06) mekanından on iki adet mermer basamakla ulaşılmaktadır. Merdiven çıkışı ara sahanlıkta mermer sahanlık basamağı ile sonlandırılmıştır. Mermer basamakların duvar yüzeyiyle kesiştikleri yerlerde özgün mermer süpürgelik bulunmaktadır. +11.30 m kotundaki bu mekandan on iki adet mermer basamakla 3K06 hol mekanına ulaşılmaktadır. Merdiven küpeştesi ahşap , korkulukları metaldir.

Alanın kuzeydoğu cephesinde genişlikleri 105, yükseklikleri 267 cm olan sivri kemerli , çift kanatlı iki adet ahşap (P306) pencere yer almaktadır. Döşemeden ortalama 75 cm yükseklikteki her iki pencerenin özgün mermer iç denizliği bulunmaktadır. Pencereilerin iç duvar köşeleri pahlıdır. Pencereilerin üzerinde duvar boyunca ahşap perdelik bulunmaktadır.

Döşeme kaplaması 30x30 cm'lik seramiktir. Duvarlar sıva üzeri badanadır. Duvar ve döşeme birleşimlerinde özgün mermer süpürgelik vardır. Kuzeydoğu ile güneydoğu duvarlarının kesiştiği yerdeki çıkıntı baca çıkışıdır. Baca çıkıntısının olduğı köşede özgün mermer süpürgelik bulunmamaktadır.

3.4.6. Çatı Katı Planı

Çatı katına üçüncü kattan çift kollu ahşap basamaklı merdivenle ulaşılmaktadır. Çatı katı tek bir mekandan oluşmaktadır. Çatı ile ilişki bu katta bulunan çatı pencereleri ile sağlanmaktadır ve mekana bu pencerelerle doğal ışık alınmaktadır.

ÇK01 Mekanı-Ara Kat Sahanlığı

Çatı katına çıkan ara kat sahanlığı 355x188 cm boyutlarında olup kullanım alanı 6.63 m²'dir. +15.75 m kotundaki mekana 3K06 hol mekanından on adet ahşap basamakla ulaşılmaktadır (Şekil C128). Ara kat sahanlığından onbir adet ahşap basamakla ÇK02 çatı katı mekanına ulaşılmaktadır (Şekil C129). Tavan döşemesi eğimli volta döşemedir (Şekil C130-131).

Mekanın kuzeydoğu cephesinde sonradan kapatılmış iki adet pencerenin izi görülmektedir (Şekil C132). ÇK01 ara kat sahanlığı döşemesinin 60 cm kadar altından başlayarak döşeme üzerinden 65 cm yüksekliğe çıkan bu iki pencerenin özgün mermer denizliklerini 3K08 Ara Kat Sahanlığı'ndan görülmektedir. Pencereilerin ön yüzleri metal bir kapakla kapatılmıştır.

Sahanlık döşemesiyle pencereler arasındaki bu tuhaf ilişki, ahşap merdivenin sonradan yapılmış olabileceğini akla getirmektedir. Ancak, detaylar bu görüşü doğrulamamakta, cephedeki denge ve simetri vurgusunu pekiştirmek için, pencerelerin bu uyumsuzluk pahasına yapıldığını düşündürmektedir. Nitekim, bu

yapıyla çağdaş bir örnekte benzer bir uygulama dikkat çekicidir³ (Şekil D1). ÇK01 Ara Kat Sahanlığı'nın döşeme kaplaması özgün masif ahşap kaplamadır. Ahşap merdivenlerde ve sahanlıkta 28 cm yüksekliğinde özgün ahşap süpürgelikler bulunmaktadır. Merdivenlerin ahşap küpeşterleri ve demir korkulukları vardır. Duvarlar sıva üzeri boyadır. Mekanın kuzeydoğu ile güneydoğu duvarlarının kesiştiği yerde baca çıkıntısı vardır. Baca çıkıntısının olduğu köşede özgün ahşap süpürgelik bulunmamaktadır. Güneydoğu duvarı yüzeyinde yoğun rutubetlenme ve derin bir çatlak görülmektedir.

ÇK02 Mekanı-Arşiv

Tüm çatı katı tek bir mekan olarak kullanılmaktadır ve kullanım alanı 142.03 m²'dir (Şekil E13). Döşeme kotu +17.82 m olan mekanın tavan döşemesi eğimli volta döşemedir.

Mekana merdiven kovanını çevreleyen kuzeydoğu duvarı üzerindeki 149x181 cm boyutlarında çift kanatlı ahşap (KÇ01) bir kapıdan girilmektedir (Şekil C133). ÇK01 ara kat sahanlığından 11 basamakla çıkıldığında KÇ01 kapısından ÇK02 arşiv mekanına ulaşılmaktadır.

Yine kuzeydoğu duvarı üzerinde 80x99 cm boyutlarında çift kanatlı ahşap (PÇ01) pencere bulunmaktadır (Şekil C134). Pencere döşemeden 71 cm yüksekliktedir.

Mekanın güneydoğu duvarında 3 adet , kuzeybatı duvarında 1 adet baca çıkışı vardır.

Binanın iç duvarları bu katta kolon olarak devam etmektedir (Şekil C135). Mekanda sekiz adet kolon bulunmaktadır. Kolonlar kuzeybatı ve güneydoğu yönlerinde çelik kirişlerle bağlanmıştır (Şekil C136). Mekanda toplam beş adet çelik kiriş vardır. Bunlardan bir tanesi çatının kırıldığı noktada yer almaktadır (mahya) ve mekanın en yüksek tavan döşemesi bu noktadır (Şekil C137). Bu noktadan çatı iki yöne kırılmaktadır ve çatının eğimi içerde eğimli volta döşemeyle hissedilebilmektedir.

³ Yıldırım Yavuz'un doktora çalışmasındaki 1918 yılında Mimar Kemalettin Bey'in tasarladığı İstanbul-Birinci Vakıf Hanı'na ait özgün kesit çizimleri incelenmiştir.

Merdiven kovasının her iki yanında kuzeydoğu duvarından 212 cm uzaklıkta artık çatı eğiminin azaldığı yerde sonradan yapılmış bölücü duvarlar bulunmaktadır (Şekil C138) .

Mekanda çatıya çıkışı ve mekana doğal ışık almayı sağlayan iki adet çatı penceresi bulunmaktadır (Şekil C139). Özgün detaylarıyla korunmuş durumda olan bu çatı pencerelerinin boyutları yaklaşık 55x85 cm'dir.

Arşiv mekanının döşemesi şaptır ve duvarlar sıva üzerine boyadır. Mekanda yüksek arşiv dolapları ve yığılmış eşyalar bulunmaktadır bu yüzden sağlıklı çapraz ölçüler alınamamıştır.

Mekanın güneybatı yönünde sivri kemerli bir geçiş tespit edilmiştir. Çatı eğiminin azaldığı bu alanda volta tavan döşemesi duvar köşelerinden çatı döşemesindeki kirişe doğru yükselmektedir. Bu alanın üzeri çatıda çinko ile kaplanmıştır. Bu sayede çatı eğiminin yönü değiştirilerek çatı döşemesinin üzerine çıkan cumbanın kuzeydoğu duvarının yağmur suyundan etkilenmesi önlenmiştir (Şekil C140-C141).

3.5. Cephe Özellikleri

3.5.1. Güneybatı Cephesi (Ön Cephe)

Yapının giriş cephesidir (Şekil C142-E27). Simetrik planlama çabalarının bir yansıması olarak bu cephe de simetrik düzenlenmiştir. Ana giriş yapının simetri ekseninde bulunmaktadır. Yapının girişinde bugün yeni kaldırım kotunun yükselmesiyle bir kısmı gömülmüş, bazı mermerleri halen duran özgün kaldırım bulunmaktadır (Şekil C143). Yapının ön cephesi boyunca devam ettiği düşünülen bu kaldırımdan sonra üç rıhtlı özgün mermer basamaklar bulunmakta ve bu şekilde yapının ana girişine ulaşılmaktadır. Yapının girişi tavan yüksekliği boyunca nitelsiz PVC doğramayla değiştirilmiştir (Şekil C144). Yapının özgün girişine ait herhangi bir iz kalmamıştır. 445 cm genişliğindeki giriş günümüzde danışma ve giriş kapısı olarak ikiye bölünmüştür. Girişin üzerinde yapının ismini yazan tabelalar bulunmakta ve cephenin düzenini bozmaktadır. Simetri eksenindeki girişin her iki yanında kalan mekanların simetrik plan şeması cepheden izlenebilmektedir. İkili pencere şeklinde düzenlenen beşik kemerli pencere düzeninin üzerinde mukarnaslı

bezemeler vardır (Şekil C145). Zemin kat kotunda güneydoğu yönündeki pencere düzeninin önüne doğalgazla ilgili kutular ve borular yapıyla bire bir temas edecek şekilde konulmuştur. Cephenin güneydoğu yönünde bodrum kata temiz hava için açılmış menfez kapağı görülmektedir (Şekil C146). Zemin kat kotundaki pencerelerin önündeki aşınmış taşlar çürütme tekniğiyle çıkartılarak yenilenmiştir ancak bazı yerlerde taşların çıkartıldığı kısımlar boş bırakılmıştır.

Yapıdaki dengeyi sağlamak ve simetriyi vurgulamak için yapı birinci kat düzeyinden dışarı doğru kapalı cumba biçiminde çıkma yapmıştır. Orta akstaki bu çıkma saçak düzeyinin üzerine çıkarak ayrı bir çatıyla vurgulanmıştır. Orta akstaki çıkmanın simetrik şekilde iki yanında daha iç yüzde kalan cephe yüzeyleri simetrik olarak tasarlanmıştır. Bu şekilde düşünüldüğünde cephe orta çıkma ve iki yanında kalan cephe yüzleri olarak üç bölümde görülebilir. Çıkma zemin kat düzeyindeki iki adet taş konsolla taşınmaktadır (Şekil C147). Yalın bir şekilde düzenlenen konsollar mukarnas bezemelerle sonlandırılmıştır. Yapının orta aksında bulunan çıkma üzerinde üçlü pencere düzeni vardır (Şekil C148). Orta aksın iki tarafında kalan cephe yüzlerinde ise ikili pencere düzeni izlenmiştir. İkinci katta simetri aksının iki yanında kalan mekanlarda açık balkon tarzında çıkmalar yapılmıştır (Şekil C149). Balkon yüzleri geometrik motiflerle süslenmiştir. Orta ve köşe akslarda kare formlu babalarla oluşturulan taş korkuluklara sahip iki balkon taş konsollara taşınmaktadır (Şekil C150). Cephede pencere boşluklarının etrafı taş sövelerle vurgulanmıştır. Orta doğrultunun yanlarında kalan cephe düzenlerinde zemin kat ve üçüncü kat pencereleri profilli bir çerçeve düzeni içine alınmıştır, aynı şekilde birinci ve ikinci kat pencereleri de tek bir çerçeve içine alınmıştır (Şekil C151). Orta doğrultuda birinci ve ikinci katlarda ise pencereler kare formlu profilli çerçeve içine alınırken üçüncü katta pencereler kemerli bir çerçeve içine alınmıştır (Şekil C152-153). Katlar bu çerçeve düzenlerinin sınırlarıyla birbirlerinden ayrılmıştır. Çerçeveler pencere üzerlerinde mukarnaslar ile süslenmiştir (Şekil C154-E39). Orta doğrultunun her iki yanında kalan cephe yüzlerinden zemin ve ikinci kat pencereleri üzeri ile orta akstaki birinci ve ikinci kat pencereleri üzerinde mukarnas bezemeler bulunmaktadır. Kapalı çıkmanın üçüncü katında simetri ekseninde yuvarlak tepe penceresi bulunmaktadır ve bu katta çerçevenin içi petek formlu geometrik motiflerle bezenmiştir (Şekil C155). Pencerelerin dış yüzlerinde denizlik bulunmamaktadır. Cephede pencerelerin alt yüzlerindeki dikdörtgen çerçeveler, geometrik ve çiçek

desenli motiflerle süslenmiştir. Pencerelelerin bazılarında özgün vitray camları bulunmaktadır (Şekil C156). Cepheledeki üç yüzde de kuzeybatı ve güneydoğu yönlerindeki uçlarda kat boyunca profilli çerçeveler bulunmaktadır. İkinci kattaki balkon çıkımlar ile ikinci katta simetri aksında bulunan pencereye klima dış üniteleri yerleştirilmiştir. Bu üniteler cephede görüntü kirliliğine neden olmaktadır.

Yapının ön cephesinde geniş saçaklar görölmektedir (Şekil C157). Beşik çatının uzantısı olan saçakların alt yüzü ahşap çıtalarla bezenmiştir. Saçak ile yapı yüzünün birleştiği etek kısımlarında mukarnaslı bezeme görölmektedir. Saçak kotunun üzerine çıkan cumbanın çatısı kırma çatıdır ve aynı şekilde bu çatının saçaklarında da ahşap profilli süsleme görölmektedir. Kırma çatıyı taşıyan çelik profillerin yoğun bir şekilde korozyona uğradığı ön cepheden görölmektedir.

Yapının üçüncü katında kuzeybatı yönünde saçığın hemen altında derin bir çatlak görölmektedir. Özellikle ikinci katta balkon şeklindeki açık çıkımların ve cephede çeşitli noktaların taş yüzeylerinde bozulmalar görölmektedir.

3.5.2. Kuzeydoğu Cephesi (Arka Cephe)

Ön cepheye kıyasla çok daha yalın bir cephedir (Şekil C158-E28). Yapının bodrum katla ilişkisi bu cephe üzerinden sağlanmaktadır. Yapının arka cephesi çok işlek olmayan Taşsavaklar Sokağı'na bakmaktadır. Yapı tali yoldan 170 cm genişliğindeki kaldırım ile ayrılmıştır. Arka cephede katlar yalın kat silmeleri ile ayrılmıştır. Pencereleler etrafında yalın taş silmeler dönmektedir. Pencerelelerdeki dış denizlikler taştır.

Yapının plan şemasında, arka cephede orta aks üzerinde bulunan merdiven yuvası zemin kattan itibaren tüm cephede 23 cm dışarı taşırılmıştır. Parselin daralması nedeniyle orta aksın kuzeybatı yönünde kalan cephe yüzeyi ön cepheye kıyasla küçülmüştür. Orta aks ve iki yanındaki cephe yüzeyleri olarak düşündüğümüzde cephe üç bölümden oluşmaktadır.

Zemin kat seviyesinde merdiven kovanının bulunduğu orta aks üzerinde tek kanatlı metal bir kapı ile bodrum kata inilmektedir (Şekil C159). Kapıyı çevreleyen taş silmeden yapının özgün durumunda da bu yüzeydeki kapı ile bodrum kata inildiği düşünülmektedir. Bodrum kat girişini sağlayan kapı üzerinde niteliksiz metal bir

saçak bulunmaktadır. Zemin kattaki mutfak mekanından arka sokağa çıkılmaktadır⁴. Bugün bu geçişi tek kanatlı metal bir kapı sağlamaktadır.

Zemin katta cephenin güneydoğu yönünde yer alan ZK02 mekanının pencerelerinin etrafında taş silme bulunmaktadır (Şekil C160). Bu pencerelerin önünde kaldırımın üzerinde bodrum kattan gelen havalandırma çıkışı bulunmaktadır. Zemin katta cephenin kuzeybatı yönünde ZK07 yemekhane mekanının ahşap penceresi ve üzerinde metal kepengi vardır (Şekil C161). ZK07 iç mekanından elde edilen veriler ışığında özgün durumunda cephenin bu yüzünde de ZK02 mekanının pencereleri gibi ikili düzende pencerelerin olduğu anlaşılmaktadır.

Planda kuzeybatı yönünde toplanmış olan hela mekanlarının pencereleri desenlidir. Cephenin kuzeybatı yönündeki bölümü daha dardır ve burada ikili pencere düzeni görülmektedir (Şekil C162). Sivri kemerli pencerelerin etrafında yalın taş söveler vardır.

Merdiven kovasının bulunduğu cephenin orta aksında, ara kat sahanlıklarının denk geldiği cephe yüzlerinde ikili pencere düzeni görülmektedir (Şekil C163). Üç katta da aynı pencere tiplerinden görülmektedir. Üçüncü katın çatı katına bağlandığı noktada cephe yüzeyinde kapatılmış iki pencerenin izine rastlanmaktadır (Şekil C164). Kapatılmış pencerelerin taş dış denizlikleri ve pencerelerin etrafında taş söveler vardır. Ancak bu kapatılan pencerelerin yükseklikleri diğer kat sahanlıklarındaki pencerelerden daha azdır.

Cephenin güneydoğu yönündeki bölümünde de ikili pencere düzeni görülmektedir (Şekil C165). Sivri kemerli pencerelerin etrafında yalın taş silme vardır ve pencere dış denizlikleri taştır. Bu bölümde birinci kattaki pencerelerden kuzeybatı yönünde olanının üst doğraması çıkartılarak klima ünitesi takılmıştır.

Cephede kat silmeleri arasında ortalama 26 cm genişliğinde, 4 cm kalınlığında dikey taş silmeler bulunmaktadır. Yapının uç kısımlarında da bu silmenin etrafında

⁴ Mehmet Erdoğan ile yapılan kişisel görüşmelerde yapının arka cephesindeki bu iki geçişin yetmişli yıllarda da olduğu öğrenilmiştir.

ortalama 50 cm genişliğinde , 4 cm kalınlığında ikinci bir silme vardır. Ön cepheye kıyasla bu cephede saçaklar daha dardır ve süsleme yoktur.

Cephede özellikle üçüncü katta sıva dökülmeleri görülmektedir. Cephe üzerinde çimento harcıyla doldurulmuş boşlukların izleri vardır. Zemin kat seviyesinde cephe yüzeyi üzerine zaman içinde çeşitli ilanlar yapıştırılmıştır.

3.6. Strüktür ve Yapı Elemanları

3.6.1. Temel

Yapı içinden, yapının temel duvarlarına ilişkin herhangi bir bilgi elde edilememiştir. Ayrıca kazı ve sondaj imkanı olmadığı için de yapının temelleri hakkında bir bilgi edinilememiştir. Bodrum katta beden duvarları ortalama 120 cm kalınlıktadır.

3.6.2. Duvar

Yapının kargir beden duvarlarının ortalama kalınlığı bodrum katta 120 cm, zemin katta 60-70 cm, birinci katta 64-44 cm, ikinci katta 58-44 cm, üçüncü katta 52-44 cm'dir. Ön cephede; dış yüzü taş kaplama, içi tuğla örgü olan duvarların iç mekanlardaki yüzü sıvalıdır. Arka cephede ise silme ve söveler taş kaplama iken diğer duvar yüzeyleri tuğla örgüdür ve cepheye bakan tuğla kısımlar ile duvarların iç yüzü sıvalıdır.

Yapının kargir iç duvarlarının ortalama kalınlığı bodrum katta 80 cm, zemin katta özgün olan duvarlarda 45-50 cm, özgün olmayan zemin kat duvarlarında 12 cm, birinci katta 35-40 cm, ikinci katta 40 cm, üçüncü katta 35 cm'dir. İç duvar yüzeyleri sıva üzeri boyadır.

Yapının taşıyıcı sisteminde, düşey yükler volta döşeme yardımıyla duvarlara, duvarlar aracılığıyla da temellere iletilmektedir. Zemin kat dışında diğer katlardaki pencere boşluklarının üzeri sivri kemerlidir. Oluşturuldukları biçimlere göre kemerlerin yük taşıma güçleri, açıklıkları, merkezleri, yükseklikleri farklıdır. Sivri kemerlerin itme kuvvetleri düşeye yakındır ve bu açıdan sivri kemerlerin taşıma güçleri çoktur (Çelebi, 1994).

3.6.3. Döşeme

Yapının döşeme konstrüksiyonu çelik kirişler arasına tuğlaların kemer şeklinde örülmesiyle elde edilen volta tipi döşemedir (Şekil C166). Çelik kirişler 5.5 cm genişliğindedir ancak bodrum katta kirişlerin boyutu artmıştır ve bu mekanlarda kirişler 10 cm boyutundadır. Kirişler arasındaki mesafeler merdiven sahanlıklarında 40 cm, diğer mekanlarda ortalama 50 cm, bodrum katta da kirişler arasındaki mesafe ortalama 45 cm kadardır. Kirişler arasındaki mesafeden de anlaşıldığı üzere döşeme adi volta döşemedir.

Yapının üçüncü katını çatı katına bağlayan ara sahanlık (ÇK01) mekanı sadece ahşap döşemedir (Şekil C167). Profilli ahşaplarla kaset şeklinde bölünerek oluşturulan döşeme üzerinde 12 cm genişliğinde, 3.5 cm kalınlığında masif ahşap döşeme kaplaması bulunmaktadır.

Yapıya ait her mekanın döşeme kaplaması tezin '*plan özellikleri*' bölümünde anlatılmıştır. Yapıda korunarak bugüne ulaşmış özgün döşeme kaplaması çok azdır. Zemin katta ana girişte ve danışma kısmının bir bölümünde özgün mermer döşeme kaplaması korunarak gelmiştir. Bunun dışında 3KO4 arşiv mekanının masif ahşap kaplaması özgündür. Bu özgün masif ahşap kaplama 15 cm genişliğinde 355 cm uzunluğundadır. ÇK01 ara sahanlık alanında döşeme kaplaması özgündür ve masif ahşaptır. Bunların dışında yapıdaki tüm mekanların döşeme kaplamaları zaman içinde değiştirilmiştir. Bodrum katın genelinde 33x33 cm boyutlarında seramik ve bunun yanı sıra mermer kullanılmıştır. Zemin katta ise 30x30 cm seramik kaplama ile PVC esaslı linolyum tarzı döşeme kaplamaları ağırlıktadır. Birinci, ikinci ve üçüncü katlarda hela ve hol mekanlarında 30x30 cm seramik kaplama, ofis mekanlarında laminat parke kullanılmıştır. Merdiven sahanlıklarında yine 30x30 cm seramik kaplama kullanılmıştır ancak süpürgelik olarak özgün mermer süpürgelikler bulunmaktadır. Çatı katında ise döşeme şap olarak bırakılmıştır.

3.6.4. Çatı

Yapının çatısı volta döşeme tekniğiyle oluşturulmuş beşik çatıdır (Şekil C168-E15). Çatının kuzeybatı ve güneydoğu yönlerinde yükselen kalkan duvarı yaklaşık 40 cm yüksekliktedir (Şekil C169). Çatının kiremit örtüsü tümüyle yenilenmiştir ve

marsilya tipi kiremittir. Kiremitlerin altlarında bitümlü yalıtım malzemesi vardır. Ön ve arka cephe saçaklarının üzerinde bulunan plastik oluklar cephe boyunca devam etmektedir. Toplam beş adet baca çıkışı vardır.

Çatıda iki adet çatı penceresi bulunmaktadır. Bunlardan bir tanesi kuzeydoğu yönünde, diğeri de güneybatı yönündedir (Şekil C170)

Ön cephede orta aks üzerindeki mekanlar kapalı cumbayla dışarı doğru taşınmıştır ve bu çıkma saçak kotunun üzerine çıkmaktadır (Şekil C171). Örtü sistemi kırma çatıdır ve burada da marsilya tipi kiremit kullanılmıştır. Çatı, çıkmanın dört kenarında da bulunan çelik kiriş ile taşınmaktadır. Çelik kiriş zaman içinde çok ciddi şekilde korozyona uğramıştır. Dikdörtgen formlu bu çıkmanın dört kenarında da plastik oluk bulunmaktadır. Çıkmanın mahya yönüne bakan yüzündeki duvara beşik çatının eğiminden gelebilecek suyu engellemek için bu yüzde çatı eğimi değiştirilmiştir. Bu alanda çatının eğimi kuzeybatı ile güneydoğu yönlerine doğru değiştirilmiştir ve üzeri çinko ile kaplanmıştır. Bu alandaki eğim farkı çatı katındaki mekanın içinden volta tavan döşemesinin yön değiştirmesiyle hissedilmektedir.

3.6.5. Merdiven

Yapıda merdivenler yapının kuzeydoğu duvarında orta aks üzerine yerleştirilmiştir. Yapının düşey sirkülasyon öğelerini oluşturan merdivenler zemin kattan üçüncü kata kadar kagir olarak inşa edilmiş olup, merdiven basamakları özgün masif mermerdir (Şekil C172). Mermer merdiven boyunca özgün mermer süpürgelikler görülmekte, mermer süpürgelikler ara kat sahanlıkları boyunca da devam etmektedir (Şekil C173). Ancak kuzeydoğu ve güneydoğu duvarlarının birleştiği noktadaki baca çıkışında süpürgelik bulunmamaktadır, bu da bacanın sonradan yapıldığını göstermektedir. Ara kat sahanlıklarında mermer süpürgeliğin olması sahanlık döşemelerinin de özgün durumunda mermer olabileceğini göstermektedir ancak günümüzde ara kat sahanlıklarının döşemesi 30x30 cm boyutlarında seramik kaplamadır. 1K08 Ara Kat Sahanlığını 1K07 Kat Sahanlığına bağlayan merdiven kolunun altındaki mekan zaman içinde PVC doğrama ve niteliksiz duvar

yüzeyleriyle kapatılarak mutfak mekanına dönüştürülmüştür⁵. Yapının üçüncü katıyla çatı katını bağlayan ahşap merdivenleri yine yapının kuzeydoğu duvarında orta aks üzerinde bulunmaktadır (Şekil C174). Sadece bu katta görülen ahşap merdivenin ara kat sahanlığında masif ahşap kaplama kullanılmıştır. Merdiven çıkışı ve sahanlık mekanlarında da özgün ahşap süpürgelikler bulunmaktadır.

Kargir merdiven çıkışlarında görülen ahşap küpeşte ve demir korkulukları ahşap merdiven çıkışında da devam etmektedir ancak demir korkuluklar diğerlerine göre daha sadedir (Şekil C175-176).

Yapının ana girişinin önünde ve girişteki koridor mekanında bulunan merdiven basamakları da özgün mermerdir.

Bodrum kata inişi sağlayan 16 rıhtlı basamakların kaplamaları özgün değildir ancak arka cepheden bodruma inişi sağlayan bu merdivenin yerinin özgün olduğu düşünülmektedir.

3.7. Mimari Öğeler

3.7.1. Kapılar

İstanbul Emniyet Sandığı yapısının kapıları plan özellikleriyle ilgili bölümde (3.4) ayrıntılı olarak anlatılmıştır. Yapının özgün kapıları genelde ahşaptır ancak yapının bodrum katındaki kapıları metaldir. Bunun dışında özellikle zemin katta niteliksiz PVC, alüminyum ve metal kapılar bulunmaktadır. Hela mekanlarında ara geçişleri sağlayan ahşap kapılar da özgün değildir. Yapıda kullanılan özgün ahşap kapılar tek ve çift kanatlı olarak iki tiptedir.

Yapıda iki çeşit özgün tek kanatlı ahşap kapı kullanılmıştır. Bu tek kanatlı kapılar profil detaylarından ötürü iki çeşittir. Yapıda K101 kodlu kapılar 113-115 cm genişliğinde, 269-278 cm yüksekliğindedir (Şekil C177-E29). Bunların dışındaki tek kanatlı ahşap kapılar (K102) ortalama 130 cm genişliğinde , 290 cm

⁵ Mehmet Erdoğan yapının yetmişli yıllarında 1K08 ile 1K07 mekanlarını bağlayan merdiven çıkışının altında herhangi bir mekanın olmadığını, merdiven çıkışının görüldüğünü belirtmiştir.

yüksekliklerindedir (Şekil C178-E30). K206 kapısı dışında kapı kasaları ahşap profillidir ve kapıların ahşap kanatları ahşap çıtalı süslemelidir. Bu kapıların üzerleri düz lentodur.

Birinci kattaki K106 kodlu çift kanatlı çarpma kapı ahşap bir bölücü içinde yer alması ve sadece bu katta korunabilmiş olduğu için önemlidir (Şekil C179-E31). 136 cm genişliğinde, 300 cm yükseklikteki çarpma kapının camlı yüzeylerinin özgün durumunda vitraylı olduğu, bölücünün üst kotlarındaki camlarından anlaşılmaktadır. Kapının kasası ahşap profillidir. Birinci katta bulunan K103 kodlu çift kanatlı ahşap kapının kasası özgündür ancak kanadı zaman içinde değiştirilmiştir. İkinci katta iki adet çift kanatlı özgün kapı bulunmaktadır (Şekil C180). Bu kapıların genişlikleri 166-196 cm, yükseklikleri ise 288-297cm'dir. Kasaları ahşap profilli olan özgün kapıların ahşap kapı kanatları da çıtalı ahşap süslemedir.

Üçüncü katta bulunan K302 kodlu kapı da çift kanatlı ahşap kapıdır. Kapı kasasının içi düz, süslemesizdir buna karşılık kapı kanadı ahşap çıtalıdır. Üçüncü katta bulunan diğer çift kanatlı ahşap kapılar da K301 kodludur (Şekil C181-E33). Kapı genişlikleri 256 cm, yükseklikleri 285-301 cm olan kapıların kanatları ise 117 cm genişliğindedir. Kapı kasaları ahşap profilli olan kapıların ahşap kapı kanatları çıtalı ahşap süslemedir. Yapıdaki bir diğer çift kanatlı ahşap kapı ise çatı katında bulunan KÇ01 kodlu kapıdır (Şekil C182). Diğer kapılara göre biraz daha sade olan bu kapı 149 cm genişliğinde, 181 cm yüksekliktedir. Düz ahşap kapı kasası bulunan kapının kanadı ahşap çıtalıdır. Tüm bu çift kanatlı kapılar düz lentoludur.

Zemin kattaki ZK01, ZK02, ZK03 mekanlarının kapıları özgün değildir ancak diğer kapıların üzeri düz lentoluyken burada kapı boşluklarının üzeri basık kemerlidir.

Özgün ahşap kapıların tümü yağlı boya ile boyanmış olduğundan, ilk renklerinin ne olduğu belirlenememiştir.

3.7.2. Pencereleler

Bu bölümde, 3.4 Bölümü'nde detaylı şekilde anlatılan pencerelerle ilgili genel bir değerlendirme yapılacaktır. Yapıdaki tüm özgün pencereler ahşaptır. Yapıdaki özgün pencereler tek ve çift kanatlı olmak üzere iki grupta toplanabilir. Yapının özgün doğramaları genel olarak korunmuştur ancak bu ahşap doğramalar kötü durumdadır.

Zemin katta ön cepheye bakan mekanlarda bulunan pencereler çift kanatlıdır ve ortalama 15 cm'lik düz lentodan sonra üzerlerinde beşik kemerli pencereler bulunmaktadır. ZK02 mekanında bulunan pencerelerden dış yüze takılı olanı özgün ahşap, çift kanatlı penceredir. Ancak iç yüzdeki pencere PVC doğramadır. ZK07 yemekhane mekanına ait ahşap pencere de özgün değildir. Zemin kat dışındaki katlarda bulunan pencerelerin hepsi sivri kemerlidir. Merdiven sahanlıklarında bulunan pencereler ortalama 105 cm genişlikte, 266 cm yükseklikte (Şekil C183). Birinci ve ikinci kat sahanlık pencereleri aynı detaydadır ancak üçüncü kat sahanlığındaki pencerenin açılan çift kanatlı doğraması farklıdır. Üçüncü kat sahanlığında bulunan pencereler rölöve çalışması sırasında aynı detayda değiştirilmiştir (Şekil C184). Çatı katına çıkan sahanlıkta ise sonradan kapatılmış iki pencere bulunmaktadır. Özgün denizlikleri üçüncü kat ara sahanlığından görülen pencerelerin izleri dış cepheden de okunabilmektedir. Kapatılan bu iki pencere 125 cm yükseklikte olup diğer sahanlık pencerelerinden daha kısadır. Yapıdaki özgün ahşap pencerelerde kanat kasa oturumunda iki farklı detay kullanılmıştır. Cumbalı çıkmanın olduğu ön cepheye bakan orta akstaki mekanlarda üçlü pencere dizisi görülmektedir. Bu üçlü pencere düzeni içinde orta akstaki pencereler her üç katta da çift kanatlıdır, diğer iki pencere ise tek kanatlıdır. İkinci katta bulunan 2K02 mekanındaki üçlü pencerelerin her üçü de çift doğramalıdır ancak iç yüze takılan doğramalar özgün değildir. Üçüncü katta ön cepheye bakan 3K02 mekanında da üçlü pencere görülmektedir ve bu düzenin üzerinde yuvarlak tepe penceresi bulunmaktadır (Şekil C185-C186-E39). Bu tepe penceresi de ahşaptır ve desenli vitraylı camları vardır. Bunların dışında kalan tüm pencereler çift kanatlı ahşap penceredir. Rölöve çalışmaları sırasında 3K04, 3K07 ve 3K08 mekanlarının özgün pencereleri aynı detaydaki yeni ahşap pencerelerle değiştirilmiştir.

3.7.3. Kepenkler

Zemin kat dışında tüm katlardaki pencerelerin iç yüzlerinde özgün demir kepenklerin taşıyıcıları bulunmaktadır ancak yapıda yalnız 3K04 mekanında çift kanatlı özgün kepenkler korunarak kalmıştır (Şekil C187).

3.7.4. Parmaklıklar

Yapının zemin katındaki ZK02 mekanındaki pencereler ile birinci kattaki ara sahanlıktaki pencereler önünde bulunan demir parmaklıklar oldukça sadedir (Şekil C188). Yapının sadece arka cephesinde görülen demir parmaklıkların özgün olduğu düşünülmektedir.

3.8. Yapıdaki Bozulmalar

19.yy sonu 20.yy başında inşa edilmiş yapıda zaman içinde gereksinim duyulan yeni mekanlar oluşturmak adına yapılan bir takım değişiklikler ve bozulmalar olmuştur. Yapıda ciddi bir bozulma sorunu olmasa da zaman içerisinde malzemelerde bozulmalar, kullanıcıların yol açtığı bozulmalar ve çevresel etkenlerin sebep olduğu birtakım bozulmalar olmuştur.

3.8.1. Malzeme Bozulmaları

Yapının kuzeydoğu yönüne yani arka cephesine bakan mekanlarında rutubetlenme nedeniyle duvar ve tavan yüzeylerinde boya kabarması ve soyulması görülmektedir. Binanın bu cephesi karşısındaki yapıdan dolayı güneş alamamaktadır ve bu nedenle bu cepheye bakan mekanlarda rutubetlenme görülmektedir. Bodrum katta da özellikle zemine yakın olan duvar yüzeylerinde yoğun şekilde çiçeklenme görülmektedir.

Bazı pencerelerin ahşap doğramalarında ve hela mekanlarının ahşap kapılarının alt yüzeylerinde mantarlaşma görülmektedir. Ön cepheye bakan mekanların ahşap pencere doğramalarının da güneşin kavurucu etkisinden dolayı zarar gördükleri görülmüştür.

Yapıda 2K03 mekanında tavan döşemesine yakın bir alanda kalorifer boruları su sızıntısı yapmaktadır ve bu nedenle duvar yüzeyinde rutubetlenmeye neden olmaktadır (Şekil C189).

Çatı katı mekanında da duvar ve tavan yüzeylerinde rutubetlenme gözlenmiştir. Bu nedenden dolayı volta döşeme kirişlerinde paslanma oluşmuştur (Şekil C190). Yine

çatı mekanında bulunan çatı pencerelerinin metal kapaklarında paslanma görülmektedir.

3.8.2. Mekansal Bozulmalar

Mekansal bozulmaların en önemlileri ihtiyaçlara çözüm bulmak adına yapılan müdahalelerdir.

Yapının bodrum katında kazan dairesi içerisinde PVC bölücülerle yeni bir bölüm elde edilmiştir ve bu sayede mekanın bu kısmı farklı bölümlere ait evrakların arşivlenmesi için kullanılmıştır.

Zemin katta koridor mekanının kuzeybatı yönünde kalan duvar 1980’li yıllarda mekan elde etmek kaygısıyla sonradan yapılmış bir duvardır (Şekil C33). Bu duvar ile kuzeybatı yönünde elde edilen mekan PVC ve alüminyum doğramalarla daha ufak mekanlara ayrılmıştır (Şekil C29-C36-C40). Bu şekilde yemekhane, mutfak, hol ve danışma mekanları oluşturulmuştur. Danışma ile giriş kısımları arasında işlev nedeniyle camlı bir bölücü yapılmıştır. Yemekhane mekanının kuzeydoğu yönündeki duvarı büyük olasılıkla yer kazanmak amacıyla yıkılmıştır ve yerine ince bir duvar oluşturularak aslına uygun olmayan bir doğrama takılmıştır (Şekil C37). ZK02 mekanında kot farkının olduğu yerdeki duvar zaman içinde yıkılmıştır ve iki mekan birbirine bu şekilde bağlanmıştır (Şekil C21). Aynı şekilde yemekhane mekanında bulunan kolonun bulunduğu yerdeki duvar yüzeyi sonradan daha büyük bir alan elde etmek için yıkılmıştır (Şekil C38).

Yapıdaki mekanların çoğunda özgün volta tavan döşemesi görülmektedir. Ancak zemin katta koridor mekanında kat yüksekliği azaltılmıştır ve ahşap lambri kaplama yapılmıştır. Bu şekilde elde edilen alan dolap olarak kullanılmaktadır. Sonradan yapılan bu tavan kaplaması giriş mekanındaki özgün kat yüksekliğini yok etmiştir. Aynı şekilde zemin katta yemekhane mekanının tavanına alçıpan asma tavan uygulanmıştır.

Özgün durumunda yapının ikinci ve üçüncü katlarında iç ofis mekanları ile merdiven çıkışı ahşap bir bölücü ile ayrılmaktadır (Şekil C66). Bu bölücü günümüzde kaldırılmıştır ve kaldırılması sonucunda hol alanının özgün mekansal niteliği bozulmuştur.

Üçüncü katta 3K05 ile 3K01 mekanları arasına sonradan yapılan ahşap bölücü eleman ile tek bir mekan ikiye bölünmüştür ve bu da mekanın özgün niteliğini bozmuştur (Şekil C100).

3.8.3. İnsanların Neden Olduğu Bozulmalar

Kasıtlı Tahrip : Yapıda bazı mekanlarda pencerelerin üst doğramaları çıkartılarak klima üniteleri takılmıştır (Şekil C59). Yine klima üniteleriyle ilişkili olarak klima suyunu taşıyan borular pencerelerde açılan deliklerden geçirilmiştir (Şekil C75). Aynı şekilde bazı mekanlarda da klima yerine aspiratörler takılmıştır (Şekil C20). 2K01 mekanı özgün kapısı üzerinde de ahşap kapı kanadında boşluk açılarak cam takılmıştır (Şekil C85).Yapıda pek çok yerde kabloları diğer mekana geçirebilmek için kapı kasalarında, cephe üzerinden kabloları başka katlara aktarmak için pencereler üzerinde boşluklar açılmıştır (Şekil C191). Pencere önündeki jaluzilerin taşıyıcıları ahşap doğramaların üzerine takılmıştır (Şekil C192). Yapının dış yüzüne özensiz bir biçimde metal tabelalar asılmıştır (Şekil C144). Bazı kapıların ahşap profilli kasalarının üzerine laminat süpürgelikler takılmıştır. 1980’li yıllarda yapıdaki tüm ahşap kapılar yağlı boya ile boyanarak özgün niteliklerini kaybetmiştir.

Bakımsızlık : Yapıda özellikle pencerelere gerekli bakım zamanında yapılmadığı için bazı doğramalar artık kullanılamaz hale gelmiştir. Bodrum katta gerekli bakım yapılarak rutubetlenmeye karşı önlem alınmadığından bu katta yoğun şekilde rutubetlenme görülmektedir. Bu rutubetlenme nedeniyle duvar ve tavan yüzeylerinde sıva kabarması, volta döşemelerin profillerinde ve metal kapılarda paslanma meydana gelmektedir (Şekil C193). Bodrum kat dışında çatı katında ve diğer katlarda belli zaman aralıklarında badana yapılması gerekmektedir. Cumba çatısını taşıyan çelik tüm dış etkenlere açık olduğundan bugün çok kötü durumdadır ve bu nedenle yapıda kullanılan çelik malzemelerinin tümünün düzenli bakımları yapılmalıdır (Şekil C194).

Kötü Onarım: Üçüncü katta sahanlık, arşiv ve hela kısımlarındaki ahşap doğramalar rölöve çalışmaları sırasında değiştirilmiştir (Şekil C125-C126). Genel olarak aslına uygun detaylarda yenilenmiş olsa da yapılan işçilik, kullanılan malzeme yapının özgün doğramalarıyla aynı özellikte değildir ve hepsi birer kötü onarımdır.

Yapının arka cephesinde taş yüzeylerindeki yüzey aşınmaları çimento esaslı harçlar ile kapatılmaya çalışılarak cepheye özgün görünümü açısından zarar verilmiştir (Şekil C162-C164).

Üçüncü katta 3K01 mekanında yapılan badana çalışmaları sırasında meydana gelen bir kaza sonucu ahşap kapıya dökülen farklı renkteki boya özgün kapının görünüşünü bozmuştur ve bu şekilde bırakılmıştır.

Yapılan kötü onarımlar sonucunda yapıda neredeyse tüm özgün döşeme kaplamaları sökülerek yerlerine seramik, laminat parke gibi yapının özgün döşemeleriyle uyuşmayan kaplamalar yapılmıştır.

3.8.4. Dış Yüzeylerde Görülen Bozulmalar

Yapının her iki yönden bitişik olduğu binaların üstünde kalan, dolayısıyla herhangi bir dayanağı bulunmayan saçak altlarında derin çatlaklar oluşmuştur (Şekil C151). Çatlakların strüktürel sorundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Her iki cephede de çimento harcıyla yapılan birtakım müdahaleler vardır (Şekil C163). Bu müdahale cepheye zarar vermektedir ve renk, doku, malzeme açısından cephenin estetik değerini zedelemektedir. Yapının güneybatı cephesinde ikinci katta bulunan balkonların dış yüzeylerinde zaman içinde taş yüzeyinde ayrılma görülmektedir. Kuzeydoğu cephesinde yatay kat silmeleri ile düşey taş yüzeyler içinde kalan pencere çevreleri sıvalı yüzeylerdir. Özellikle üçüncü katta sıva yüzeyinde dökülme görülmektedir (Şekil C164).

Her iki cephede de kirlenme söz konusudur. Saçak altlarında en yoğun kirlenme görülmektedir çünkü bu alanlar yağmur suyuyla temizlenmemektedir. Güneybatı cephesinde saçak altında bulunan mukarnas bezemelerde siyah kabuk oluşumu görülmektedir (Şekil C195).

Cephedeki PVC yağmur iniş boruları oldukça kötü durumdadır. Bazı kısımlarda kopan borular nedeniyle sızan su cepheye zarar vermektedir. Boruların sızıntı yaptığı cephe yüzeylerinde yosunlanma meydana gelmiştir (Şekil C196). Güneybatı cephesinde saçak altlarındaki ahşap kaplama, yağmur iniş borularından sızan sular nedeniyle bozulmuştur (Şekil C197). Kuzeydoğu cephesinde de saçak altı çimento

bazlı bir malzemeyle sıvanmıştır ve oluklardan sızan su bu noktalarda rutubetlenmeye neden olmuştur.

Güneybatı cephesinde ikinci katta bulunan balkonlarda çevreden rüzgarla gelen tohumlar sonucunda çeşitli bitkiler oluşmuştur (Şekil C198). Tarihi yapılarda bakımsızlık nedeniyle oluşan bitkilerin kökleri taşları zaman içinde çatlatabilmektedir ve bu nedenle gerekli önlem alınmalıdır.

4. 19.YÜZYIL SONU 20.YÜZYIL BAŞINDA MİMARLIK SANATI

4.1. Osmanlı Mimarlığının Son Yılları

Osmanlı İmparatorluğu'nun gerilemeye başladığı dönemin 1699 yılında imzalanan Karlofça Andlaşması ile başladığı kabul edilmektedir. Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde genel olarak Batılılaşma adı verilen çabaların varlığının görüldüğü bilinmektedir. Batının özellikle askeri alanda üstünlüğünün farkedilmesiyle 18.yy'da ıslahat hareketleri başlamıştır. Bununla birlikte 18.yy'da sanatta, saray çevresinin yaşamında Batı etkisi başlamıştır. 18.yy yeni plan şemaları, yeni gereksinmeler, yeni tasarım kalıplarıyla birlikte Osmanlı mimarlığına kışla, askeri amaçlı fabrika, okul, çeşme, köşk, saray gibi yapıları getirmiştir (Özkan, Yavuz, 1985).

19.yy'da Avrupa'ya Endüstri ve Fransız Devrimleriyle başlayan sınıf çatışmaları egemen olmuştur. Yeni sosyal görüşler batıdan doğuya doğru yayılmıştır. Osmanlı İmparatorluğu kendi bünyesindeki bozukluklar ve bu yeni sosyal görüşler ile çözülmüştür ve 1922 yılında varlığını yitirmiştir (Yavuz, 1981).

19.yy'da Avrupa ile yoğun ilişkiler başlamıştır. 1839 Tanzimat Fermanı ile İmparatorluk Batı düşünce ve yaşantısına açılmıştır. Bu hareket ile birlikte sanatın her alanında Batı örnekleri görülmeye başlanmıştır. 19.yy'a kadar Hassa Mimarlar Ocağı'nda yetişen kişiler mimarlık işlerini sürdürmüştür. Bu yüzyılla birlikte geleneksel yapı yöntemleriyle yanıt verilemeyen karmaşık mekansal problemlerin çözümü için yabancı uyruklu ya da Batı eğitimi almış azınlık mimarlar görevlendirilmiştir. 19.yüzyıl sonlarında İstanbul'da çalışan yabancı mimarlardan en önemlileri Alexandre Vallauray ve Jachmund'dur. Bu iki mimarın yapıtlarında yöresel etkiler de görülmektedir. Bu yöresel etkiler Batı seçmeciliğine göre biçimlenmiş kütleler üzerine eklenen Osmanlı ve Arap mimarisinden esinlenen yapı öğeleriyle mimari üslup kargaşası yaratmışlardır (Yavuz, 1981).

Osmanlı Batılılaşma hareketi ile birlikte başlayan mimarlıkta ve kent yapısındaki değişimlere, büyük kentlerdeki belli başlı yapıların yabancı mimarlara yaptırılmasına, Türk mimarlığının kimlik değiştirmesine bir tepki olarak I.Ulusal Mimarlık Akımı doğmuştur (Baydar, 1980).

4.2. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi

Dönem 1908 yılında II. Meşrutiyet'in ilanı ile başlayıp, 1930'lara kadar devam etmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun çökmesine, genç Türkiye Cumhuriyeti'nin doğmasına tanıklık eden bu dönemde Türk Ulusçuluğu düşüncesi her alanda etkisini göstermiştir. Bu düşünce Osmanlı toplum yapısı üzerindeki Batı etkilerine bir tepki olarak doğmuştur (Yavuz, 1981). Bu akımın temelinde geleneksel Türk mimarlık biçimlerinin çağdaş mimarlık fonksiyonlarına uyarlanabileceği düşüncesi yatmaktadır. Ancak bu dönemde ürün vermiş mimarların tümüyle özgün bir Türk mimarisi çözümlemesini geliştirdiklerini söyleyemeyiz. Belirli bir ölçüde de olsa Avrupa mimarlık düşüncelerinin etkileri altında kalmışlardır (Alsaç, 1976). Mimar Vedat Tek ve Mimar Kemalettin Bey I. Ulusal Mimarlık Dönemi'ni yapıtlarıyla etkilemiş iki önemli isimdir. Kendileriyle aynı doğrultuda yürüyecek birçok öğrenci yetiştirmişlerdir.

4.2.1. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemindeki Ortak Biçimlenme Özellikleri

Dönemin ürün veren mimar ve mühendisleri Batı örneklerine göre düzenlenen teknik eğitim kurumlarında ve çoğu kez bu kurumlarda görevli yabancı uzmanların gözetiminde yetişmiş, ayrıca, çoğu Avrupa'daki okullarda eğitimlerini tamamlamışlardır. Bu yüzden ulusal mimarlık anlayışının altında, Batı kökenli bu eğitimin izleri görülmektedir. Kent ortamında yeni yapı türlerine gereksinim duyulmaya başlanması ve bu işlevlerin çoğunun Osmanlı toplumuna yabancı olması, bu tür yapıların Batı'daki örneklerinden yararlanılması sonucunu doğurmuştur. Bu şekilde çok katlı işhanları, bankalar, oteller, değişen ulaşım ve haberleşme koşullarına göre biçimlenen postane, istasyon, genişleyen yönetim örgütlerine yer sağlayan büyük hükümet binaları, Batı kökenli eğitim anlayışını karşılayabilecek okullar yapılmaya başlanmıştı. İstanbul'un yüzyıllar boyu değişmeyen ölçülü dokusu yerini ölçek ve biçimlenme anlayışı bakımından Avrupa kentlerine benzer bir

duruma bırakmaya başlamıştı. 19.yy sonlarında Avrupa ile yapılan ticari ilişkiler sonucunda çelik, cam ve benzeri endüstri ürünleri imparatorluk içinde karlı bir pazar bulmuştur (Yavuz, 1981)

Bu dönemde inşa edilen yapılar genellikle arsanın elverdiği ölçüde orta akstan simetrik olarak planlanmıştır. Ana girişler genelde simetri aksı üzerine yerleştirilmiştir. Yapıların sokaktan algılanabilen ön yüzlerinin görkemli bir biçimde bezenmesine önem verilmiştir. Simetrik düzenlenmiş yapının bu ön yüzünde simetriyi vurgulamak için orta doğrultuya ya da köşelere gelen mekanlar yapı yüzeyinden dışarı taşırılmıştır ya da bu vurgulama köşe kuleleri ile sağlanmıştır. Kullanılan yapı sistemi ne olursa olsun çevreye tarihi bir görünüm vermek adına yapıların dış yüzeyi kesme taş ile kaplanmış ya da kesme taş hissi verecek şekilde sıvanarak derzlenmiştir. Yapıların yüzey düzenlemelerinde Osmanlı mimarisinin öğeleri kullanılmıştır. Yapılar yeni Rönesans mimarisinde olduğu gibi, sürekli taş kuşaklarla yatay yönde üç ana bölüme ayrılmıştır ve her bölüm kendi içinde düzenlenmiştir, her katta değişik pencere biçimleri kullanılmış, yer düzeyinden çatıya kadar belirli bir düşey düzene göre çözümlenen bireysel yüzey dilimleri tüm yapı boyunca yinelenmiştir (Yavuz, 1981).

4.3. İstanbul Emniyet Sandığı Binasıyla Çağdaş Kamu Yapıları

4.3.1. İstanbul Birinci Vakıf Han

İstanbul, Sultanhamam'da 1911 yılında tasarlanmış ve daha sonra inşa edilmiş bir iş hanıdır. Bodrum katla birlikte yedi katlı olan yapının duvarları kesme taşla, döşemeleri çelik kirişleme sistemiyle yapılmış, üzeri, kiremit kaplı, kırma, ahşap bir çatı ile örtülmüştür .

İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nda olduğu gibi Birinci Vakıf Han'ın cephesi de kesme taş kaplamadır (Şekil D2). Yapının cephesi birinci ve dördüncü kat döşeme hizalarından geçen taş silmelerle yatay olarak üç bölüme ayrılmıştır. Yapının zemin katındaki pencereler işlevi nedeniyle büyük vitrin açıklıkları olarak tasarlanmıştır. Yapının üçüncü katındaki kemerli, üçlü pencere düzeni İstanbul Emniyet Sandığı Binası'ndaki pencere düzenine benzemektedir. Üçüncü kattaki bu pencere düzeni üzerinde İstanbul Emniyet Sandığı Binası'ndaki gibi mukarnas bezemeler vardır. Her

iki yapıda da birinci kattan başlamak üzere birer veya ikişer odanın kapalı cumba şeklinde dış yüzeye doğru taşındığını ve taş konsollar üzerinde taşındığı görülmektedir. Ancak Emniyet Sandığı Binası'nda kapalı cumba saçağın üzerine doğru çıkarken bu yapıda sadece üç katta devam etmektedir. Taş konsollar iki yapıda da mukarnaslarla bezenmiştir (Şekil D3). Cephede görülen bir başka ortak özellik geniş saçaklar ve saçak alt yüzlerinin ahşap çıtalar ile süslenmiş olmasıdır. Ancak Birinci Vakıf Han Binası'nda saçaklar demir payandalarla desteklenmiştir.

Yapının yuvarlatılmış köşesinden tek bir mekan olarak düzenlenmiş olan zemin katına girilir ve bu kattan ayrı bir merdiven ile ara kata ulaşılır.

Diğer katlara ulaşımı sağlayan ana girişte üç adet mermer basamak bulunmaktadır ve giriş kapısı demirdir (Şekil D4-D5). Ana giriş kapısından sonra içeride ikinci bir ahşap kapı bulunmaktadır (Şekil D6). Bu bilgiler bize İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nın olası girişi ile ilgili fikir vermektedir. Katlar birbirine üç kollu, mermer basamaklı, ahşap küpeşteli ve metal korkuluklu merdiven ile bağlanmaktadır (Şekil D7). Kat sahanlıklarında bulunan pencereler kapalı bir avluya açılmaktadır. Yıldırım Yavuz'un '*Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi ve Mimar A. Kemalettin Bey*' başlıklı doktora çalışmasındaki kesit çiziminden merdiven döşemesi ile çakışan iki adet pencere görülmektedir (Şekil D1). Bu tarz bir ilişki İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nda üçüncü katı çatı katına bağlayan, merdiven döşemesinin kestiği pencere boşluklarında da görülmektedir. Ancak Birinci Vakıf Han Binası'ndaki bu iki pencere günümüzde yoktur. Özgün çizimlerde görülen bu iki pencerenin inşaat aşamasında yapılıp yapılmadığı veya sonradan kapatılmış olabileceğine dair bir bilgi de bulunmamaktadır. Aynı şekilde İstanbul Emniyet Sandığı'ndaki pencerelerin sonradan mı yoksa yapıldığı zaman mı kapatıldığına dair herhangi bir bilgi yoktur. Bu pencerelerin arka cephedeki simetrik düzeni devam ettirmek için yapılmış olabileceği düşünülmektedir. Tüm katlarda merdivenler iç dükkan alanlarından ahşap kapılı bölücüler ile ayrılmıştır (Şekil D8). İstanbul Emniyet Sandığı yapısında da merdivenler ile iç ofis mekanları ahşap bölücü ile ayrılmıştır ancak bu ahşap bölücü sadece yapının birinci katında korunmuştur.

4.3.2. İstanbul İkinci Vakıf Han

İstanbul Sultanhamam'da yine Mimar Kemalettin Bey tarafından aynı yılda (1911) tasarlanmış bir iş hanıdır. Bodrum ile toplam altı kattan oluşan yapının dış duvarları kesme taşla, geri kalan duvarları tuğla ile yapılmıştır. Yapının döşemelerinde çelik kirişlemeler kullanılmıştır ve yapı ahşap kırma çatıyla örtülmüştür.

Dar yüzölçü arsa üzerinde inşa edilen yapının ön cephesi orta aks üzerinden simetrik bir şekilde düzenlenmiştir. Yapının girişi orta aks üzerinde konumlandırılmıştır (Şekil D9). Orta aksta bulunan mekanlar birinci kattan başlayarak saçak kotundan yukarıya ve yapı yüzeyinden dışarıya doğru kapalı bir cumba biçiminde taşınmıştır ve bu şekilde giriş aksı vurgulanmıştır (Şekil D10). Kapalı cumba taş konsollara taşınmaktadır ve bu konsollar mukarnaslarla bezenmiştir. Cephede görülen tüm bu özellikler İstanbul Emniyet Sandığı Binası cephesi ile büyük benzerlikler göstermektedir. Cephede gözlenen bir diğer benzer özellik de geniş saçaklar ve saçak alt yüzlerinin ahşap çıtalar ile süslenmiş olmasıdır. Aradaki tek fark İkinci Vakıf Han yapısında saçaklar demir payandalarla desteklenirken Emniyet Sandığı Binası'nda saçak düzenlenmesinde buna rastlanmamasıdır. Cephede gözlenen bir diğer ortak yön yapının üçüncü kat pencerelerinin üzerlerinde İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nda olduğu gibi mukarnaslı bezemelerin olmasıdır. Cephede birinci ve üçüncü kat hizalarında yatay taş silmeler bulunmaktadır, aynı şekilde Emniyet Sandığı Binası'nda da kat hizaları arka cephede taş kuşaklarla, ön cephede de katlardaki profilli çerçevelerin dış yüzünde kalan sade geçişlerle vurgulanmıştır.

Yapının özgün durumunda rüzgarlıklılık, çift kapılı bir girişinin olduğu Yıldırım Yavuz'un '*Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi ve Mimar A. Kemalettin Bey*' başlıklı doktora çalışmasındaki rölöve çizimlerinde görülmektedir (Şekil D11). Günümüzde yapıya dış yüzdeki tek bir kapıdan girilmektedir ve bu kapı özgündür. İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nın girişi tamamen değiştirilmiştir ancak yapıya girildiğinde görülen üç adet özgün mermer basamak, bu yapıda olduğu gibi binanın rüzgarlıklılık, çift kapılı bir girişinin olduğunu ortaya koymaktadır.

Yapıda hela kısımları merdiven kovanının yanında, arka cepheye bakan bir konumda ve her katta üst üste yerleştirilmiştir. Bu yerleşim şeması açısından da tez konusu yapıyla ortak özellikler taşımaktadır.

Yapının üç kollu merdiveninin mermer basamakları İstanbul Emniyet Sandığı Binası mermer merdiven basamaklarıyla aynı detaydadır (Şekil D12-D13). Merdivene yapıyla komşu bina arasında kalan alandan ışık alınmaktadır. Merdivenin küpeştesi ahşap, korkulukları demirdir. Merdiven boşluğunun yanında asansör bulunmaktadır. Asansör boşluğuna merdiven bitişlerinde yer alan bir pencere açılmaktadır. Özgün haliyle korunarak gelmiş bu pencerelerin denizlikleri mermerdir (Şekil D14). Yine Yıldırım Yavuz'un doktora tezindeki rölöve çizimleri incelendiğinde birinci katta merdiven ile dükkanların çift kanatlı üç kapılı bir bölücü ile ayrıldığı görülmektedir. Bu benzer özellik Emniyet Sandığı Binası'nda birinci katta korunarak gelmiş ahşap bölücüde de görülmektedir.

Yapıda ortak hol mekanının duvar-tavan birleşimlerinde (koltuk hizalarında) mukarnaslı bezeme görülmektedir. Buna karşılık Emniyet Sandığı'nın iç mekanları oldukça yalındır ve bu tarz süslemeler görülmemektedir. Yapının özgün döşeme kaplaması masif ahşap kaplamadır. Dükkanların özgün kapıları ahşaptır ve kapıların kasaları da profilli ahşaptır. Bu özellikler açısından da benzerlikler göstermektedir.

Bu dönemde yapılmış bodrum katlı binalar araştırıldığında, bodrum katla ilişkilerin dışarıdan olabileceği gibi iç mekandan da olduğu görülmüştür. Bu yapıda da özgün durumunda bodrum katla yapı arasındaki ilişkinin merdiven çıkışının altında kalan alandan sağlandığı öğrenilmiştir. Ancak bu geçiş günümüzde kapatılmıştır ve kullanılmamaktadır. Bu bilgi de bize Emniyet Sandığı Binası'nda yapıyla bodrum arasındaki ilişkinin bugün mutfak olarak kullanılan merdiven altındaki alandan sağlanabileceğini düşündürmüştür.

İkinci Vakıf Hamı'nın incelenmesi o dönemde inşa edilen yapıların girişlerini, planlamadaki yaklaşımlarını, cephe düzenlerini, katlar arasındaki (bodrum katla ilişkisi) ilişkilerini anlamak açısından faydalı olmuştur.

4.3.3. İncelenen Diğer Yapılar

İstanbul Emniyet Sandığı Binası ile aynı cadde üzerinde bulunan Cağaloğlu Ziraat Bankası bir dönem Emniyet Sandığı işleviyle de kullanılmıştır (Şekil D15). Günümüzde Ziraat Bankası'na ait olan ancak aktif olarak kullanılmayan bu yapının iç mekanları gezilmiştir ancak fotoğraf çekilmesine izin verilmemiştir. Cephesi

Barok mimari etkileri taşıyan banka binası biri bodrum kat olmak üzere toplam dört katlıdır. Yapı dikdörtgen bir plan şemasına sahiptir. Giriş katında ana girişin iki yanında yönetici odaları, merdiven çıkışı ve hol bulunmaktadır. Giriş katının geri kalan kısmı müşteri kabul salonu olarak tasarlanmıştır. Bu salon ahşap banko sistemi ile çevrilmiştir. Ahşap bankoyu oluşturan mobilyalar özgündür. Yapının bodrum katına yapıdaki ana merdiven çekirdeğinden inilmektedir. Aynı zamanda yapının bodrum katına dışarıdan da bir giriş vardır. Diğer banka yapılarında görülmeyen bir özellik müşteri kabul salonundan da kasa dairesine ulaşılmasıdır. Bodrum katta merdiven inişi üzerinde demir parmaklıklı kapılar bulunmaktadır, kasa odalarının girişinde de çelik kapı vardır. Yapının üst katına mermer basamaklı, çift kollu, ahşap korkuluklu ve metal parmaklıklı merdiven ile çıkılmaktadır. Yapıda görülen özgün kapılar ahşap profilli kapılardır. Yapının en üst katında özgün tek bir pencere üzerinde ‘İstanbul Emniyet Sandığı’ yazısı görülmüştür ki bu da yapının belirli bir dönem için İstanbul Emniyet Sandığı tarafından kullanıldığını doğrulamaktadır. Cağaloğlu Ziraat Bankası Binası’nda kapatılmış bir pencerenin iç yüzünde İstanbul Emniyet Sandığı Binası’nda görülen pencere iç yüzlerindeki metal kepenkten görülmüştür ve her iki kepengin detayı da aynıdır. İstanbul Emniyet Sandığı Binası’nın giriş katında görülen üç taraftan kapalı, tek yönden açık mekanların Cağaloğlu Ziraat Bankası’nda da görüldüğü gibi müşteri kabullerinin yapıldığı vezne alanları olarak tasarlanmış olabileceği düşünülmüştür. Cağaloğlu Ziraat Bankası yapısında da olduğu gibi bu işlevle yapılmış binaların bodrum katlarına dışarıdan olduğu gibi içeriden de ulaşıldığı görülmüştür.

Bir diğer yapı günümüzde Osmanlı Bankası Umum Müdürlüğü ve Merkez Bankası tarafından ortaklaşa kullanılan; 1890 yılında Osmanlı Bankası ve Tütün Rejisi idareleri tarafından yaptırılan banka binasıdır. Ölçek olarak İstanbul Emniyet Sandığı Binası ile farklı olsa da o dönemde inşa edilmiş yapıların girişi hakkında fikir vermesi nedeniyle incelenmiştir. Yapının mimarı Alexandre Vallauray’dır. Yapının cephesi Neo-Klasik üsluptadır. Yapının ön cephesi oldukça süslü, buna karşılık arka cephesi sadedir. Yapı iki ayrı kuruluş tarafından kullanılmak üzere tasarlanmıştır ve simetrik bir şekilde planlanmıştır. İki kuruluşa giriş yan yana bulunan iki adet aynı tarzdaki kapıdan sağlanmaktadır. Ana giriş kapısına iki adet mermer basamakla ulaşmaktadır ve kapı ahşaptır (Şekil D16). Kapının alt kotlarında dar, uzun camlı kısımlar bulunmaktadır ancak bu camlı bölümlerin iç tarafına güvenlik nedeniyle

demir parmaklık takılmıştır. Kapının üst kotlarında ise muhtemelen iç mekandaki giriş holüne ışık almak için daha büyük camlı boşluklar bulunmaktadır. Giriş kapısı çift kanatlıdır yanlarında da iki adet sabit kanat yer almaktadır. Ana giriş kapısından yaklaşık bir metre sonra iki adet mermer basamak bulunmaktadır ve bu basamakların sonunda da ikinci bir kapı yer almaktadır. Bu ikinci kapı çift kanatlı, çarpma ahşap bir kapıdır ve cam boşlukları diğer kapıya göre daha fazladır.

Günümüzde İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi olarak kullanılan Mimar Kemalettin Bey'in tasarladığı Kadılar Medresesi yapısı incelenen bir başka yapıdır. Binanın inşaatı 1913 yılında tamamlanmıştır. Bodrum katla birlikte dört kattan oluşmaktadır (Şekil D17). Restorasyon çalışmaları nedeniyle yapının içine girilememiştir, bu nedenle binanın dış cephesi incelenmiştir (Şekil D18). İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nın arka cephesinde olduğu gibi bu yapının tüm cephelerinde pencere kemerleri, katları ayıran kuşaklar ve silmeler taşla kaplanmıştır. Yapının cephesi yatay yöndeki taş kuşaklarla üçe bölünmüştür. İkinci katta kemerli, üçlü pencere düzeni İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nın pencere düzenine benzemektedir. Dikdörtgen açıklıklı üçüncü kat pencerelerinin üzerinde İstanbul Emniyet Sandığı Binası'nda olduğu gibi mukarnas süslemeler görülmektedir. Yapının girişinde iki adet mermer basamak bulunmaktadır. Binanın giriş kapısının alt kotları masif ahşaptır, üst kotları ise camlı kare bölüntülerden oluşmaktadır.

İstanbul Emniyet Sandığı Binası ile aynı dönemde yapılmış binaların plan, cephe kurgusunu görmek ve yapıdaki restitüsyon sorunlarına cevap bulmak için bu yapılar incelenmiştir. Bu sayede yapının günümüzde tamamen değiştirilmiş girişinin özgün tasarımı nasıl olabileceğine dair fikirler elde edilmiştir. Aynı zamanda da benzer işlevdeki yapıların incelenmesiyle bu tür yapılardaki ihtiyaçlara göre yapıların planlanışları, mekanların birbirleriyle ilişkileri görülmüştür.

5. RESTİTÜSYON

20.yy başında inşa edilmiş olan İstanbul Emniyet Sandığı binası günümüze nispeten iyi korunmuş bir durumda ulaşmıştır. Yapı 1927 yılına kadar Emniyet Sandığı Binası olarak, 1934'ten sonra Himaye-i Etfal Cemiyeti tarafından kullanılmıştır ve günümüzde de Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından kullanılmaktadır. Bu bilgilerden de anlaşıldığı üzere yapı sürekli kamu yapısı olarak işlevlendirilmiştir. Ancak yapılan kişisel görüşmeler sonucunda 1980'li yılların başlarında yapının zemin katının farklı işlevler için, diğer katlarının Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından kullanıldığı öğrenilmiştir. Yapıda bu kullanımlar sonucunda bir takım müdahaleler olmuştur. Restitüsyon kararlarından en zorlayıcısı yapının zemin kattaki girişidir. Diğer katlarda yapılan birçok müdahale yapıdan sağlanan veriler ve kişisel görüşmeler sonucunda elde edilen bilgiler ışığında çözümlenebilmektedir.

Yapılan araştırmalar sırasında yapıda 1987-1988 yıllarında '*Elif Ana Ayşe Kız*' isimli bir dizi filmin çekildiği öğrenilmiştir. Çok erken bir dönem olmasa da yine de yapının en azından girişine ilişkin veriler sunabileceği düşünülerek bu kaynak araştırılmıştır ve bu şekilde restitüsyon araştırmasına başlanmıştır. Film TRT için Filma Cass Ltd. Şti. tarafından çekilmiş dört bölümlük bir dizi filmidir. Filmin yönetmenleri Bilge Olgaç ve İsmet Arasan'dır. Yönetmen İsmet Arasan ve Filma Cass Ltd. Şti. ile irtibata geçilmiştir ancak her iki kaynak da arşivlerinde bu dizi filmin olmadığını söylemişlerdir. Filmin yayın hakları TRT'ye aittir ve film ancak yüksek bir bedel karşılığında TRT'den alınabilmektedir. Filmin yapım tarihinin çok eski olmaması nedeniyle ve restitüsyon sorunlarına ne kadar cevap bulacağı da bilinmediğinden bu kaynak TRT'den alınmamıştır.

Yapıya ilişkin eski fotoğraflara ulaşmak için çeşitli arşivler taranmış ancak herhangi bir sonuç elde edilememiştir. M.Kozan ile yapılan kişisel görüşmeler sonucunda 1980'li yıllarda yapının eski fotoğraflarının muhafazalı bir şekilde Ankara'daki Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne

gönderildiği öğrenilmiştir⁶. Ankara'daki Müdürlük ile temasa geçilmiş ve böyle bir kaynağın o dönemde Ankara'ya iletilmediği bilgisi teyit edilmiştir. Ancak 2004 yılında Ankara'daki Müdürlük binasının taşınması sırasında tüm eski belgelerin kolilenerek ileride kütüphane açıldığı zaman kullanılmak üzere bir depoya istiflendiği öğrenilmiştir. İlgili kişilerle yapılan görüşmeler bu kolilerin tasnif edilmediğini ortaya koymuş ve sözü geçen eski fotoğrafların nerede olabileceği hatta olup olmadığı hakkında da bir bilgi elde edilememiştir.

Restitüsyon çalışmalarına, yapıyla aynı dönemde yapılmış benzer özelliklere sahip kamu yapıları incelenerek devam edilmiştir. Yapı yapıldığı dönem ve cephe-plan şekillenışı bakımından Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nin izlerini taşımaktadır. Bu bağlamda yapının restitüsyon sorunlarına ışık tutabileceği düşünülen Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nde inşa edilmiş kamu yapıları incelenmiştir. Yapının restitüsyon sorunlarına cevap bulmak amacıyla incelenen yapılara dair yazılı ve görsel kaynaklar derlenerek, yapının kendisinden ve kullanıcılarından alınan bilgiler doğrultusunda restitüsyon önerisi hazırlanmıştır.

5.1. Yapıdaki Restitüsyon Sorunları

Yapıdan elde edilen veriler doğrultusunda, başlıca üç dönemin izleri olduğu belirlenmiştir. İlk dönem *özgün yapı* olarak adlandırılmıştır ve yapının yapıldığı ilk halini nitelendirmektedir. Diğer dönem *birinci dönem* olarak adlandırılmıştır. Son dönem de *ikinci dönemdir* ve yapının 1980'den sonra günümüze kadar geçirdiği müdahalelerle birlikte mevcut durumunu içermektedir. Eski kullanıcılardan alınan bilgiler ve kullanılan yeni malzemelerin niteliği, yapıdaki birtakım müdahalelerin ikinci döneme ait olduğunu ortaya koymuştur. Yazılı ve görsel kaynakların yetersizliği nedeniyle tarihi tam olarak saptanamayan ancak ikinci dönemden öce olduğuna inanılan müdahaleler de birinci dönem olarak nitelenmiştir. (Şekil E44-E45-E46-E47-E48-E49-E50-E51-E52). Hazırlanan restitüsyon projesinde yapının

⁶ Mete Kozan 1982 yılından beri 'Sicil Şefi' olarak yapıda çalışmaktadır ve görevini halen devam ettirmektedir.

yapıldığı ilk tarihler yani özgün yapı dönemi ele alınmıştır. Bu çalışma ile yapının ilk tasarımı aydınlatılmaya çalışılmıştır.

5.1.1. Restitüsyon Önerisi

5.1.1.1. Plan Restitüsyonu

Bodrum kata giriş günümüzde arka sokak üzerinden gerçekleştirilmektedir. Cephe düzenine bakıldığında bodrum girişinin konumunun özgün olduğu düşünülmektedir. Aynı dönemlerde inşa edilmiş banka binaları incelendiği zaman yapıların bodrum katlarında kasaların bulunduğu ve bodrum katlara yapıların iç mekanlarından da ulaşıldığı görülmüştür. Yapının İstanbul Emniyet Sandığı Binası için inşa edildiği düşünüldüğünde güvenlik açısından bodrum kata dış mekan dışında içeriden de bir girişin olması gerektiği düşünülmektedir. İç mekandan bodrum kata geçişi sağlayabilecek tek yer merdiven çıkış aksının altı olarak görülmektedir (Şekil E56). Merdiven çıkış aksının altında yer alan duvar içindeki boşluktan rahatlıkla bodrum kat merdiven sahanlığına ulaşılabilir. Günümüzde mutfak mekanı olarak kullanılan bu alanda çok fazla müdahale yapılmıştır ve bu nedenle de duvar yüzeyinde herhangi bir ize rastlanılmamıştır. Çağdaşı kamu yapılarının da incelenmesi sonucunda zemin kattan bodrum kata geçişi sağlayacak boşluğun merdiven çıkışının altında konumlanmış olabileceği düşünülmüştür. O.Kayacık⁷ ile yapılan kişisel görüşmelerde de zemin kattan bodruma inişin olduğu öğrenilmiştir ancak tam olarak yeri hakkında bilgi alınamamıştır. Yine incelenen çağdaşı banka yapılarında kasa odalarının bodrum katlarda konumlandığı görülmüştür. 1934 yılında Sosyal Hizmetler'e satılmasıyla birlikte yapının ihtiyaç programında hiç şüphesiz birtakım değişiklikler olmuştur ve bu nedenle bodrum katta herhangi bir kasa izine rastlanılmamıştır. BK02 mekanının bodrum kattaki diğer mekanlara kıyasla daha güvenilir bir konumda yer alması bu mekanın kasa odası olarak tasarlanmış olabileceğini düşündürmüştür (Şekil E55). İncelenen banka yapılarında kasa odalarının girişlerinde özel güvenli kapıların bulunduğu görülmüştür. Bodrum katta sadece bu mekanın kapısının düz lentolu olması nedeniyle bu mekanın

⁷ Oya Kayacık 1960'lı yıllardan beri Sosyal Hizmetler Kurumu'nda gönüllü anne olarak hizmet vermektedir ve günümüzde de bu görevini devam ettirmektedir.

kapılarının diğer mekanlara kıyasla daha farklı olabileceği düşünülmüştür (Şekil C11). Tüm bu nedenlerle bodrum katta yer alan BK02 mekanının tasarlandığı dönemde kasa odası işleviyle kullanılmış olabileceği fikri edinilmiştir. Yapının daha önceki yıllarda sobayla ısıtıldığı yapılan bazı kişisel görüşmeler sonucunda öğrenilmiştir. Günümüzde kazan dairesi olarak kullanılan mekan merkezi ısıtma sisteminin getirilmesinden önce depo ya da arşiv olarak kullanılmış olabilir.

Zemin kat yapının en çok müdahale görmüş katıdır. Hazırlanan dönem analizinde de görüldüğü gibi danışma-yemekhane ile koridor arasında kalan duvar bir ikinci dönem ekidir (Şekil E44). Aynı zamanda giriş kapısı, danışma ve yemekhane girişlerini oluşturan PVC ve alüminyum kapılar, doğramalar da birer ikinci dönem ekidir. Bu ekler kaldırıldığı zaman yapıya girişin geniş bir alandan yapıldığı görülmektedir (Şekil E56). O.Kayacık ile yapılan kişisel görüşme sonucunda yapının giriş kapısının çift kanatlı olduğu ve yanlarda sabit birer kanat olduğu ve kapının demir olduğu öğrenilmiştir. Günümüzde dış cepheyle aynı hizaya takılmış olan giriş kapısının özgün konumunda girişte bulunan duvar yüzeylerindeki çıkıntının bulunduğu noktada olduğu düşünülmektedir. Eldeki bu veriler ile çağdaş kamu yapılarının incelenmesi sonucunda çift kanatlı, iki yanında sabit birer kanadı olan, üst kotlarda camlı, demir bir giriş kapısı önerilmiştir (Şekil E56-71). Yapıyla aynı dönemde inşa edilmiş binalar incelendiği zaman genellikle girişlerin rüzgarlıklıklı, çift kapılı olduğu görülmüştür (Şekil D4-D11). Zemin katta girişten hemen sonra başlayan üç adet mermer basamak da yapının girişinin rüzgarlıklıklı, çift kapılı bir giriş olduğunu göstermektedir. Bu ikinci kapı için de birinci kattaki gibi cam bölmeli, çift kanatlı, ahşap bir kapının olabileceği düşünülmüştür ve bu yönde bir öneri getirilmiştir (Şekil E62-E63). Yapının girişi bu şekilde düzenlendiğinde ve ikinci dönem ekleri kaldırıldığında geniş bir giriş mekanı ortaya çıkmaktadır. ZK01 ile ZK03 mekanlarına holden basık kemerli girişlerle geçilmektedir. Bu geçişler günümüzde de özgün şeklindedir ancak kapıları değiştirilmiştir. ZK01 mekanından ZK05 mekanına, ZK03 mekanından ZK04 mekanına da basık kemerli bir geçişten girilmektedir. Bu iki geçiş de korunmuştur ancak kapıları özgün değildir. ZK01 mekanı ile ZK03 mekanlarının güneybatı duvarı üzerinde alt kotlarda yer alan pencereleri ve duvarı bazı müdahalelere uğramıştır. Duvar kalınlığı alt kottaki pencerelerin bulunduğu noktada inceltirilmiştir. ZK04 mekanının hole bakan güneydoğu duvarı ile ZK05 mekanının hole bakan kuzeybatı duvarlarının sonradan

yapıldığı düşünülmektedir. Rölöve planında ZK05 nolu mekanda günümüzde duvarlarda özgün süpürgelik izlerine rastlanmaktadır ancak mekanın kuzeybatı duvarı üzerinde herhangi bir ize rastlanmamaktadır ve duvar kalınlığı diğer iç duvar kalınlıklarından daha azdır. Aynı şekilde ZK04 mekanının güneydoğu duvarının birtakım müdahalelere uğradığı görülmektedir. Ayrıca M. Erdoğan ile yapılan kişisel görüşmede yapının girişinde direklerin (kolonların) bulunduğu öğrenilmiştir. Tüm bu bilgiler ışığında ZK04 mekanının güneydoğu duvarı ile ZK05 mekanının kuzeybatı duvarlarının sonradan oluşturulduğu, özgün tasarımında bu mekanların üç yüzü kapalı tek yüzü hole bakan eyvan tarzında tasarlanmış mekanlar olduğu düşünülmüştür (Şekil E56). M.Erdoğan'ın sözünü ettiği kolonlardan biri günümüzde de mevcut olan holün güneydoğu duvarındaki kolondur, diğer kolon ise günümüzde belirli bir kottan kesilmiş olan holün kuzeybatı duvarı üzerindeki kolondur. İstanbul Emniyet Sandığı'ndaki işlevler düşünüldüğünde zemin katın daha çok günlük işlemlerin yapıldığı kat olduğu düşünülmüştür ve ZK04 ile ZK05 mekanlarının bir yüzü hole açıldığı için bu mekanların vezne işleviyle kullanılması akla yakın bulunmuştur (Şekil E67-E68). Günümüzde ZK05 vezne mekanı ile ZK02 ofis mekanı arasındaki duvarda boşluk bulunmaktadır ancak bu geçişin sonradan açıldığı düşünülmektedir. Çünkü bu geçiş zemin katta diğer mekanlarda gördüğümüz geçişlere boyut ve form açısından uymamaktadır (Şekil C21). Diğer tüm geçişler basık kemerli iken bu geçiş düz lentoludur ve konumu itibariyle de özgün olmadığı düşünülmektedir. ZK02 ofis mekanına günümüzde hol mekanının güneydoğu duvarında yer alan basık kemerli bir girişten girilmektedir ve bu giriş özgündür ancak kapısı zaman içerisinde değiştirilmiştir. ZK02 ofis mekanında günümüzde çift doğrama vardır ancak bunun özgün durumunda tek olduğu düşünülmektedir çünkü dış yüzdeki özgün ahşap doğramanın önünde metal kepengin taşıyıcısı bulunmaktadır. Simetrik plan şeması ve holün kuzeybatı duvarı üzerindeki basık kemer düşünüldüğü takdirde ZK07 mekanına da ZK02 mekanında olduğu gibi basık kemerli bir girişten ulaşıldığı düşünülmüştür. Günümüzde ZK07 mekanının güneydoğu duvarı üzerinde büyük bir yemekhane alanı elde etmek için boşluklar oluşturulmuştur. Yine ZK07 mekanının kuzeydoğu duvarı da daha geniş bir mekan elde etmek için inceltirilmiştir ve doğramaları değiştirilmiştir (Şekil C37). Ancak günümüzde özgün duvar kalınlığına, pencere boyutlarına ilişkin izler bulunmaktadır ve bu mekanda yer alan pencere düzeninin de simetrik ZK02 mekanında olduğu gibi ikili bir düzende olması genel karaktere uygundur (Şekil E61). Zemin kattaki

kapıların hepsi zaman içerisinde değiştirilmiştir ancak bu katta da üst katlarda olduğu gibi özgün durumunda ahşap kapıların olduğu düşünülmektedir. Üst katlarda tüm pencerelerin iç yüzünde metal elemanlar vardır ve bunlar metal kepenklerin taşıyıcısıdır. Yapı İstanbul Emniyet Sandığı için yapıldığından güvenlik önemlidir, bu nedenle zemin katta da tüm pencerelerin önünde metal kepenklerin olduğu düşünülmektedir. M.Erdoğan ile yapılan görüşmede merdiven çıkış aksının altında yer alan mekanın açık olduğu herhangi bir bölücü ile ayrılmadığı öğrenilmiştir. Bu nedenle günümüzde niteliksiz eklerle ayrılan mutfak mekanı özgün durumunda yoktur ve günümüzde ahşap lambri ile oluşturulmuş tavan kaplaması da yoktur. Bodrum kat restitüsyon önerisinde de bahsedildiği üzere merdiven çıkışının altından bodrum kata geçişin olduğu düşünülmektedir (Şekil E67). Günümüzde mutfak olarak kullanılan bu mekanın güneydoğu duvarında bir girinti vardır ve bu ipucu da bu duvar üzerinde bir boşluğun bulunması nedeniyle zaman içerisinde müdahaleye rahatlıkla uğramış olabileceği fikrini akla getirmektedir. O. Kayacık ile yapılan kişisel görüşmede merdiven çıkışı altından zemin kattan arka sokağa çıkıldığı öğrenilmiştir. Yapıdaki genel planlama ve cephe düzeni anlayışına bakıldığında simetriye önem verildiği görülmektedir. Bu nedenle bodrum kata inişin bulunduğu yerin özgün olduğu düşünüldüğünden zemin kattan arka sokağa çıkışı sağlayan kapının da cephe düzenlenişi açısından, diğer kapıya simetrik bir konumda yer almasının daha uygun olduğu düşünülmüştür (Şekil E72). Zemin kattan arka sokağa çıkışı sağlayan kapının özgün tasarımı konumunun bugünkünden biraz daha kuzeybatı yönünde olduğu düşünülerek, restitüsyon projesinde bu şekilde gösterilmiştir. Günümüzde mutfak olarak kullanılan bu alan çok fazla müdahale görmüş olduğundan, bu restitüsyon önerisinin mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Genel olarak zemin kat özgün plan kurgusuna bakıldığında; rüzgarlıklılık , çift kapı ile geniş bir hole girildiği ve bu mekanın kuzeydoğu yönünde merdiven çıkışının görüldüğü ve arka cepheyle bağlantıyı sağlayan bir kapının olduğu düşünülmektedir (Şekil E56). Ayrıca hol mekanının simetrik iki yanında üçer adet mekanın bulunduğu ve bu mekanlardan ortada bulunanlarının birer yüzlerinin eyvan gibi hole açıldığı ve köşelerinde kolonların olduğu, yine bu mekanların güneybatı yönündeki diğer mekanlar ile arasında basık kemerli bir geçiş olduğu düşünülmektedir.

Birinci, ikinci ve üçüncü katlardaki 1K05, 2K05 ve 3K05 mekanlarının güneydoğu duvarlarında aynı noktalarda niş görülmektedir (Şekil E70). Aynı şekilde 1K09 ve

2K04 mekanlarının kuzeybatı duvarlarında basık kemerli , 2K04 ve 3K04 mekanlarının güneydoğu duvarlarında düz lentolu nişler bulunmaktadır (Şekil E65-E66). 1904 tarihli Goad, 1913 tarihli Deutches Syndikat ile 1928 tarihi Tapu Kadastro Müdürlüğü'nde incelenen haritalarda yapının güneydoğu yönünde herhangi bir yapı bulunmamaktadır (Şekil A7-A8). Bu nedenle başlangıçta 1K05, 2K05 ve 3K05 mekanlarında yer alan nişlerin pencere olabileceği düşünülmüştür. Bu nişlerin alt kotları özgün pencere alt kotlarını tutmaktadır ancak üst kotları özgün pencerelere uymamaktadır. Yapıda cephelerde ve plan şemasında simetri hakimdir bu nedenle de yapının güneydoğu cephesinde sadece birer tane pencerenin açılmış olabileceği fikri bu nişlerin pencere olabileceği fikrini çürütmektedir. Bu nişlerin pencere olarak nitelenmesi halinde aynı formdaki 1K09 ve 2K04 mekanlarının kuzeybatı duvarlarındaki nişlerinde pencere olduğunu düşünmek gerekir. Ancak eski haritalarda da görüldüğü üzere yapının kuzeybatı yönünde yapıya bitişik nizamda bir yapı bulunmaktadır ve bu nedenle bu duvar üzerindeki nişlerin pencere olma olasılıkları düşüktür. Ayrıca 1K09 ve 2K04 mekanlarının dar uzun mekanlar olması nedeniyle sürekli kullanılan ofis mekanları değil de daha seyrek kullanılan arşiv mekanları olabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle sürekli kullanılamayacak bir mekana üç adet pencere açmanın da doğru bir çözüm olmayacağı fikrine varılmıştır. Tüm bu düşüncelerin sonucunda bu nişlerin yapının ilk yapıldığı dönemde de niş olarak tasarlanmış olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yapının birinci, ikinci ve üçüncü katlarında hela mekanlarının aynı noktada merdiven yanında konumlandırıldığı ancak ikinci ve üçüncü katlarda tek olan helanın birinci katta iki tane olduğu görülmektedir (Şekil E7-E9-E11). Birinci katta kuzeybatı yönündeki helanın lavabosunun giderinin açıktan gitmesi ve suyun hela üzerinden atılması bize bu helanın sonradan yapılmış olabileceğini düşündürmektedir çünkü diğer katlarda giderler açıkta değildir. Bu nedenle birinci katta helalar arasındaki duvarın özgün durumunda ikinci ve üçüncü katlarda olduğu gibi mekanı tam olarak ikiye böldüğü düşünülmektedir (Şekil E57). Birinci kattaki hela mekanının müdahale gördüğü düşünülürse özgün durumunda üçüncü kattaki gibi mekanın güneydoğu duvarında iki adet nişin olabileceği düşünülmüştür (Şekil E66). İkinci katta çay ocağı olarak kullanılan mekanda da su tesisatı bulunmamaktadır. Üçüncü katta güneydoğu duvarı üzerinde iki adet düz lentolu niş bulunmaktadır. İkinci katta ise üçüncü kattaki nişlerin bulunduğu yerde birer adet niş ve kapı

bulunmaktadır (Şekil E9). İkinci katta çay ocağına girişi sağlayan bu kapının kanadı özgündür ancak kasası özgün değildir. Tüm bu veriler sonucunda ikinci kattaki 2K04 mekanının günümüzdeki girişinin mevcut bir niş üzerinden kapı boşluğu yaratılarak tasarlanmış olduğu, özgün tasarımında girişin 2K03 mekanından sağlandığı düşünülmektedir (Şekil E58). Üçüncü kattaki 3K04 mekanının planlanışının özgün olması dolayısıyla da birinci ve ikinci katlarda da ıslak hacmin bir adet olduğu ve merdiven kovanı yanında konumlandığı, kuzeybatı yönünde kalan diğer mekanların da ön cepheye bakan 1K03, 2K03, 3K03 mekanlarına bağlı birer küçük oda olduğu düşünülmüştür.

İkinci katta 2K03 mekanında güneydoğu duvarı üzerinde bir niş bulunmaktadır. Bu nişin etrafında 134cm genişliğine, 294 cm yüksekliğinde sıva izi görülmektedir ve bu sıva izinin olduğu alanda özgün süpürgelik kesintiye uğramaktadır (Şekil C74). Bu bilgiler de nişin bulunduğu alanda bir kapının olduğunu ve bu şekilde 2K02 mekanına geçildiğini göstermektedir. Aynı şekilde orta akstan simetrik konumda 2K01 mekanının kuzeybatı duvarında yaklaşık aynı boyutlarda bir sıva izi bulunmaktadır. Bu da bize bu noktada da bir kapının olabileceğini düşündürmektedir.

Üçüncü katta 3K05 ile 3K01 mekanları arasındaki bölücünün sonradan yapıldığı M.Erdoğan ile yapılan kişisel görüşmeler sonucunda öğrenilmiştir (Şekil C100). Birinci kat ve ikinci kattaki bu iki mekan arasındaki plan kurgusu düşünüldüğünde bu katta da bu iki mekan arasında duvar olduğu ve mekanlar arasındaki geçişin tek kanatlı ahşap bir kapı ile yapıldığı düşünülmektedir(Şekil E59). Aynı zamanda 3K01 ve 3K05 mekanlarında ahşap bölücünün yanındaki duvar yüzeyinde sıva izi görülmektedir ve bu da sonradan kapatılmış bir kapının söz konusu olabileceğini göstermektedir.

Birinci katta kat sahanlığı ile hol arasında bulunan ahşap bölücü içindeki kapının ikinci ve üçüncü katlarda yalnızca kasası kalmıştır. Bu da ikinci ve üçüncü katlarda da özgün tasarımında birinci kattaki ahşap bölücü içinde kapının olduğunu göstermektedir.

Yapının girişinde üç adet özgün mermer basamağa kadar olan kısımda mermer döşeme korunarak kalmıştır (Şekil C32). Bu nedenle yapının zemin katında giriş ve

holün döşeme kaplamasının özgün durumunda mermer olduğu düşünülmektedir. Üçüncü kattaki arşiv mekanında döşeme kaplaması özgün ahşap masif döşemedir (Şekil C114). Bu nedenle yapıdaki diğer ofis mekanlarının döşemelerinin de masif ahşap kaplama olabileceği düşünülmüştür. M. Erdoğan ile yapılan kişisel görüşmeler sonucunda katlardaki kat sahanlıkları ile hollerde döşemenin terrazzo olduğu öğrenilmiştir.

5.1.1.2. Cephe Restitüsyonu

Yapının güneybatı cephesinde giriş kapısı dışında çok büyük bir müdahale yoktur (Şekil C144). Daha önce belirtildiği üzere O.Kayacık ile yapılan kişisel görüşme sonucunda yapının giriş kapısının çift kanatlı metal bir kapı olduğu ve her iki yanında da sabit birer kayıt bulunduğu öğrenilmiştir. Ancak yapıya ait eski fotoğraf bulunamadığı için yapının giriş kapısına muhtemel bir öneri getirilmiştir. Mimar Vallaury'nin Eminönü'ndeki Osmanlı Bankası Binası ile Mimar Vedat Tek'in 1. ve 2. Vakıf Han binalarında giriş kapılarının masif metal olduğu görülmüştür (Şekil D5-D9). İstanbul Emniyet Sandığı Binasının işlevi nedeniyle güvenliği önemlidir. Bu nedenle giriş kapısının alt kotlarında masif metal çift kanatlı bir kapı ile iki yanında sabit kanatlı bir kapı önerilmiştir (Şekil E71). İç mekanda hol alanının hiçbir yerden ışık almaması nedeniyle giriş kapısının üst kotlarının ufak camlı yüzeylere sahip olabileceği düşünülmüştür. Pencere önünde bulunan metal kepenkler metal silindir çubuklar ile bir eksen üzerinde hareket etmektedir. Aynı şekilde giriş kapısının kanadının da silindir kesitli metal çubuklara taşınmış olabileceği düşünülmüştür ve bu şekilde bir giriş kapısı önerilmiştir.

Güneybatı cephesinde sadece ikinci kat müdür odasının üst pencereleri vitraylı şekilde günümüze ulaşmıştır (Şekil C156). Cephedeki tüm pencerelerin üst bölümlerinin de vitraylı olduğu düşünülmektedir.

Yapının kuzeydoğu cephesinde yer alan bodruma girişi sağlayan kapının yerinin özgün olduğu düşünülmektedir ancak kapının boyutlarının zaman içerisinde değiştirildiği düşünülmektedir. Kapının bulunduğu duvarın birtakım müdahalelere uğradığı görülmektedir. Güvenlik nedeniyle bu kapının da metal olduğu düşünülmektedir. Cephedeki simetrik biçimlenişe göre yapının zemin katına girişi sağlayan kapının biraz daha kuzeybatı yönünde olması gerektiği düşünülmüştür

(Şekil E72). Yine bu kapının da güvenlik nedeniyle metal olabileceği düşünülmüştür. Günümüzde de olduğu gibi yapının özgün durumunda kuzeydoğu cephesinde iki adet kapının olduğu düşünülmektedir. Nispeten korunaklı bir giriş elde etmek amacıyla bu iki kapının üzerinde bir saçağın olabileceği düşünülmüştür ve bu iki girişin üzerine metal taşıyıcılı cam yüzeyli bir giriş saçağı önerilmiştir.

Kuzeydoğu cephesinde zemin katta yer alan bugünkü yemekhane mekanının pencereleri zaman içerisinde değiştirilmiştir ve pencerelerin bulunduğu bu cephe üzerindeki duvar kalınlığı azaltılmıştır. Duvar yüzeyindeki izlerden ve simetriği konumundaki yine bu cepheye bakan mekanın incelenmesi sonucu burada ikili pencere düzeninin olduğu görülmüştür (Şekil E61). ZK07 mekanındaki pencerelerin de ZK02 mekanındaki gibi olduğuna karar verilmiştir. Güvenlik nedeniyle ZK02 mekanı ile 1K08 ara kat sahanlığının pencerelerinin dışında demir parmaklıkların olduğu görülmektedir. Bu nedenle ZK07 pencerelerinin dışında da demir parmaklıkların olabileceği düşünülmüştür (Şekil E72).

Üçüncü katı çatı katına bağlayan ahşap merdiven döşemesinin kestiği pencerenin de diğer tüm pencerelerde olduğu gibi ahşap doğramalı olduğu ancak bulunduğu konum nedeniyle açılmayan sabit doğramalarının olduğu düşünülmektedir (Şekil E72). Bu pencerelerin arka cephedeki simetrik düzenlenişi bozmamak için yapıldığı, iç kısımlarında bulunan metal kapakların özgün olduğu düşünülmektedir. Nitekim bu pencere düzenine benzer bir örnek de yapıyla aynı dönemlerde inşa edilmiş Birinci Vakıf Han Binası'nda görülmektedir (Şekil D1).

Merdiven ara sahanlıklarında bulunan baca çıkışının sonradan eklendiği düşünülmektedir çünkü tüm ara kat sahanlıklarında özgün mermer süpürgelik görülmektedir ancak bu baca çıkışlarının etrafında özgün mermer süpürgelik yoktur. Bu nedenle de kuzeydoğu cephesinden algılanan bu bacanın özgün tasarımda bulunmadığı düşünülmektedir.

Güneybatı cephesinde olduğu gibi bu cephede de pencerelerin üst kotlarının özgün durumunda vitraylı olduğu düşünülmektedir.

5.1.1.3. Vaziyet Planı Restitüsyonu

Eski haritaların incelenmesi sonucunda yapının inşa edildiği dönemde güneydoğu parselinin boş olduğu, kuzeybatı yönündeki parselinde ise bitişik nizamlı dört katlı bir yapı bulunduğu görülmüştür.

Yapının güneybatı yönündeki girişi önünde bugün bir kısmı yeni kaldırım altında kalmış olan özgün kaldırımın izi görülmektedir (Şekil C143). Özgün kaldırım yapının kuzeybatı yönünde kaldırım kotunun altında kalırken güneydoğu yönünde kaldırım etrafındaki özgün mermerler ve bunları bağlayan kenetler görülebilmektedir. Yapının özgün durumunda bu kaldırımın yapı boyunca devam ettiği düşünülmektedir (Şekil E56).

6. RESTORASYON

İstanbul Emniyet Sandığı Binası inşa edildiği tarihten günümüze kadar kamu yapısı olarak kullanılmıştır. Günümüzde de aktif olarak kamu kuruluşu tarafından kullanılan yapıya yeni bir işlev önerisi getirilmesi düşünülmemiştir.

Bilindiği üzere kamu yapıları bürokratik engeller nedeniyle uzun süreler bakımsız kalmaktadır. Çalışma kapsamında yapıda görülen bozulmaların nedenleri araştırılmıştır. Yapılan kronolojik analiz ve restitüsyon çalışmalarıyla elde edilen bilgiler ile yapıdaki değişiklik ve ekler tespit edilmiştir. Restorasyon çalışmasında yapıda görülen bozulmalara, sorunlara, zaman içinde yapının tarihi ve estetik değerini bozan müdahalelere cevap aranmıştır. Çalışmada öncelikle yapının mekansal bütünlüğünü bozan eklerden arındırılması amaçlanmıştır, özellikle zemin kattaki son dönem eklerinin kaldırılarak simetrik plan şemasının ortaya çıkması önerilmiştir. Öneri kapsamında yapılacak müdahalelerin basit onarımlar şeklinde olmasına dikkat edilmiştir. Çalışmada strüktürel birtakım elemanların bütünlenmesi öngörülmüştür ancak restorasyon çalışmasına başlanmadan önce bu tür kararların sağlıklı alınabilmesi ve strüktür bozulmalarının tespisi için inşaat mühendisleriyle işbirliği içinde olunmalıdır. Bilindiği gibi, restorasyon çalışmalarında alınacak kararlarda farklı disiplinlerdeki uzmanlarla ortak bir proje hazırlanması büyük önem taşımaktadır.

6.1. Yapının Bugünkü İşlevine Yönelik Kullanım Önerileri

Restorasyon çalışmasında yapıya yeni bir işlev önerilmemiş, kullanıcılarla yapılan kişisel görüşmeler sonucunda saptanan sorunlar değerlendirilerek restorasyon önerisinde bu işlevsel sorunlara yanıt aranmıştır.

Bodrum kattaki mekanların günümüzde de olduğu gibi depo ve kazan dairesi olarak kullanımlarına devam etmeleri düşünülmüştür. Bodrum kata girişi sağlayan camlı niteliksiz metal kapının yerine daha sade ve sağlam olan nitelikli bir metal kapı

önerilmiştir (Şekil E89). Kullanım alanı ve biçim olarak daha elverişli bir mekan olan BK02 mekanında profesyonel kilitli arşiv dolaplarının kullanılması önerilmektedir. Bu çözüm daha fazla dosyanın daha düzenli saklanmasına olanak sağlayacaktır. BK03 mekanı içerisinde sonradan oluşturulan duvar ile PVC bölücünün kaldırılmasının uygun olacağı düşünülmüştür (Şekil E73). Bu şekilde BK03 mekanının kazan dairesi işlevini devam ettirmesi ve bir bölümünün de kapalı dolaplara ayrılarak depo olarak kullanılması uygun olacaktır. BK04 ve BK05 mekanlarının da yine depo olarak kullanılması öngörülmüştür.

Restorasyon önerisinde zemin katın yapılan son dönem eklerinden arındırılmasına karar verilmiştir. Danışma, yemekhane ve mutfak gibi mekanları oluşturan alüminyum, PVC bölücüler ile sonradan yapılmış duvarın kaldırılması öngörülmektedir (Şekil E74). Günümüzde yapının girişini sağlayan PVC doğramalar yerine eldeki veriler doğrultusunda çift kanatlı, ahşap sade bir kapının yapılmasının uygun bir çözüm olacağı düşünülmüştür. Yapıda kontrollü bir giriş sağlamak için ilk giriş kapısından sonra ikinci bir kapının olması gerekliliği düşünülmüştür ve bu kapının minimum kayıtlı sensörlü cam bir kapı olmasının doğru olacağına karar verilmiştir (Şekil E80-E81). Zemin katta mekanlara girişi sağlayan basık kemerli geçişlerde bulunan nitelsiz metal kapıların yerine sade cam kapılar yapılması önerilmiştir (Şekil E85-E86). Yapının simetrik plan şeması ele alınarak ve yapıdan elde edilen veriler doğrultusunda ZK07 Basın-yayın odası oluşturulmuştur ve yine aynı şekilde elde edilen veriler doğrultusunda ZK04 ve ZK05 mekanlarının üç taraftan kapalı, koridor mekanına bakan yüzleri açık eyvan şeklinde mekanlar olarak düzenlenmiştir. Günümüzde de son dönemlerde kullanılmamaya başlanan yemekhane mekanının ve bununla beraber mutfak mekanının kaldırılması öngörülmüştür çünkü bu işlevlerin oluşturulmasını sağlayacak yeterli donanım bulunmamaktadır ve bu nedenle bu ihtiyaçların dışarıdan sağlanması daha doğru olacaktır. Restorasyon önerisinde zemin katta toplam yedi mekan bulunmaktadır. ZK01 ve ZK03 mekanları evrak kayıt ofisleri olarak işlevlendirilmiştir. ZK01 mekanını ZK05 mekanına bağlayan basık kemer geçişinde bulunan nitelsiz alüminyum doğrama yerine çift kanatlı cam kapı önerilmiştir ve ZK05 danışma odasına ZK01 mekanındaki bu kapıdan girilmektedir (Şekil E81). Aynı şekilde ZK03 ile ZK04 mekanları arasındaki basık kemerli geçiş içinde çift kanatlı cam bir kapı, ve ZK04 santral mekanının koridora bakan yüzünden de cam kapılı bir giriş önerilmiştir

(Şekil E81). ZK01 ve ZK03 mekanlarının pencere alt kotlarındaki duvar kalınlıklarının değiştirilmiş olduğu görülmektedir. Bu duvarların özgün duvar kalınlıklarına getirilmesine karar verilmeden önce strüktürel açıdan konunun uzmanları olan inşaat mühendislerinin bu durumu incelemeleri gerekmektedir. Yine aynı şekilde koridor mekanının kuzeybatı duvarında yer alan kesik kolonun da tamamlanması öncesinde yük aktarımı konusunda bir sorun yaşanmaması için ilgili bir uzmanın görüşleri alınmalıdır. ZK07 mekanı, ihtiyaç duyulan yeni bir işlev olan basın yayın odası olarak düşünülmüştür. Bu mekandaki kuzeydoğu duvarında yer alan özgün olmayan doğramanın kaldırılarak eldeki veriler doğrultusunda özgün durumlarına dönüştürülmeleri önerilmiştir (Şekil E79). Merdiven çıkışı altında yer alan Taşsavaklar Sokağı'na çıkışı sağlayan niteliksiz metal kapı yerine nitelikli sade ve sağlam bir kapının yapılmasının uygun olacağı düşünülmüştür (Şekil E90). Birinci katta yer alan hukuk odasının zemin kata alınarak birinci katın tamamen sosyal servise ayrılmasının işleyiş bakımından daha uygun olacağına karar verilmiş ve bu nedenle ZK02 mekanı hukuk odası olarak işlevlendirilmiştir. Zemin kattaki ofis mekanlarının döşeme kaplamalarının masif ahşap olarak yenilenmesi öngörülmüştür. Koridor mekanının seramik döşeme kaplamalarının girişteki gibi beyaz mermer ile değiştirilmesinin daha uygun olacağı düşünülmüştür.

Günümüzde birinci kat sosyal servis tarafından kullanılmaktadır ancak yapılan gözlemler sonucunda bu mekanların yetersiz olduğu görülmüştür ve bu nedenle günümüzde birinci katta yer alan hukuk odası zemin kata alınarak bu ofis mekanı da sosyal servise ayrılmıştır. Bu katta sadece hela mekanında mekansal değişiklik yapılması önerilmiştir. Eldeki veriler ışığında yapının özgün durumunda bu katta da diğer katlardaki gibi tek bir hela mekanının olduğuna karar verilmiştir. Bu nedenle hela sayısı teke indirilmiş ve niteliksiz ahşap kapıların sade, masif ahşap kapılar ile değiştirilmesi düşünülmüştür (Şekil E75). Günümüzde kadın tuvaleti olarak kullanılan alanın da 1K04 hela mekanından ulaşılan çok amaçlı bir oda olarak kullanılması öngörülmüştür (Şekil E83-84). Bu katın sosyal servis olarak kullanılması nedeniyle her gün bir çok çocuklu anne ve baba gelmektedir. Bu nedenle, oluşturulan çok amaçlı odada (1K09) anne ve babalar çocuklarının çeşitli ihtiyacını karşılayabilecek ve hatta kendi içlerinde özel görüşmeleri yapabilecekleri özel bir oda olarak da kullanabileceklerdir. 1K05 ile 1K01 mekanları arasında günümüzde kullanılmayan kapının kullanılmasının işlev açısından daha uygun

olacağı düşünülmektedir çünkü iki mekan da sosyal servis evrak kayıt olarak kullanılmaktadır. 1K02 mülakat odası mekanı kapısının kasası özgündür ancak kanadı özgün değildir. Yapıda çift kanatlı özgün kapılar bulunduğu için bu kapının kanadının da aslına uygun şekilde yeniden üretilmesi önerilmektedir.

Restorasyon önerisinde ikinci katta bugün olduğu gibi müdür, müdür yardımcısı ve sekreter odalarının olması önerilmiştir (Şekil E76). Bugünkü kullanımında iki adet olan müdür yardımcısı odalarının teke indirilmesinin uygun olacağı görülmüştür. Elde edilen veriler sonucunda 2K01 ile 2K03 mekanlarında 2K02 mekanına açılan birer kapı bulunduğu tespit edilmiştir ve restorasyon çalışmasında bu kapı boşluklarının oluşturularak restitüe edilmeleri önerilmiştir. Bu duvar yüzeylerinde de kapı boşluklarının oluşturulmasından önce strüktürel açıdan bir inceleme gerekmektedir. Bu şekilde orta aksta bulunan 2K02 mekanı sekreter odası olarak işlevlendirilmiştir ve iki yanında kalan mekanlardan 2K01 mekanı müdür odası, 2K03 mekanı da müdür yardımcısı odası olarak düşünülmüştür. Bu planlama ile sekreter odası müdür ve müdür yardımcısı odalarına yakın olacaktır ve ihtiyaçlara daha kolay cevap verilebilecektir. 2K02 mekanının güneybatı duvarında yer alan çift doğramalardan özgün olmayan içteki ahşap doğramaların kaldırılması önerilmiştir. 2K03 mekanının kapısının kasası özgündür ancak kanadı özgün değildir ve bu nedenle çift kanatlı özgün kapılara göre aslına uygun restitüe edilmesinin uygun olacağı düşünülmüştür. Günümüzde sekreter odası olarak kullanılan 2K05 mekanı da çeşitli toplantıların, mülakat ve görüşmelerin yapılabileceği çok amaçlı bir oda olarak düzenlenmiştir. Mevcut hela mekanı korunmuştur. Günümüzde hela mekanından ahşap bir kapı ile 2K04 mekanına ulaşılmaktadır. Bu kapının kanadı özgündür ancak kasası özgün değildir ve bu geçişin sonradan oluşturulduğu düşünülmektedir. Bu nedenle bu geçişin kapatılmasına karar verilmiştir ve 2K04 mekanına girişin 2K03 mekanından gerçekleştirilmesi düşünülmüştür. Tesisat olmadığı halde zorlama bir çözümle çay ocağı olarak kullanılan 2K04 mekanının arşiv işleviyle değiştirilmesi önerilmiştir. Çay ocağından sağlanan birtakım ihtiyaçların dışarıdan temin edilebileceği düşünülmüştür. Böylece 2K04 mekanı ikinci kata ait güncel dosyaların saklanabileceği bir arşiv mekanı olarak işlevlendirilmiştir (Şekil E83). İkinci katta ofis mekanlarındaki döşeme kaplamasının masif ahşap olarak değiştirilmesi önerilmektedir. Hol ve hela mekanlarındaki seramik döşeme kaplamalarının henüz

yeni olmaları nedeniyle malzeme ömrünü tamamlayana kadar kullanılabilecekleri düşünülmektedir.

Üçüncü kattaki mekanların işlevinde herhangi bir değişiklik önerilmemektedir. Dönem analizlerinde ve mekan tanımlarında da belirtildiği üzere 3K01 ile 3K05 mekanları arasındaki ahşap bölücü 1980’li yıllarda yapılmıştır ve özgün durumunda diğer katlarda olduğu gibi bu iki mekan arasında duvar ve duvar içerisinde de tek kanatlı bir kapı boşluğunun bulunduğu düşünülmektedir. Bu nedenlerle restorasyon önerisinde bu iki mekan arasındaki ahşap bölücünün kaldırılarak, mekanlar arasındaki duvarın oluşturulması ve mekanların tek kanatlı bir kapı ile birbirine bağlanmasına karar verilmiştir (Şekil E77). Ancak restorasyon çalışmasından önce bu oluşturulacak duvarın yapıya getireceği yükler ve strüktürel açıdan uygunluğu inşaat mühendisleri tarafından kararlaştırılmalıdır. Birbirleri ile iletişim içinde çalışan 3K01 ile 3K05 mekanları arasında geçişi sağlayacak bu kapının işlev açısından kullanışlı olacağı düşünülmektedir. Üçüncü katta da ofis mekanlarının döşeme kaplamalarının masif ahşap kaplama olarak değiştirilmesi önerilmektedir ve yine aynı şekilde hol ile hela mekanlarındaki seramik döşemelerin malzeme ömrünü tamamlayıncaya kadar kullanılabileceği düşünülmüştür. Üçüncü katta çok acil ihtiyaçlar sonucunda yenilenen pencereler malzeme ve işçilik açısından aslına uymamaktadır ve bu nedenle mevcut ahşap doğramalar ele alınarak aslına uygun şekilde yenilenmelerinin daha doğru olacağı düşünülmektedir.

Çatı katının yine arşiv ve depo işleviyle kullanılması önerilmektedir. Bu katta sadece basit onarımlara ilişkin birtakım müdahaleler önerilmektedir.

6.2. Yapının Onarımına İlişkin Müdahaleler

6.2.1. Eklerden arındırma ve temizleme

Yapının her iki cephesi de egzostlardan, ev ve fabrika bacalarından çıkan kurum ve is nedeniyle kirlenmiştir ve yüzeyde koyu bir kir tabakası oluşmuştur. Yapıda öncelikle bu iki cephenin temizliği yapılmalıdır. Bu şekilde cephe çimento harçlarından arındırılacak ve cephedeki diğer sorunlar da daha rahat tespit edilecektir. Cephe temizliği özenle yapılmalı ve cepheye zarar vermemeye özen gösterilmelidir. Temizleme yöntemi olarak mekanik temizleme türlerinden olan

mikro kumlama tekniği kullanılabilir. Kullanılacak uygun teknik koruma kimyacıları tarafından, cepheyi oluşturan malzemenin türü, kir tabakasının niteliği, yüzey bozulmaları ve yapının bulunduğu ortamın incelenmesi sonucunda seçilmelidir. Bezemelerin temizlenmesinde kimyasal temizliğin yapılması tercih edilir. Bu nedenle güneybatı cephesindeki bezemelerin temizliğinde AB57 ile kimyasal temizlik yapılması önerilmektedir.

Ön cephede ikinci katta bulunan balkonların içerisinde oluşan ot ve bitkiler temizlenmelidir (şekil C198). Her iki cephede oluşmuş yosun tabakası da yosun kimyasalları kullanılarak temizlenmelidir.

Yeni mekanlar elde etmek adına, yapının özđün mekansal bütünlüğünü bozan niteliksiz eklerin kaldırılmasına karar verilmiştir. Bu tür müdahaleler en fazla zemin katta görölmektedir ve bu nedenle zemin katın niteliksiz eklerden arındırılması düşünölmüştür. Ancak zemin katta sonradan oluşturulan duvarın kaldırılmasının yapıya herhangi bir zararının olup olmayacağını öğrenmek için ströktür mühendislerinin görüşlerine başvurulmalıdır. Zemin katta yemekhane mekanının asma tavan kaplaması ile koridor üzerindeki sonradan yapılmış ahşap tavan kaplaması da niteliksiz eklerdir ve sökülmelidir. Zemin katta koridor duvarlarında yer alan ahşap panolar kaldırılmalıdır, bunların yerine koridor üzerinde duvara temas etmeyen şeffaf bir pano önerilmektedir (şekli E85). Zemin kat i mekanlarının niteliksiz metal, alüminyum ve PVC kapılarının kaldırılarak yerlerine nitelikli, şeffaf, yalın kapıların yapılması önerilmiştir.

Üst katlarda nişlerin ön yüzlerinde yer alan niteliksiz ahşap kapakların da kaldırılmasına karar verilmiştir ve bunların yerine nişin boyutunda cam kapakların nişin formunu da anlamak için daha uygun birer çözüm olacağı düşünölmüştür (şekil E83-E84-E88).

Cepheler yapının tarihi ve estetik değeri bozan klima, aspiratör, tabela, kepenk, kablo gibi eklerden temizlenmelidir.

Mekanlarda çok fazla kablo bulunmaktadır ve bu kabloların bir çoğunun kullanılmadığı görölmüştür. Bu nedenle mekanlar kullanılmayan kablolardan arındırılmalı ve bu kablo kirliliğini ortadan kaldırmak için kablolar gizlenmelidir.

6.2.2. Sağlamaştırma

Yapıda cephe yüzeylerinde ve çatı katında görülen çatlaklar strüktürel bir takım sorunların nedeni olarak görülebilir. Gözle görülen çok büyük strüktürel sorunlar olmasa da, restorasyon öncesinde, yapının zemin, duvar, çatı konstrüksiyonunu oluşturan kirişlerin incelenmesi gerekmektedir.

6.2.3. Bütünleme

Güneybatı cephesinin zemin katında aşınmış kaplama taşları çıkartılmış ancak yerine yenileri konulmamıştır. Bu nedenle cephelerin bu yüzeyindeki taşların bütünlenmesi öngörülmektedir. Bu parçaların özgün malzeme ve profil detayında yenileri yapılmalıdır ve duvar yüzeyine paslanmaz metal kenetlerle bağlanmalıdır.

Her iki cephede hasar görmüş, yüzey kaybına uğramış taş yüzeyleri gerekli yerlerde imitasyon harcıyla bütünlenebilir. Bu işlemin yapılabilmesi için öncelikle cephe yüzeyi çimento harçlarından arındırılmalıdır. Yüzey kayıplarını kapatmak için kullanılan imitasyon harcıyla yapılan bütünlemelerde taş yüzeyindeki derzlere dikkat edilmelidir.

Zemin katta mekanlar arasında geçişi sağlamak için duvar yüzeylerinde bazı müdahaleler yapılmıştır ve yine zemin katta koridor mekanının kuzeybatı yönündeki kolon kesilmiştir. Bu duvar boşluklarının ve kolonun bütünlenmesi önerilmektedir. Birinci katta hela mekanını ikiye bölen duvarın müdahaleye uğradığı düşünülmektedir ve bütünlenmesine karar verilmiştir. İkinci kattaki 2K07 mekanı ile 2K04 mekanları arasında sonradan oluşturulduğu düşünülen kapı boşluğunun da kapatılması ve üçüncü katta 3K05 ile 3K01 mekanları arasında özgün durumunda olduğu düşünülen duvarın bütünlenmesi düşünülmektedir. Ancak yukarıda da belirtildiği gibi restorasyon çalışmasına başlanmadan önce öngörülen bu müdahalelerin strüktürel açıdan yapıya zarar verip vermeyeceği inşaat mühendisleri tarafından incelenmeli ve çeşitli uzmanlar ile işbirliği yapılarak öngörülen müdahalelerin yerinde olup olmadığı kararlaştırılmalıdır. Alınacak sonuçlara göre restorasyon projesi gerekli noktalarda revize edilmelidir.

Pencerelerin alt yüzlerinde mantarlaşma sonucunda meydana gelen bozulmalar nedeniyle kötü durumda olan parçalar yenilenerek doğramalar bütünlenmelidir.

6.2.4. Yenileme / Yeniden Yapma

Bakımsızlık nedeniyle bugün kullanılamaz durumda olan pencere doğramaları, özgün biçimde yapılmış yenileri ile değiştirilmelidir. Birçoğu korunmuş olan ahşap kapılardan zaman içerisinde değiştirilmiş ya da müdahaleye uğramış olanları yenilenmelidir.

İç mekanlardaki özgün döşeme kaplamasıyla ilgili ipucunu üçüncü kattaki arşiv mekanı vermektedir. Ofis mekanlarındaki laminat parkeler masif ahşap kaplamayla değiştirilmelidir. M.Erdoğan ile yapılan kişisel görüşmelerde hol mekanlarının özgün döşemesinin terrazzo olduğu öğrenilmiştir. Günümüzde seramik olan hol ve hela mekanlarının döşeme kaplamalarının ömrünü tamamladıktan sonra terrazzo ile yenilenmesi düşünülebilir.

Yapının ana girişi PVC doğramadır. 1980’li yıllarda yapılan bu son dönem ekinin kaldırılması ve giriş kapısının yenilenmesi öngörülmektedir. Zemin kattaki nitelsiz metal kapıların da nitelikli cam kapılarla değiştirilmeleri önerilmektedir.

Cumhanın çatısındaki çelik taşıyıcı korozyona uğramıştır ve oldukça kötü durumdadır, bu sebeple cumhanın çatısı yenilenmelidir. Yapıdaki yağmur oluklarının bakımının yapılması ve gerekli noktalarda yenilenmeleri gerekmektedir.

Pis su tesisatında bazı mevcut giderlerin yenilenmesi gerekmektedir ve tuvalet mekanları çağdaş kullanım koşullarını sağlayacak düzene getirilmelidir.

Bodrum katta görülen yoğun rutubetlenmeye engel olmak için gerekli yalıtımlar yapılmalıdır. Aynı şekilde kuzeydoğu yönüne bakan mekanlardaki rutubetlenme sorunu için benzer yalıtım çözümlerine başvurulmalıdır ve düzenli boyanmaları sağlanmalıdır.

7. SONUÇ

20.yy başında inşa edilmiş ve günümüze ulaşmış sivil mimarlık örneklerimiz çok da uzak olmayan bir zamana ışık tutmaktadır. Bu yapılardan bir kısmı zaman içerisinde kaderlerine terkedilirken, bir kısmı bilinçsizce yapılan çalışmalarla özgün değerlerini yitirmektedir, ancak çok az bir kısmı genelde özel kuruluşların desteğiyle sürekli bakım ve onarım sayesinde daha iyi durumda kalabilmektedir. İstanbul Emniyet Sandığı Binası 20.yy başında inşa edilmiş kargir kamu yapıları arasında nispeten iyi durumda günümüze ulaşmıştır. Bu yapı bir döneme, o dönemin mimarlık üslubuna, yapım tekniklerine ışık tutmaktadır ve bu nedenle belgelenmesi, korumaya yönelik önerilerin geliştirilmesi, yapının gelecek nesillere aktarılması açısından önem taşımaktadır.

Çalışma kapsamında yapının öncelikle bugünkü durumu belgelenmiştir, daha sonra yapının özgün durumunu gösteren restitüsyon projesi hazırlanmıştır. 20.yy başında inşa edilmiş olmasına rağmen kişisel görüşmeler dışında yapıyı yazılı veya görsel belgeleyen dökümana ulaşılammıştır. Bu nedenle restitüsyon çalışmasında bazı noktalar yapının çağdaşı binaların incelenmesi sonucu değerlendirilerek bu noktalara restitüsyon projesi kapsamında birer öneri getirilmiştir.

Günümüzde etkin olarak kullanılan yapının kullanım sorunları ve ihtiyaçları tespit edilmiştir. Bu doğrultuda yapının kullanımına ve onarımına yönelik öneri ve müdahaleler hazırlanmıştır.

İstanbul Emniyet Sandığı Binası, sokak üzerinde korunarak günümüze ulaşmış nitelikli kargir yapılardan biridir ve korunmalıdır. Devlete ait olan bu kamu yapılarının restorasyon, bakım ve onarım çalışmaları için belirli bir bütçenin ayrılması ve bir dönemi temsil eden sivil mimarlık örneklerimize daha bilinçli yaklaşılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

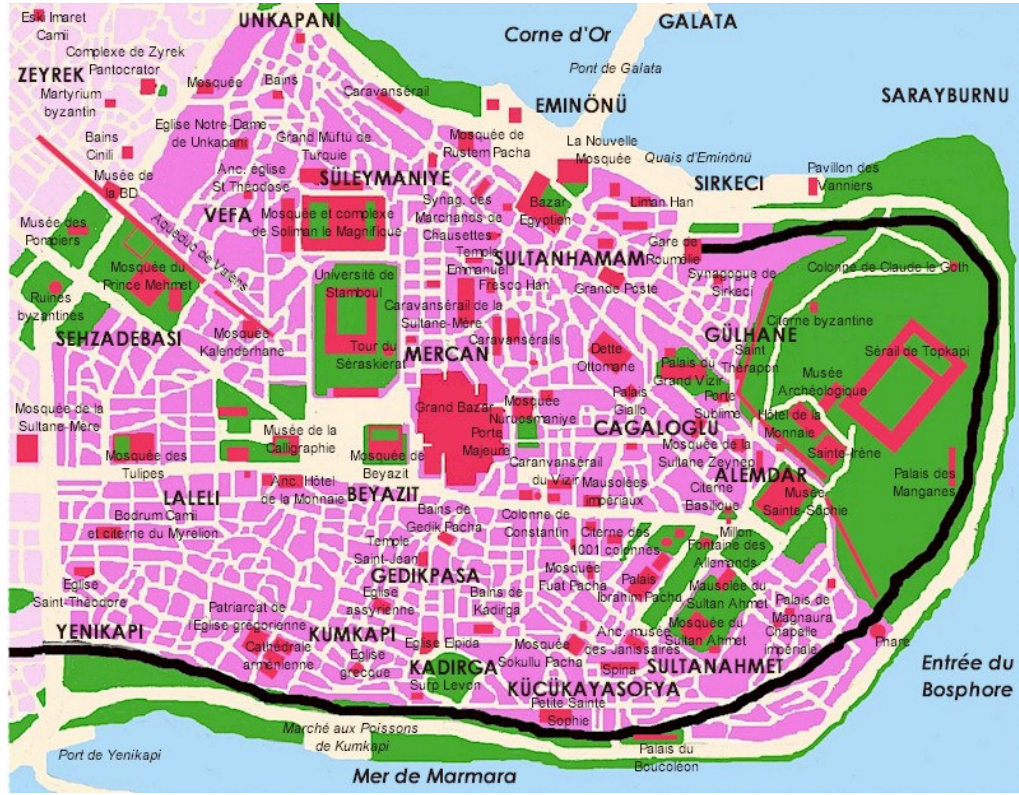
- Akyel, S.**, 2003. İstanbul'un Semtleri Cağaloğlu, İBB Kültür İşleri Daire Başkanlığı, Osmanlı Bankası Kitaplığı, İstanbul
- Alsac, Ü.**, 1976. Türkiye'deki Mimarlık Düşüncesinin Cumhuriyet Dönemindeki Evrimi, KTU, Trabzon
- Aslanoğlu, İ.**, 1980. Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Mimari, *Türkler*, **18** , 253-258, Yeni Türkiye Yayınları, İstanbul
- Atasagun, Y.S.**, 1986. İstanbul Emniyet Sandığı 1868-1958, 152-159, T.C. Ziraat Bankası Kültür Yayınları, Ankara
- Başkan, S.**, 1980. Cumhuriyet Döneminde Sanat, *Türkler*, **18** , 233-236, Yeni Türkiye Yayınları, İstanbul
- Batur, A.**, Cumhuriyet Döneminde Türk Mimarlığı, *Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi*, **5** , 1380-1394, İletişim Yayınları, İstanbul
- Baydar, L.**, 1980. Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Toplumsal Değişim ve Konut, *Türkler*, **18** , 259-261, Yeni Türkiye Yayınları, İstanbul
- Cağaloğlu**, 1982. İstanbul Kültür ve Sanat Ansiklopedisi, **3** , 1315-1317, İstanbul Tercüman Gazetesi Yayınları, İstanbul
- Çelebi, R.**, 1994. Yapı Elemanları 1-2, Repar Matbaacılık, İstanbul
- Deutsches Syndikat Haritaları**, 1913. Atatürk Kitaplığı, İstanbul
- Erdoğan, M.**, 2006. Kişisel Görüşme
- Eyice, S.**, 1993. Cağaloğlu Hamamı, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, **7** , 12-13, İstanbul
- Goad, C.E.**, 1904. Plan d'assurance de Constantinople

- Göktan, D.**, 2005. Eminönü Küçükpazar'da Arap Hanı Restorasyon Projesi, *Yüksek Lisans Tezi*, İTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Güzel H.C., Çiçek K. ve Koca S.**, 1980. Osmanlı Devleti ve Milli Bankacılık, *Türkler*,**14** , 401-404, Yeni Türkiye Yayınları, İstanbul
- Hazar, N.**, 1986. T.C. Ziraat Bankası (1863-1983) , Osmanlı Bankası Arşivi, Ankara
- Koçu, R.E.**, Emniyet Sandığı, *İstanbul Ansiklopedisi*, Koçu Yayınları, İstanbul
- Koçu, R.E.**, . Eminönü Semti, *İstanbul Ansiklopedisi*, **9**, 5076-5080, Koçu Yayınları, İstanbul
- Kozan, M.**, 2006. Kişisel Görüşme
- Kuban, D.**, 1994. Eminönü, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, **3** , 158-164, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, Ana Basım A.Ş., İstanbul
- Kayacık, Oya.**, 2006. Kişisel Görüşme
- Özkan, S. ve Yavuz, Y.**, 1985. Osmanlı Mimarlığının Son Yılları, *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, **4**, 1078-1085, İletişim Yayınları, İstanbul
- Nirven, S.**, 1950. Jacques Pervititch Sigorta Haritalarında İstanbul, Axa Oyak, İstanbul
- Sözen, M. ve Tapan, M.**, 50 Yılın Türk Mimarisi, İş Bankası Kültür Yayınları 122 , İstanbul
- Taşkın, F.**, 1994. Cağaloğlu, *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, **2**, 370-372, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, Ana Basım A.Ş., İstanbul
- Toprak, Z.**, Bankacılık, *İstanbul Ansiklopedisi*, **2**,46-49, Koçu Yayınları, İstanbul
- Uluengin, F.,B.,M.**, 2001. Osmanlı Anıt Mimarisinde Klasik Yapı Detayları , Yapı-Endüstri Merkezi yayınları, İstanbul
- Yavuz, Y.**, 1981. Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi ve Mimar A.Kemalettin Bey, *Doktora Tezi*, ODTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü , Ankara

Yılmaz, Ö.F., 2003. İstanbul'un Semtleri Eminönü, İBB Kùltür İşleri Daire Başkanlığı, Osmanlı Bankası Kitaplığı, İstanbul

EKLER

EK A : HARİTALAR VE BELGELER

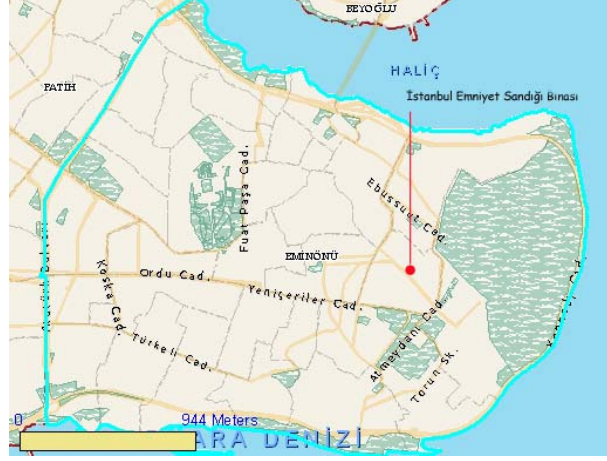
Şekil A.1: Eminönü ilçesi genel görünümü (www.istanbulguide.net)

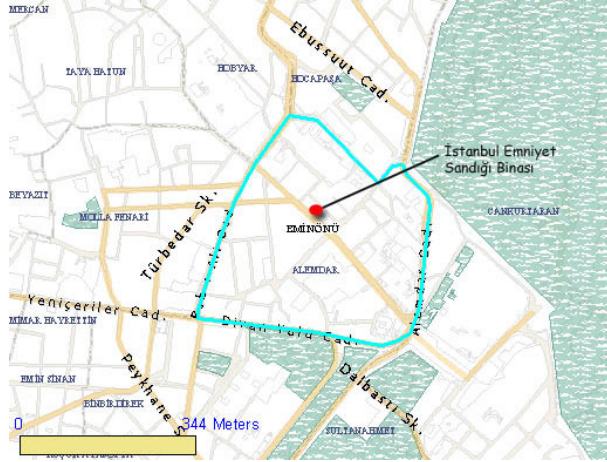
Şekil A.2: Eminönü ilçesi tarihi yapıları (www.eminonuplatformu.org)

Şekil A.3: Tarihi Yarımada hava fotoğrafı (google earth)

Şekil A.4: Eminönü ilçesi (<http://kentrehberi.ibb.gov.tr>)

Şekil A.5: Eminönü ilçesi Alemdar mahallesi (<http://kentrehberi.ibb.gov.tr>)

Şekil A.6: Eminönü ilçesi Alemdar mahallesi Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi
(<http://kentrehberi.ibb.gov.tr>)

Şekil A.7: 1904 Tarihli Goad Haritası

Şekil A.9: 1950 tarihli Suat Nirven haritası

MAHALLESİ...:ALEMDAR
MEVKİİ.....:
CİNSİ.....:KAGIR EMNİYET SANDIĞI BİNASI
YÜZÖLÇÜMÜ...: 181.00 m²
ADA.....:410
PARSEL...:5
CİLT....:3
SAYFA...:465

ADI SOYADI : BABAADI	HİSSESİ	EDİNME NEDENİ	EDİN.TAR.	YEV.
BAŞBAKANLIK SOSYAL HİZMETLER VE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU GENEL	TAM	TAHSİS	27/06/1989	3034

BEYANLAR :

Tarih	Yevmiye Açıklamalar
/ /	0 SULTAN MAHMUT EVVEL VAKFINDAN
05/09/2005	5475 KORUNMASI GEREKLİ KÜTLÜ VARLIĞIDIR.

T.C.
EMİNÖNÜ KAYMAKAMLIĞI
İlçe Tapu Sicil Müdürlüğü

Sayı : B091TKG4344701-

Tarih : 10/05/2006

İL SOSYAL HİZMETLER MÜDÜRLÜĞÜ
İSTANBUL

İlgi : 25/04/2006 tarih ve 147 sayılı yazınız.
İlgi yazınızla istemiş olduğunuz tapu kayıtları yukarıya
çıkartılmış olup, bilgilerinize arz olunur.

ERKAN GÜNDOĞAN
Tapu Sicil Müdürü

Şekil A.10: Yapının tapu kaydı

EK B : YAPININ ÇEVRESİNE İLİŞKİN FOTOĞRAFLAR

Şekil B.1: Prof. Kazım İsmail Gürkan Caddesi genel görünümü

Şekil B.2: Yapıya kuzeybatı yönünden bitişik nizamlı bina

Şekil B.3: Yapıya güneydoğu yönünden bitişik nizamlı bina

Şekil B.4: Cağaloğlu Hamamı girişi

Şekil B.5: İstanbul İl Sağlık Müdürlüğü Binası

EK C : YAPIYA İLİŞKİN FOTOĞRAFLAR

Şekil C.1: Güneybatı cephesi (Ön cephe)

Şekil C.2: Güneybatı cephesi (Ön cephe)

Şekil C.3: Kuzeydoğu cephesi (Arka cephe)

Şekil C.4: Kuzeydoğu cephesi (Arka cephe)

Şekil C.5: Bodrum kat girişi

Şekil C.6: Bodrum kat merdivenleri

Şekil C.7: BK01 mekanı

Şekil C.8: BK01 mekanı kuzeybatı duvarı

Şekil C.9: BK01 mekanı güneydoğu duvarı

Şekil C.10: BK02 mekanı güneybatı duvarı

Şekil C.11: BK02 mekanı kuzeydoğu duvarı

Şekil C.12: BK02 mekanı güneybatı duvarı

Şekil C.13: BK03 mekanı genel görünümü

Şekil C.14: BK04 mekanı kuzeydoğu duvarı

Şekil C.15: BK04 mekanı güneybatı duvarı

Şekil C.16: BK04 Mekanı güneybatı duvarı, menfez

Şekil C.17: Zemin kat, ana giriş

Şekil C.18: ZK01 kuzeybatı duvarı

Şekil C.19: ZK01 mekânı kuzeydoğu duvarı

Şekil C.20: ZK01 mekânı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.21: ZK02 mekanı güneybatı duvarı (+0.53 m kotu)

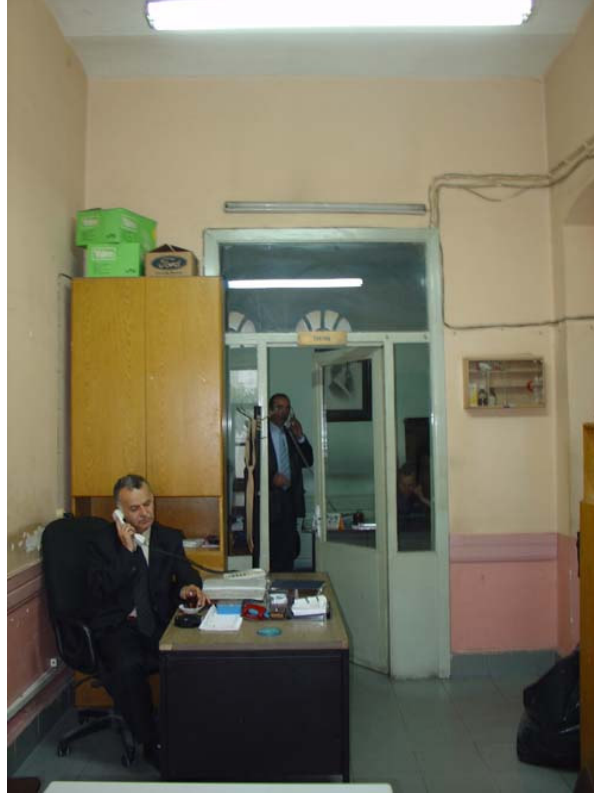
Şekil C.22: ZK02 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı

Şekil C.23: ZK02 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler (+0.47 m kotu)

Şekil C.24: ZK03 mekanı güneydoğu duvarı, giriş kapısı

Şekil C.25: ZK03 mekanı kuzeydoğu duvarı

Şekil C.26: ZK03 mekanı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.27: ZK04 mekanı güneybatı duvarı, giriş kapısı

Şekil C.28: ZK04 mekanı güneydoğu duvarı, sıva izi

Şekil C.29: ZK05 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı

Şekil C.30: ZK05 mekanı özgün mermer basamakları

Şekil C.31: ZK05 mekanı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.32: ZK06 mekanı güneybatı duvarı, giriş kapısı

Şekil C.33: ZK06 mekanı kuzeydoğu yönü görünüşü

Şekil C.34: ZK06 mekanı güneydoğu duvarı, ZK01 mekanı giriş kapısı

Şekil C.35: ZK06 mekanı güneydoğu duvarı, ZK02 mekanı giriş kapısı

Şekil C.36: ZK07 mekanı güneybatı duvarı, giriş kapısı

Şekil C.37: ZK07 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler

Şekil C.38: ZK07 mekanı kuzeybatı duvarı,geçiş

Şekil C.39: ZK07 mekânı kuzeydoğu duvarı, ZK08 mekânı giriş kapısı

Şekil C.40: ZK08 mekânı güneybatı duvarı, giriş kapısı

Şekil C.41: ZK08 mekanı kuzeydoğu duvarı, kapı

Şekil C.42: 1K01 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı

Şekil C.43: 1K01 mekânı kuzeydoğu duvarı, kapı

Şekil C.44: 1K01 mekânı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.45: 1K02 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı

Şekil C.46: 1K02 mekanı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.47: 1K02 mekanı giriş görünümü

Şekil C.48: 1K03 mekanı güneydoğu duvarı, giriş kapısı

Şekil C.49: 1K03 mekanı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.50: 1K03 mekanı genel görünüşü

Şekil C.51: 1K04 mekanı giriş kapısı

Şekil C.52: 1K04 mekanı bayan wc giriş kapısı

Şekil C.53: 1K04 mekanı hela kısmının genel görünüşü

Şekil C.54: 1K04 mekanı kuzeydoğu duvarı, penceresi

Şekil C.55: 1K04 mekanı kuzeybatı duvarı, niş görünüşü

Şekil C.56: 1K04 mekanı kuzeybatı duvarı, niş görünüşü

Şekil C.57: 1K05 mekânı kuzeybatı duvarı giriş kapısı

Şekil C.58: 1K05 mekânı güneybatı duvarı, kapı

Şekil C.59: 1K05 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler

Şekil C.60: 1K05 mekanı güneydoğu duvarı, niş

Şekil C.61: 1K06 mekanı güneydoğu duvarı, 1K01 mekanı giriş kapısı

Şekil C.62: 1K06 mekanı kuzeybatı duvarı, 1K03 mekanı giriş kapısı

Şekil C.63: 1K06 mekanı güneybatı duvarı, 1K02 mekanı giriş kapısı

Şekil C.64: 1K06 hol mekanı kuzeydoğu duvarı, özgün ahşap bölücü

Şekil C.65: 1K07 mekanı merdiven çıkış aksı genel görünüşü

Şekil C.66: 1K07 mekanı güneybatı duvarı, özgün ahşap bölücü

Şekil C.67: 1K08 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler

Şekil C.68: 1K08 mekanı baca çıkışı

Şekil C.69: 2K01 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı

Şekil C.70: 2K01 mekanı kuzeybatı duvarı, kapı

Şekil C.71: 2K01 mekanı güneybatı duvarı, pencere

Şekil C.72: 2K02 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı

Şekil C.73: 2K02 mekanı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.74: 2K03 mekanı güneydoğu duvarı, niş

Şekil C.75: 2K03 mekanı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.76: 2K03 mekanı güneybatı duvarı, pencere detayı

Şekil C.77: 2K03 mekanı kuzeybatı duvarı

Şekil C.78: 2K04 mekanı kot farkı

Şekil C.79: 2K04 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler

Şekil C.80: 2K04 mekanı kuzeybatı duvarı, niş

Şekil C.81: 2K04 mekanı kuzeybatı duvarı, niş

Şekil C.82: 2K04 mekanı güneydoğu duvarı, niş

Şekil C.83: 2K04 mekanı su deposu görünüşü

Şekil C.84: 2K05 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı

Şekil C.85: 2K05 mekanı güneybatı duvarı, 2K01 mekanı giriş kapısı

Şekil C.86: 2K05 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler

Şekil C.87: 2K05 mekanı güneydoğu duvarı, niş

Şekil C.88: 2K06 mekanı genel görünüşü

Şekil C.89: 2K06 mekanı güneydoğu duvarı, 2K01, 2K05 giriş kapıları

Şekil C.90: 2K06 mekanı güneybatı duvarı, 2K02 mekanı giriş kapısı

Şekil C.91: 2K06 mekanı kuzeybatı duvarı, 2K03, 2K07 mekanları giriş kapıları

Şekil C.92: 2K07 mekanı giriş kapısı

Şekil C.93: 2K07 mekanı wc giriş kapısı

Şekil C.94: 2K07 mekanı hela giriş kapısı

Şekil C.95: 2K07 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencere

Şekil C.96: 2K08 mekanı merdiven çıkışı genel görünüşü

Şekil C.97: 2K08 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler

Şekil C.98: 2K08 mekanı genel görünüşü

Şekil C.99: 3K01 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı

Şekil C.100: 3K01 mekanı kuzeydoğu duvarı, ahşap bölücü

Şekil C.101: 3K01 mekanı kuzeybatı duvarı, niş

Şekil C.102: 3K01 mekânı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.103: 3K02 mekânı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı

Şekil C.104: 3K02 mekanı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.105: 3K02 mekanı güneybatı duvarı, yuvarlak tepe penceresi

Şekil C.106: 3K03 mekanı giriş kapısı

Şekil C.107: 3K03 mekanı kuzeydoğu duvarı, 3K04 mekanı giriş kapısı

Şekil C.108: 3K03 mekanı güneybatı duvarı, pencereler

Şekil C.109: 3K04 mekanı genel görünüşü

Şekil C.110: 3K04 mekanı giriş kapısı

Şekil C.111: 3K04 mekanı güneydoğu duvarı, niş

Şekil C.112: 3K04 mekanı güneydoğu duvarı, niş

Şekil C.113: 3K04 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler

Şekil C.114: 3K04 mekanı özgün masif ahşap döşeme kaplaması

Şekil C.115: 3K05 mekanı kuzeybatı duvarı, giriş kapısı

Şekil C.116: 3K05 mekanı güneydoğu duvarı, niş

Şekil C.117: 3K05 mekanı güneybatı duvarı, ahşap bölücü

Şekil C.118: 3K05 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencereler

Şekil C.119: 3K06 mekanı genel görünüşü

Şekil C.120: 3K06 mekanı güneydoğu duvarı, 3K05, 3K01 mekanları giriş kapıları

Şekil C.121: 3K06 mekanı güneybatı duvarı, 3K02 mekanı giriş kapısı

Şekil C.122: 3K06 mekanı kuzeybatı duvarı, 3K03, 3K07 mekanları giriş kapıları

Şekil C.123: 3K07 mekanı genel görünüşü

Şekil C.124: 3K07 mekanı hela girişi

Şekil C.125: 3K07 mekanı kuzeydoğu duvarı, pencere

Şekil C.126: 3K08 mekanı genel görünüşü

Şekil C.127: 3K08 mekanı genel görünüşü

Şekil C.128: ÇK01 mekanı ahşap merdiven görünüşü

Şekil C.129: ÇK01 mekanı ahşap merdiven çıkışı

Şekil C.130: ÇK01 mekanı genel görünüşü

Şekil C.131: ÇK01 mekanı genel görünüşü

Şekil C.132: ÇK01 mekanı sonradan kapatılmış pencere izleri

Şekil C.133: ÇK02 mekanı kuzeydoğu duvarı, giriş kapısı

Şekil C.134: ÇK02 mekânı kuzeydoğu duvarı, pencere

Şekil C.135: ÇK02 mekânı, kolonlar

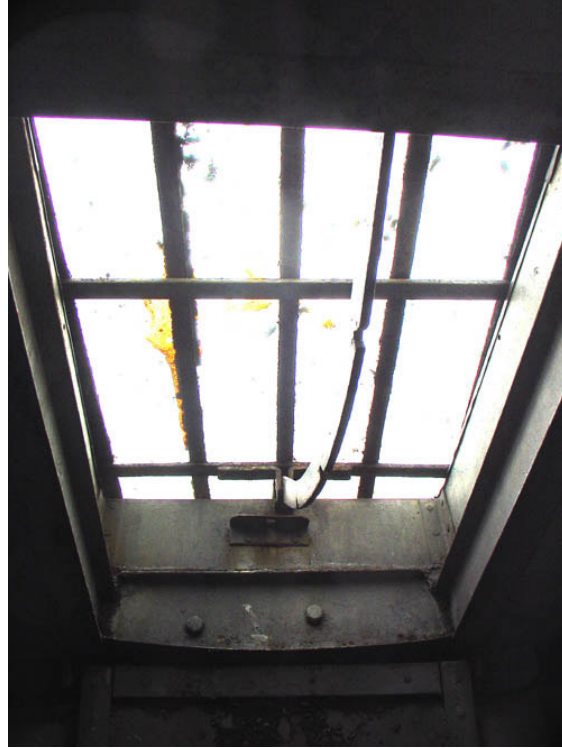
Şekil C.136: ÇK02 mekanı, çelik kiriş

Şekil C.137: ÇK02 mekanı, mahya kirişi

Şekil C.138: ÇK02 mekanı, sonradan yapılmış tuğla bölücü duvar

Şekil C.139: ÇK02 mekanı, çatı penceresi

şekil C.140: K02 mekanı, sivri kemerli geçiş

şekil C.141: K02 mekanı, güneybatı duvarı

Şekil C.142: Güneybatı cephesi

Şekil C.143: Güneybatı cephesi, özgün mermer kaldırım

Şekil C.144: Güneybatı cephesi, giriş

Şekil C.145: Güneybatı cephesi, zemin kat ikili pencere düzeni

Şekil C.146: Güneybatı cephesi, zemin kat menfez kapağı

Şekil C.147: Güneybatı cephesi, taş konsol

Şekil C.148: Güneybatı cephesi, üçlü pencere düzeni

Şekil C.149: Güneybatı cephesi, ikil pencere düzeni, balkon

Şekil C.150: Güneybatı cephesi, balkon taş konsolları

Şekil C.151: Güneybatı cephesi, üçüncü kat pencere düzeni

Şekil C.152: Güneybatı cephesi, ikinci kat orta aks pencere düzeni

Şekil C.153: Güneybatı cephesi, üçüncü kat orta aks pencere düzeni

Şekil C.154: Güneybatı cephesi, mukarnas detayı

Şekil C.155: Güneybatı cephesi, üçüncü kat yuvarlak tepe penceresi ve bezemeler

Şekil C.156: Güneybatı cephesi, ikinci kat ikili(vitraylı) pencere düzeni

Şekil C.157: Güneybatı cephesi, saçaklar

Şekil C.158: Kuzeydoğu cephesi (arka cephe)

Şekil C.159: Kuzeydoğu cephesi, bodrum kat ve mutfak mekanı kapıları

Şekil C.160: Kuzeydoğu cephesi, ZK02 mekanı ikili pencere düzeni

Şekil C.161: Kuzeydoğu cephesi, ZK07 mekanı pencere düzeni

Şekil C.162: Kuzeydoğu cephesi, kuzeybatı yönü

Şekil C.163: Kuzeydoğu cephesi, orta aks ikili pencere düzeni

Şekil C.164: Kuzeydoğu cephesi, üçüncü kat sonradan kapatılmış pencereler

Şekil C.165: Kuzeydoğu cephesi, güneydoğu yönü pencere düzeni

Şekil C.166: Volta tavan döşemesi

Şekil C.167: Çatı katı ara sahanlığı ahşap döşemesi

Şekil C.168: Çatı-kuzeydoğu yönü

Şekil C.169: Çatı-kalkan duvarı

Şekil C.170: Çatı-çatı penceresi

Şekil C.171: Çatı-cumba çatısı

Şekil C.172: Mermer basamak detayı

Şekil C.173: Mermer basamak-mermer süpürgelik

Şekil C.174: Çatı katı ahşap merdiveni

Şekil C.175: Mermer merdiven küpeşte ve korkulukları

Şekil C.176: Ahşap merdiven küpeşte ve korkulukları

Şekil C.177: K101 kapısı

Şekil C.178: K102 kapısı

Şekil C.179: K106 kapısı

Şekil C.180: K201 kapısı

Şekil C.181: K301 kapısı

Şekil C.182: KÇ01 kapısı

Şekil C.183: Sahanlık penceresi

Şekil C.184: Sonradan kapatılmış pencereler

Şekil C.185: Orta aks 3'lü pencere düzeni

Şekil C.186: Yuvarlak tepe penceresi

Şekil C.187: Metal pencere kepengi

Şekil C.188: Demir parmaklıklar

Şekil C.189: 2K03 mekanı, rutubetlenme

Şekil C.190: ÇK02, volta kirişlerinde paslanma

Şekil C.191: Kapı üzerinde kablolar için açılan boşluk

Şekil C.192: Pencereleere takılan jaluzi taşıyıcıları

Şekil C.193: Bodrum katta görülen rutubetlenme ve kırışlerde paslanma

Şekil C.194: Cumba çatısı, korozyona uğramış çelik

Şekil C.195: Çatı altı mukarnaslarda siyah kabuk oluşumu

Şekil C.196: Güneybatı cephesi, yosunlanma

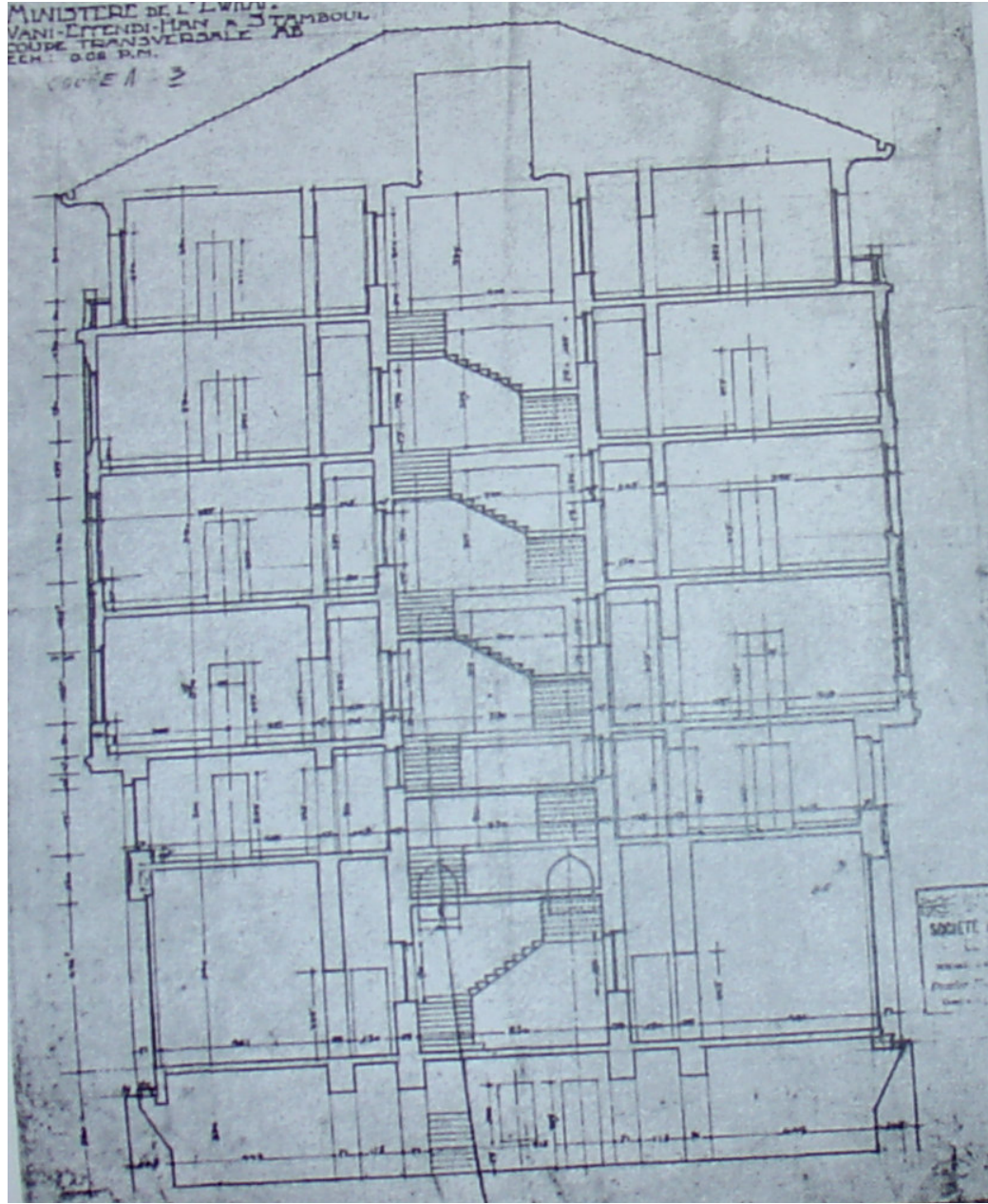

Şekil C.197: Güneybatı cephesi ahşap saçakta görülen bozulmalar

Şekil C.198: İkinci kat balkon içlerinde oluşan bitkiler

**EK D : 20.YY BAŞINDA İNŞA EDİLMİŞ KAMU YAPILARINA İLİŞKİN
FOTOĞRAFLAR**

Şekil D.1: Birinci Vakıf Hamı, kesit

Şekil D.2: Birinci Vakıf Hanı, görünüş

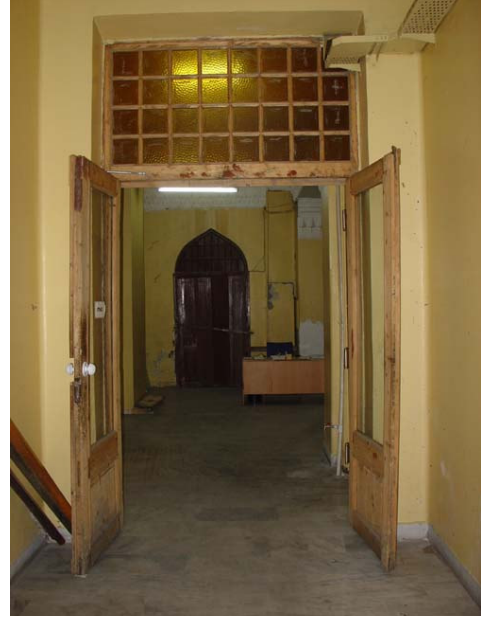
Şekil D.3: Birinci Vakıf Hanı, taş konsol görünüşü

Şekil D.4: Birinci Vakıf Hanı, girişi

Şekil D.5: Birinci Vakıf Hanı, giriş kapısı

Şekil D.6: Birinci Vakıf Hanı, ahşap kapı

Şekil D.7: Birinci Vakıf Hanı, merdiveni

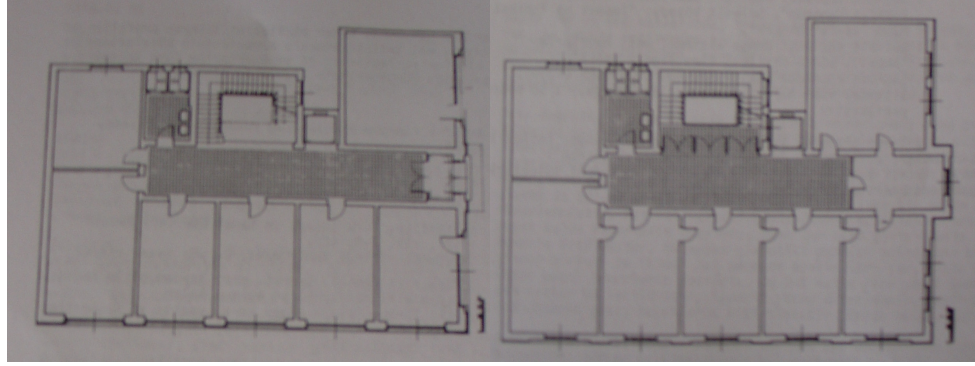
Şekil D.8: Birinci Vakıf Hanı, ahşap bölücü içerisindeki çarpma kapı

Şekil D.9: İkinci Vakıf Han binası, girişi

Şekil D.10: İkinci Vakıf Han binası, ön cephesi

Şekil D.11: İkinci Vakıf Han, zemin kat-birinci kat rölövesi

Şekil D.12 - D.13: İkinci Vakıf Han binası, mermer basamak

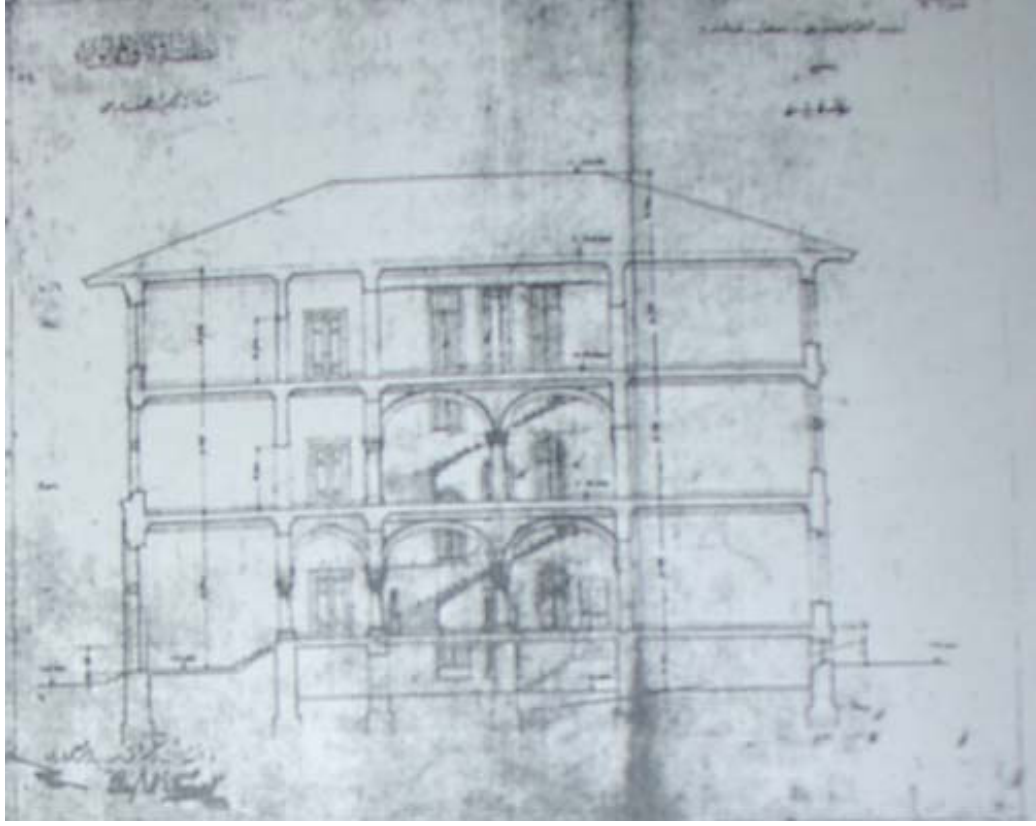
Şekil D.14: İkinci Vakıf Han binası,asansör boşluğuna bakan pencere

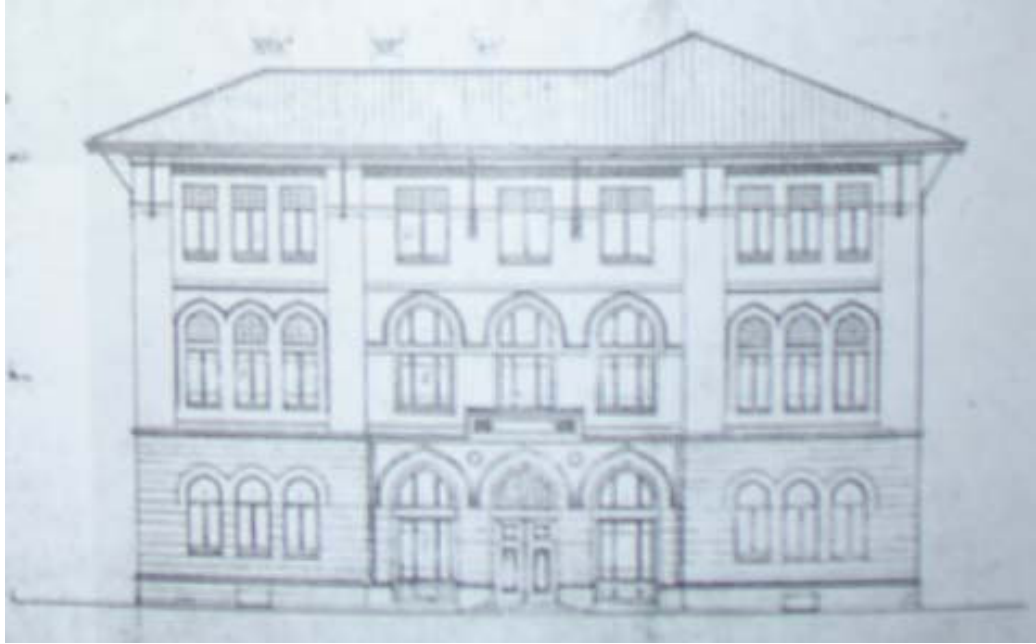
Şekil D.15: Cağaloğlu Ziraat Bankası, ön cephesi

Şekil D.16: Osmanlı Bankası, giriş kapısı

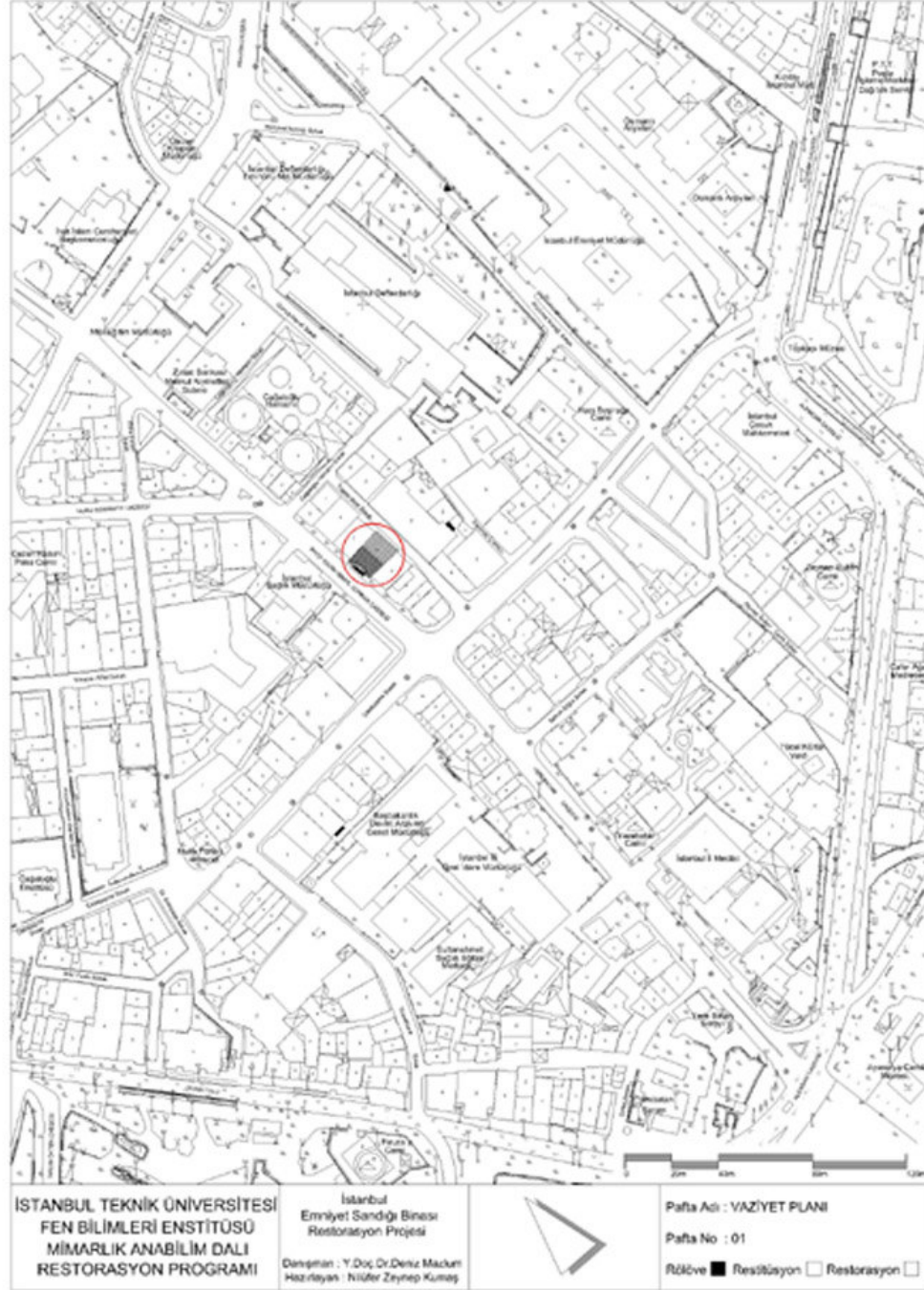

Şekil D.17: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, kesiti

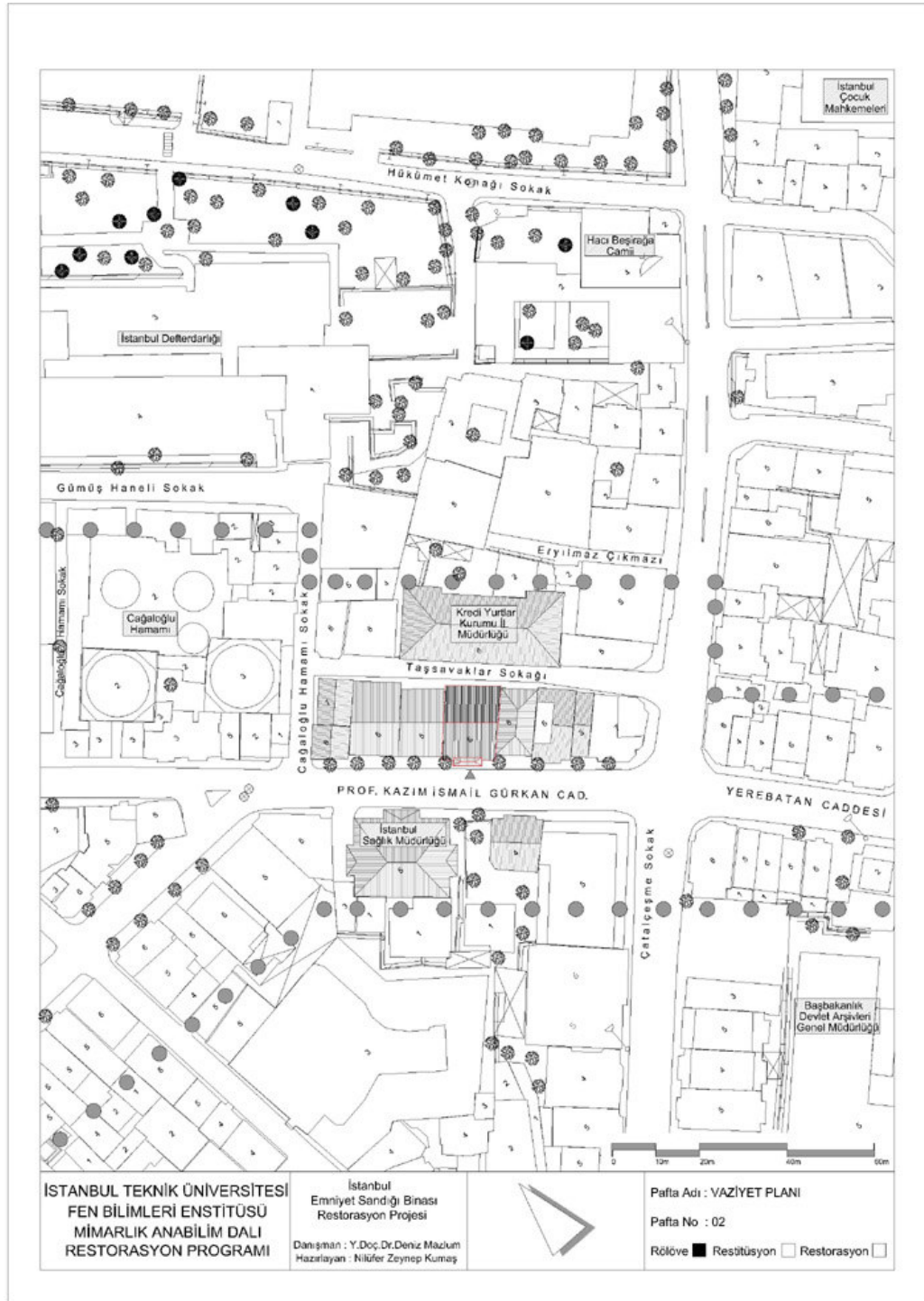

Şekil D.18: İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, ön görünüşü

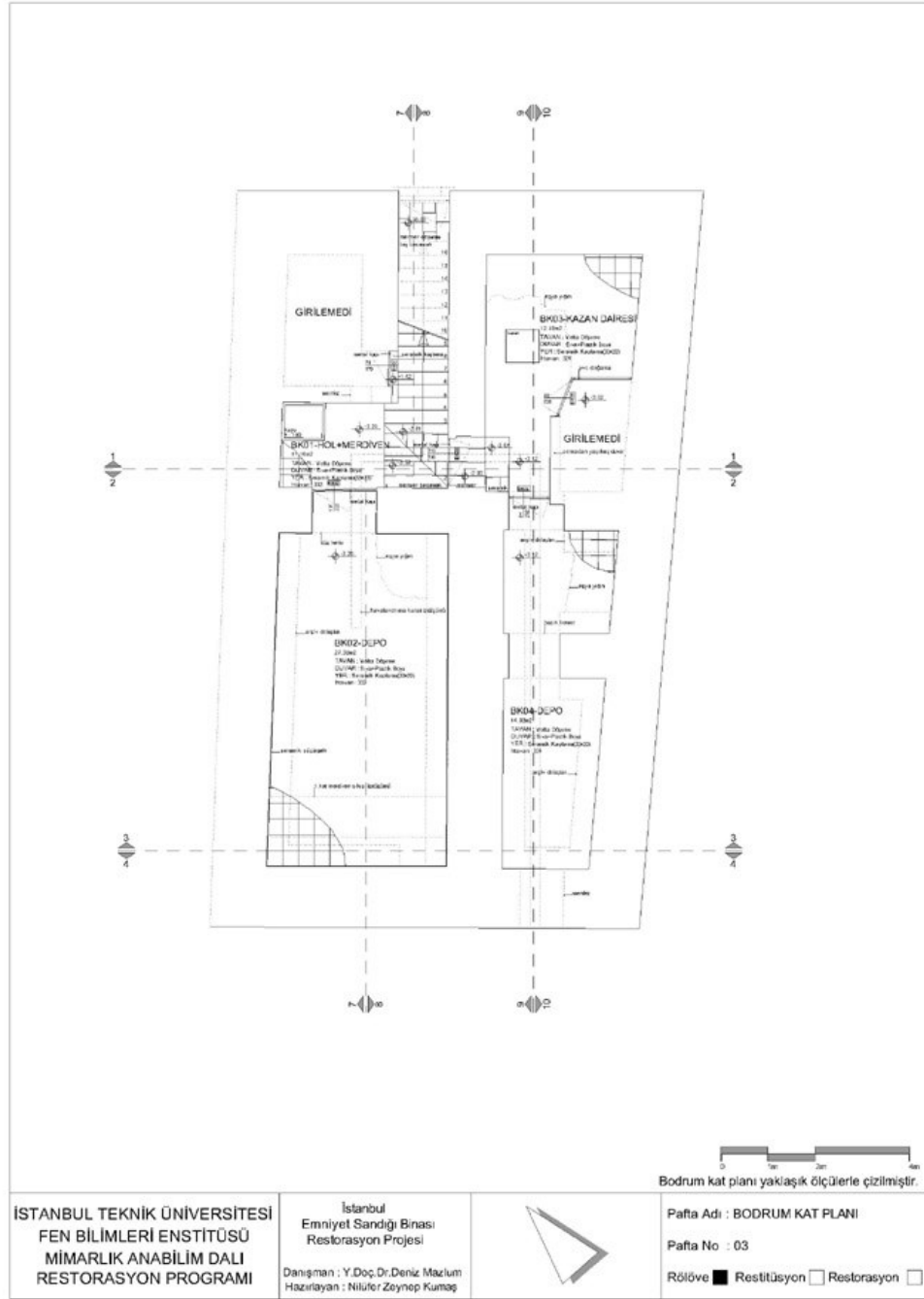
EK E : ÇİZİMLER

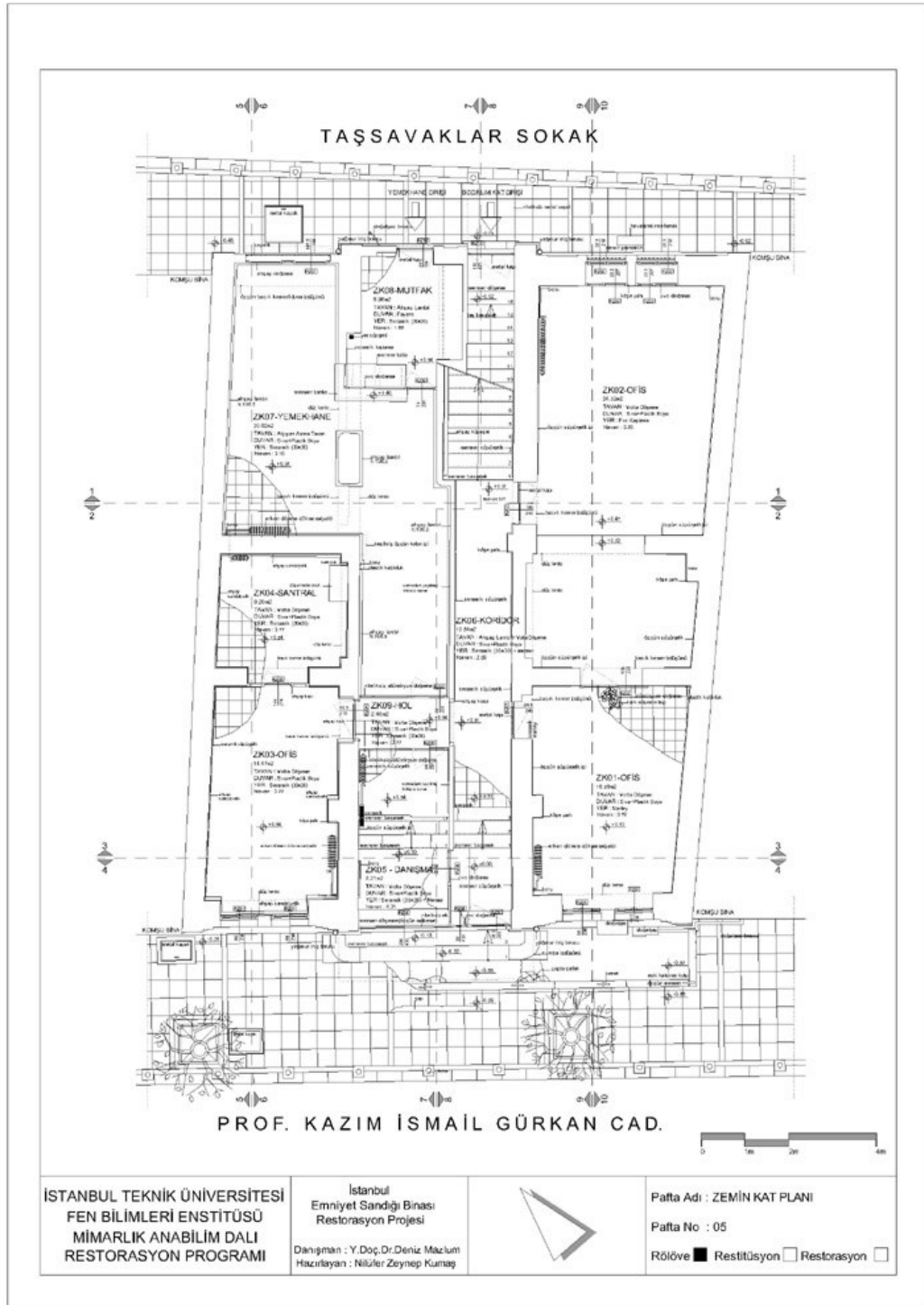
Şekil E.1: Vaziyet planı; 1/1000

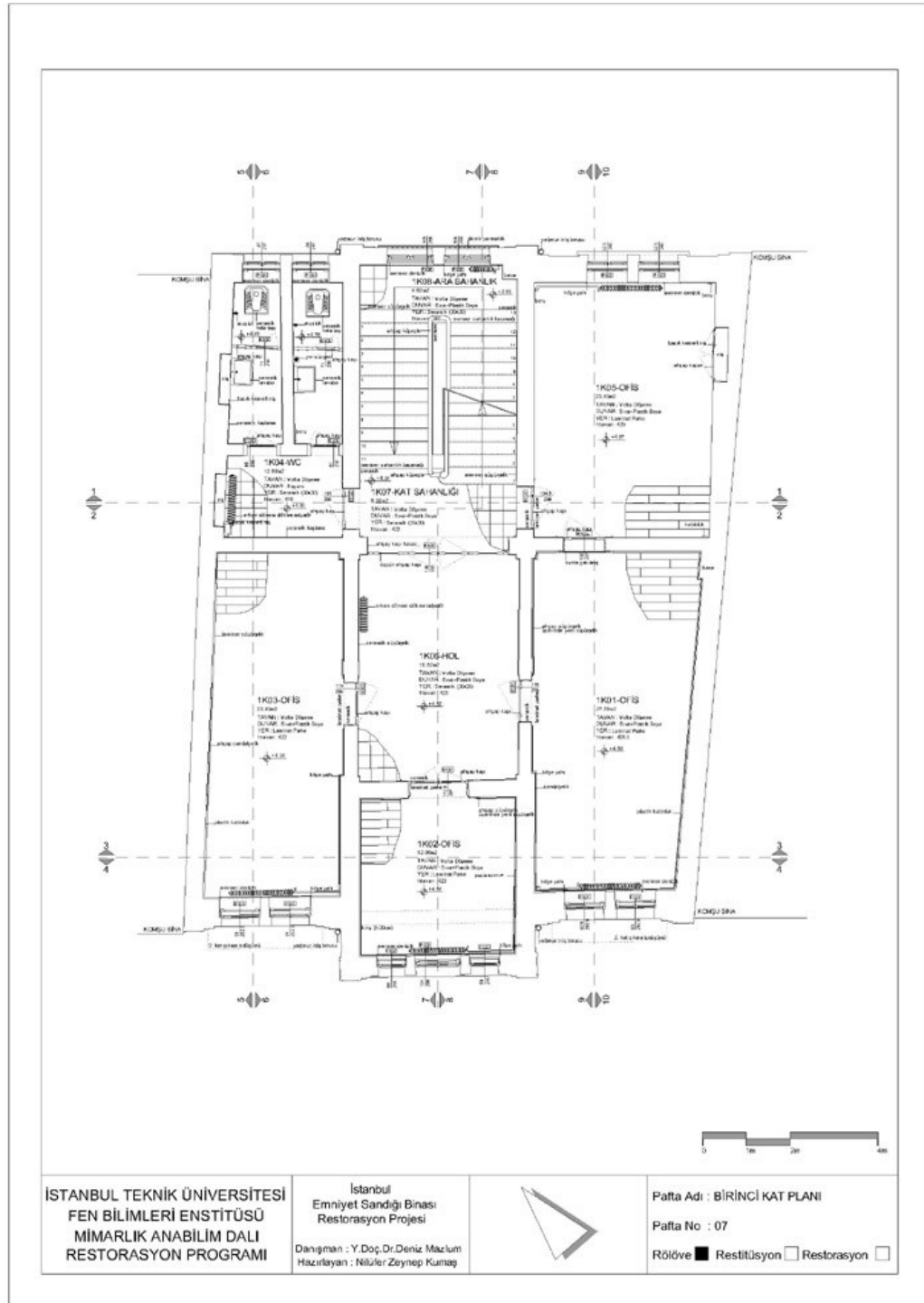
Şekil E.2: Vaziyet planı; 1/500

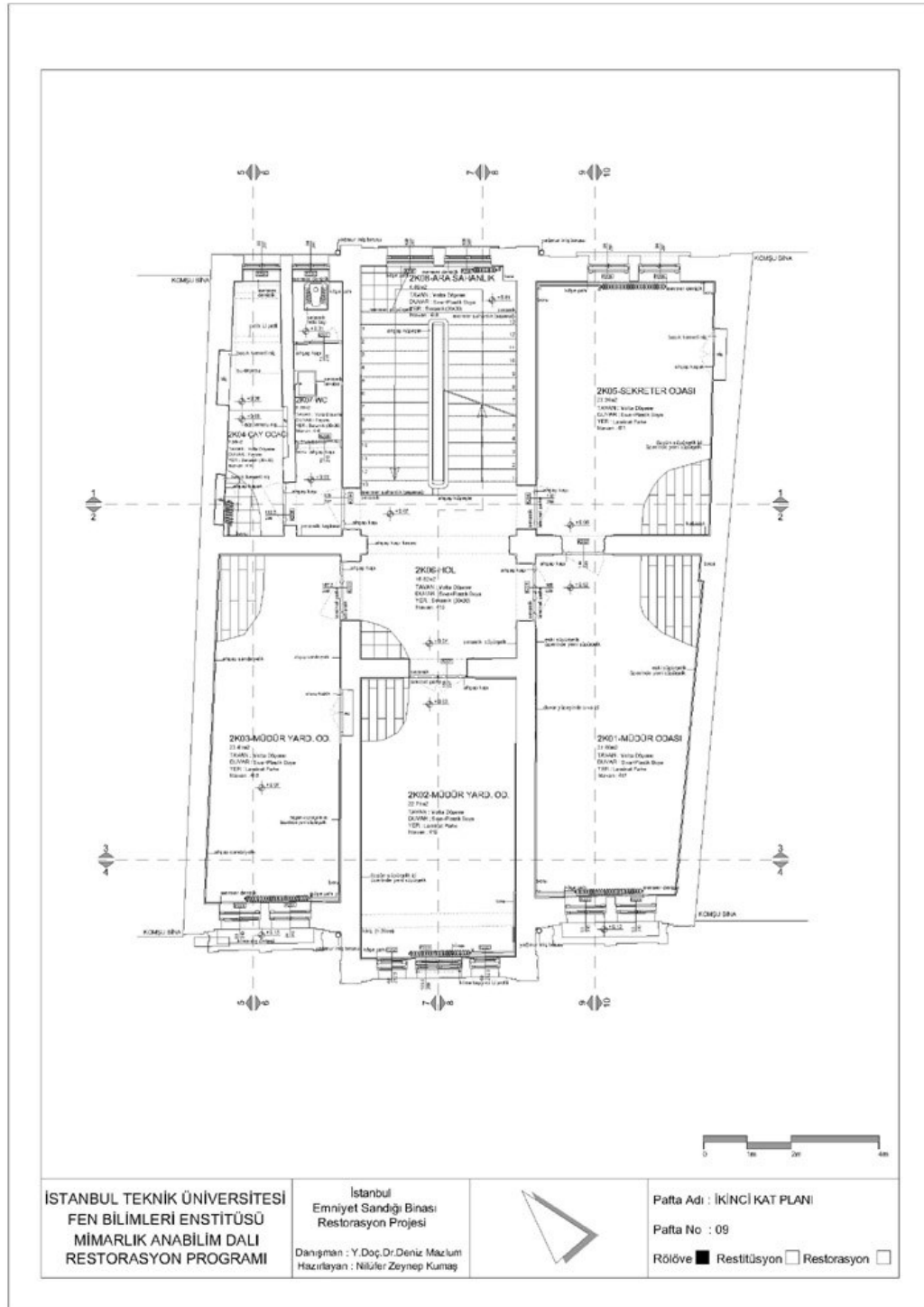
Şekil E.3: Bodrum kat plan rölövesi

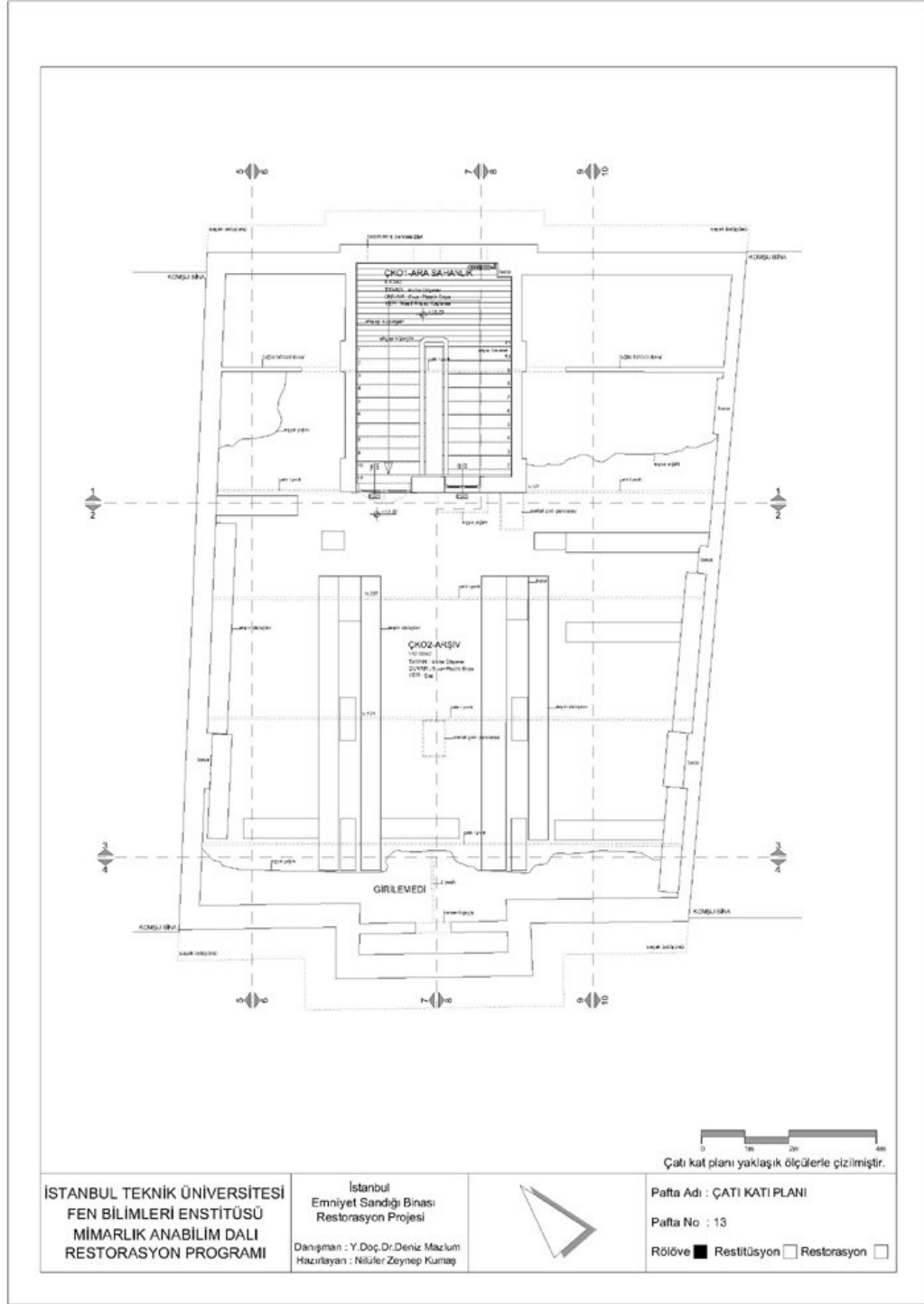
Şekil E.5: Zemin kat plan rölövesi

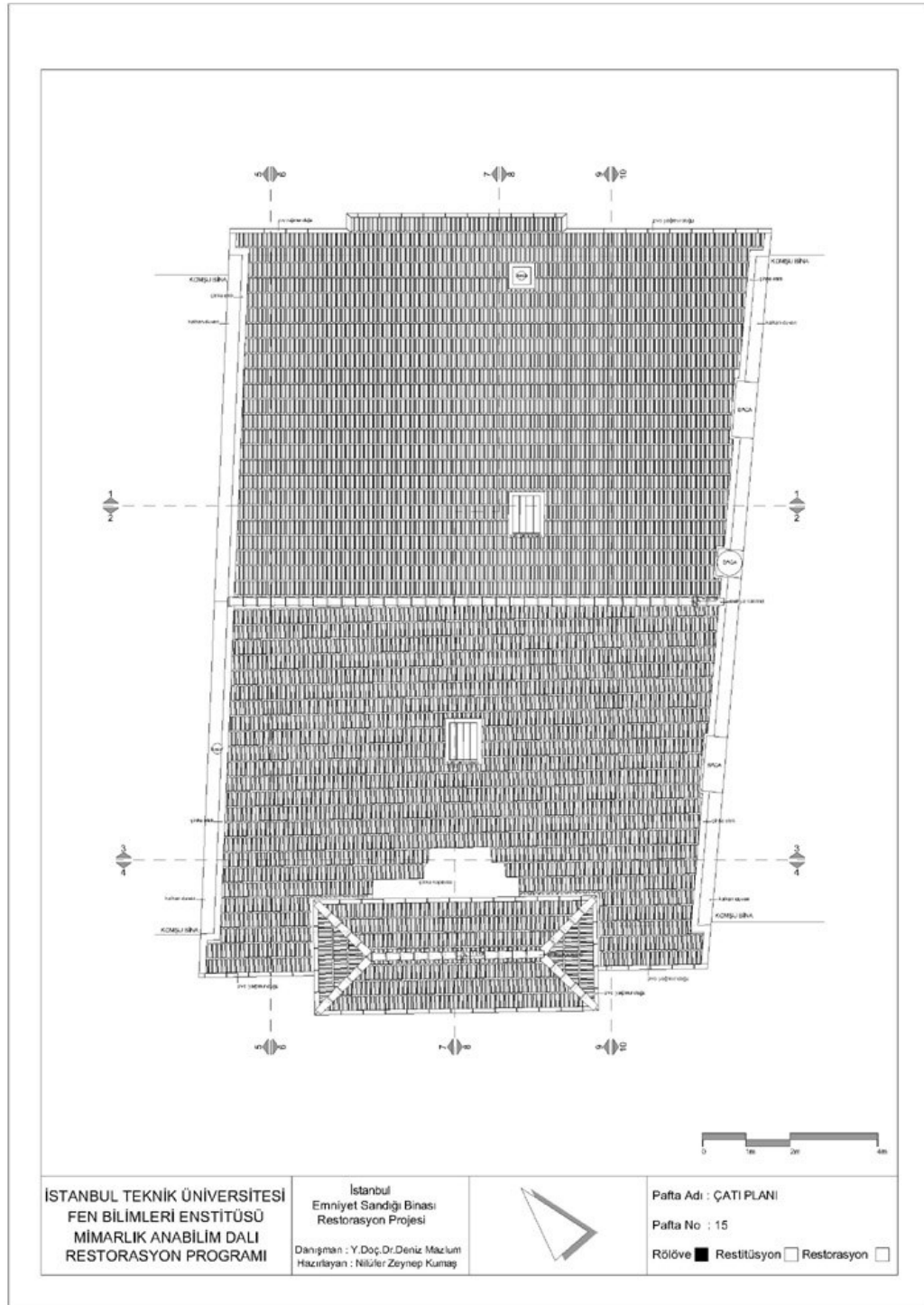
Şekil E.7: Birinci kat plan rölövesi

Şekil E.9: İkinci kat plan rölövesi

Şekil E.13: Çatı katı plan rölövesi

Şekil E.15: Çatı planı rölövesi

ÖZGEÇMİŞ

Nilüfer Zeynep Kumaş, 1981 yılında İstanbul'da doğmuştur. 1999 yılında İstanbul Üsküdar Fen Lisesi'ni bitirmiştir. Mimarlık eğitimini 1999-2003 yılları arasında Yıldız Teknik Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Yüksek Lisans eğitimine 2003 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nde Mimarlık Fakültesi'ne bağlı Restorasyon Anabilim Dalı'nda başlamıştır. Yüksek Lisans Eğitimine 2005-2006 güz yarıyılı süresince Socrates/Erasmus öğrenci değişim programıyla gittiği Politecnico di Bari-İtalya Üniversitesi'nde devam etmiştir ve İstanbul Teknik Üniversitesi'ndeki Yüksek Lisans eğitimi halen devam etmektedir.